

Výroční zpráva o plnění regionálních funkcí krajských knihoven na území ČR za rok 2009

Zpracováno na základě Ročních zpráv o výkonu regionálních funkcí v roce 2009 v jednotlivých krajích ČR,
poskytnutých krajskými knihovnami.

Praha, Knihovnický institut Národní knihovny ČR. Červen 2010.

Úvod.....	3
I. Cíle regionálních funkcí.....	3
II. Stručná charakteristika roku 2009 a podmínky pro výkon RF	5
III. Druhy činností v rámci regionálních funkcí.....	10
Počet pracovníků.....	12
Počet obsluhovaných knihoven.....	14
1. Poradenská a konzultační činnost	15
2. Statistika knihovnických činností.....	20
3. Vzdělávání knihovníků, semináře, porady.....	22
4. Tvorba výměnných fondů, jejich cirkulace a distribuce	27
5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovnických fondů.....	34
6. Nákup a zpracování knihovnických fondů z prostředků obcí.....	36
7. Servis výpočetní techniky	41
Doprava v rámci výkonu RF	43
Intenzita zájmu o jednotlivé služby RF.....	40
IV. Hodnocení financování regionálních funkcí, hospodaření	46
V. Závěr.....	53
Seznam zkratk	57
Webové adresy krajských knihoven a Národní knihovny ČR s informacemi o RF.....	60
Příloha č. 1.....	62
Příloha č. 2.....	64
Příloha č. 3.....	66
Příloha č. 4.....	67
Příloha č. 5.....	68
Příloha č. 6.....	69
Příloha č. 7.....	70
Příloha č. 8.....	93

Úvod

Tato výroční zpráva je vyhotovena v rámci úkolů Národní knihovny ČR, v souladu s v § 9, odst. 2, písm. g) zák.č. 257/2001 Sb.¹ a v intencích Metodického pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky² (dále Metodický pokyn RF), který ukládá Národní knihovně vypracovat na základě výročních zpráv a výkazů za jednotlivé kraje celkovou výroční zprávu o regionálních funkcích (dále RF) na území ČR.

Rok 2009 byl pátým rokem, kdy financování a výkon regionálních funkcí jsou v plné pravomoci a odpovědnosti krajských samospráv, proto se materiál zabývá i hodnocením tohoto období a je-li to významné, pak i srovnáním celého vývoje RF počínaje rokem 2002.

Výroční zpráva je strukturována v souladu s doporučením Metodického pokynu RF:

1. Cíle regionálních funkcí
2. Stručná charakteristika roku
3. Hodnocení jednotlivých regionálních funkcí (poradenská a konzultační činnost, statistika, vzdělávání a porady, tvorba výměnného fondu, jeho cirkulace, pomoc při revizích a aktualizacích KF, nákup knihovních fondů z prostředků obcí a zpracování knihovních fondů, servis výpočetní techniky a eventuální další činnosti vytčené jako cíle v jednotlivých krajích, porovnání se standardy, stanovenými cíli, zhodnocení podílu jednotlivých krajů na celkovém vývoji regionálních funkcí knihoven v ČR, zjištěné problémy výkonu jednotlivých regionálních funkcí, atd.
4. Hodnocení financování regionálních funkcí.
5. Závěry

I. Cíle regionálních funkcí

V Metodickém pokynu RF² jsou formulovány cíle, které mají trvalou platnost. Jsou jimi:

1. Zajištění dostupnosti veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky
2. Vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí
3. Zajištění kvality a kontinuity veřejných knihovnických a informačních služeb v návaznosti na informační potřeby uživatelů
4. Odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony a kraji
5. Účelná dělba práce a koordinace odborných činností v kraji

¹ o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) v platném znění

² METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonů regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2005. 16 s. Dostupné na <http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc>

6. Efektivní využití veřejných finančních prostředků
7. Garance průběžné aktualizace knihovního fondu knihoven provozovaných obcemi
8. Udržení odborného standardu služeb v knihovnách regionu
9. Garance kvalifikačního růstu pracovníků knihoven (celoživotní vzdělávání).

Tyto cíle jsou konkretizovány a doplňovány aktuálními úkoly, z nichž ty celorepublikového charakteru jsou stanoveny po projednání v sekci pro RF SDRUK³. Uváděny jsou pak v koncepcích a ročních plánech RF jednotlivých krajů nebo vyplynou z vývojových trendů oboru, aktuálních potřeb a konkrétních podmínek v krajích.

K dosažení cílů RF definovaných Metodickým pokynem RF a formulovaných aktuálních úkolů platných celorepublikově i k dosažení specifických cílů v jednotlivých krajích vypracovaly některé krajské knihovny dokumenty v podobě krajských koncepcí RF. Krajské koncepce RF mají různou váhu a závaznost⁴, avšak stanovují vedle cílů RF i způsob a formu jejich financování, druhy a typy služeb a činností v rámci RF, jejich množství a kvalitu. V zásadě navazují na Metodický pokyn RF². Základní dokumenty pro výkon RF jednotlivých krajů zveřejňují KK na svých webových stránkách ve speciálních sekcích⁵.

Pro zajištění rovnoměrného výkonu regionálních funkcí v systému knihoven byl Ministerstvem kultury doporučen standard jednotlivých druhů služeb, jimiž jsou regionální funkce naplňovány⁶. Standard upravuje kvalitativní a kvantitativní parametry výkonu těchto služeb. Při jeho aplikaci se přihlíží ke konkrétním podmínkám a specifikům jednotlivých krajů a jejich regionů. Standard představuje soubor nároků na způsob a úroveň poskytování služeb, jimiž jsou naplňovány regionální funkce krajskými a pověřenými knihovnami:

1. Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor
2. Statistika knihovnických činností
3. Vzdělávání knihovníků, semináře a porady
4. Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce
5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů
6. Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce
7. Servis automatizovaného knihovního systému.

³ Sekce SDRK úro regionální funkce, složená z vedoucích metodiků krajských knihoven a zástupců KI NK ČR. Zápisy z jednání dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm

⁴ V některých krajích jsou tyto dokumenty schváleny příslušným krajským zastupitelstvem, jinde jsou cíle RF součástí koncepcí rozvoje knihovnictví v krajích nebo jde o dokumenty, které sice nebyly schváleny samosprávnými orgány krajů, avšak pro oblast knihoven jsou významným nástrojem řízení.

⁵ Adresy dostupné na <http://knihovnam.nkp.cz/docs/RF/AdresarRF2008.xls>

⁶ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonů regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2005. s. 5 – 12. Dostupné na <http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc>

Kromě regionálních funkcí vymezených standardem vykonává krajská knihovna (dále KK) a jí pověřené knihovny (dále PK) další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb (dále VKIS), které si mnohé KK stanoví jako aktuální cíle. Od roku 2008 je kladen stále větší důraz na to, aby i aktuální cíle byly akceptovány pokud možno všemi kraji.

Aktuálními cíli roku 2009 bylo pokračování v úsilí o bezproblémové fungování řízení, resp. financování RF KK krajskými samosprávami tak, aby nedocházelo k narušování výkonu RF a jejich kontinuálního vývoje, zkvalitňování celoživotního vzdělávání knihovníků, další zlepšování a využívání informačních a komunikačních technologií v knihovnách - obsah a aktuálnost webových stránek knihoven, elektronické služby i v knihovnách obcí) nasazení regionálních automatizovaných knihovnických systémů, pomoc rozvoji školních knihoven, spolupráce s paměťovými institucemi a odbornými knihovnami v regionech.

II. Stručná charakteristika roku 2009 a podmínek pro výkon RF

RF v roce 2009 plnilo 14 krajských knihoven a 85 pověřených knihoven.

Obsluhováno bylo 6 019 knihoven (příjemci regionálních služeb, jimiž byly funkce naplňovány).

RF vykonávali 243 pracovníci v celkovém přepočteném stavu na plně zaměstnané.

Krajské samosprávy financovaly RF celkovou částkou 133,5 mil. Kč.

Z dalších zdrojů bylo na RF vynaloženo cca 23 mil. Kč.

Celkem bylo na RF v ČR v roce 2009 vynaloženo 156,5 mil. Kč.

Rok 2009 byl pátým rokem řízení a financování regionálních funkcí samosprávou krajů. Vlastní výkon RF a koordinaci na území krajů realizovaly krajské knihovny. Za koordinaci RF v celé České republice odpovídá Národní knihovna, která jako centrum systému knihoven vykonává koordinační, odborné, informační, analytické, výzkumné, standardizační, metodické a poradenské činnosti. V jejich rámci⁷ celostátně metodicky řídí výkon RF a vyhodnocuje jejich plnění. Tyto aktivity uskutečňuje ve spolupráci se sekci SDRUK⁸ pro regionální funkce. Koordinace je realizována individuálními konzultacemi, pravidelnými poradami s odpovědnými pracovníky krajských knihoven, aktivní účastí pracovníků KI NK ČR na seminářích a dalších vzdělávacích akcích pořádaných v rámci výkonu RF pro obsluhované knihovny, tvorbou pomůcek pro řídicí činnosti (Benchmarking⁹, Standard VKIS¹⁰, Kalkulátor pro vyhodnocení standardu VKIS¹¹) a širokým spektrem dalších

⁷ Podle § 9 odst. 2 písm. g) zák. č. 257/2001 Sb., knihovního zákona v platném znění

⁸ Sdružení knihoven ČR dostupné též na <http://www.sdruk.cz/>

⁹ Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=02_Odb/Benchmarking.htm

¹⁰ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. Praha: MK ČR, 2005. 6 s.

Dostupný též na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/MethodVKIS.htm

¹¹ Dostupné na <http://old.nipos-mk.cz/vkis/>

informací na webu KI NK ČR,¹² a v neposlední řadě zpracováním a zveřejněním celorepublikových výročních zpráv výkonu regionálních funkcí knihoven¹³. Důležitým nástrojem koordinace je již zmiňovaný Metodický pokyn, který zpracovala Národní knihovna ČR a který byl vydán jako metodický pokyn Ministerstva kultury². Je využíván při zpracovávání krajských koncepcí regionálních funkcí, pravidel a plánů.

V roce 2009 se uskutečnil celostátní seminář pracovníků PK, KK a KI NKČR v Pardubicích ve dnech 16. – 17. 9. 2009¹⁴. Toto pravidelné setkání pracovníků, kteří RF přímo realizují, se stalo významnou událostí, která významně posunuje služby RF.

V jednotlivých krajích podle § 11 odst. 3 a 4 knihovního zákona plní a koordinuje plnění regionálních funkcí vybraných základních knihoven v kraji krajská knihovna¹⁵. Povinností krajů je zajistit z peněžních prostředků svých rozpočtů plnění těchto funkcí. Tato povinnost a finanční prostředky přešly na kraje k 1. 1. 2005 novelou zákona o rozpočtovém určení daní¹⁶, a to s uvedením konkrétní výše peněžní částky pro každý kraj. Od tohoto data je zcela na rozhodnutí krajských zastupitelstev, jak finanční částku využijí. Vývoj financování RF v krajích v letech 2005 až 2009 zachycuje tabulka níže.

Pro rok 2009 bylo charakteristické jisté ustálení financování RF (s výjimkou Hl.m.Prahy a Karlovarského kraje). **V celkové součtu za ČR dosáhla v roce 2009 částka poprvé výše částky, kterou stát krajům převedl.** Na druhé straně některé kraje dosud nepřidělily na RF takové částky, které byly v r. 2005 převedeny státem na kraje¹⁷. Většina krajů však dotaci zvyšuje alespoň o inflační vývoj. Ve dvou krajích, v nichž došlo ke krácení dotace na RF již v předešlých letech, přistoupili následně i ke změnám koncepcí, resp. organizace a pravidel financování krajských systémů RF. V důsledku krácení financí a změn v organizaci výkonu RF došlo i ke změnám ve výsledcích některých některých standardizovaných služeb. Z hlediska celé ČR to prohlubuje mezikrajové rozdíly v podmínkách pro poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb (dále VKIS) a výsledky roku 2009 to potvrzují. V těchto krajích se však vzdalují cílům nově vytvořenými podmínkami. pro výkon RF dosažení základních cílů RF.

¹² Dostupné na <http://knihovnam.nkp.cz/index.php3>

¹³ Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm

¹⁴ Program, příspěvky, projednávaná témata i Závěry dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=02_Odb/RegFceSemin09.htm

¹⁵ Funkci krajské knihovny plní v Jihomoravském kraji Moravská zemská knihovna v Brně, zřízená Ministerstvem kultury, a na území hlavního města Prahy Městská knihovna v Praze, zřízená hlavním městem Prahou.

¹⁶ Zákon č. 1/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Částka 1 Sbirky zákonů 2005, str. 1 – 6.

¹⁷ Konkrétní popis situace v jednotlivých letech viz VYROČNÍ zpráva plnění regionálních funkcí krajských knihoven na území ČR za rok 2007. s. 5 – 6. Dostupné na WWW < http://knihovnam.nkp.cz/docs/RF/VyrocnizpravaRF_2007.pdf >

Finanční částky přidělené v roce 2009 na RF v krajích v porovnání s částkami, které přešly ze státu na kraje v roce 2005 a které byly skutečně na RF přiděleny v letech 2005 až 2009 (v tisících Kč)

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
2005 ze státního do krajského rozpočtu	2 881	19 283	11 773	8 583	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 196	13 598	9 877	8 550	12 612	133 495
2005 kraji na RF přiděleno	2 881	15 764	11 184	6 000	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 127	14 050	9 920	8 550	12 569	127 187
2006 kraji na RF přiděleno	3 031	15 832	13 512	6 500	4 006	7 500	4 500	8 823	8 250	10 127	14 360	10 200	8 734	12 812	128 187
2007 kraji na RF přiděleno	3 038	15 832	13 000	7 000	4 006	8 000	5 000	8 823	7 000	10 431	14 360	10 200	8 863	12 812	128 365
2008 kraji na RF přiděleno	2 886	15 992	13 000	7 500	4 049	8 000	5 300	10 122	7 200	10 744	14 405	10 200	9 543	13 194	132 135
2009 kraji na RF přiděleno	2 700	15 992	13 000	8 000	3 863	8 000	5 440	10 122	7 200	11 066	14 450	10 250	9 734	13 723	133 540

RF, resp. příjemci regionálních služeb – města a obce, byly zkráceny již v roce 2005 celkem o 6 308 000,- Kč oproti předpokladu a státem vytvořeným možnostem. Hodnoty celkové částky bylo dosaženo teprve v roce 2009, ale jen díky některým krajům. Kraje Středočeský, Ústecký a Pardubický ani v roce 2009 nedosáhly dorovnání částky, avšak zatímco v krajích Středočeském a Pardubickém je rozdíl zhruba věnován knihovnám, v Ústeckém kraji nikoliv. Snížení dotací, změny v koncepcích a způsobech proplácení RF mají vliv nejen na podmínky poskytování RF, ale i na jejich kvalitu a kvantitu. Viz Přílohy č. 1, č.2 a č. 2a.

Podrobně o financování v kapitole IV. Hodnocení financování regionálních funkcí, hospodaření, graficky v Příloze č. 8.

Ve sledovaném roce využívalo RF 6 019 knihoven (v roce 2008 6 003 knihoven). Znamená to, že průměrně bylo v každém kraji obsluhováno 429,9 základních knihoven a každá knihovna plnicí RF (KK i PK) obsluhovala průměrně 70 knihoven. Každé z 6 019 obsluhovaných knihoven, „pomáhal“ profesionální knihovník v rozsahu pracovního úvazku 0,04 (stejně jako v roce 2007 a 2008). Každý metodik s plným pracovním úvazkem obsluhoval průměrně 25 knihoven.

Situaci v krajích v roce 2009 zachycuje tabulka:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
Počet PK + KK	0	4	9	14	2	7	3	6	3	4	8	7	3	15	85+14
Počet pracovníků zajišťujících RF	5,11	21,35	25,19	15,38	8,75	17,72	11,5	17,5	6,1	16	30,72	23,105	17,7	27,238	243,36
Počet obsluhovaných knihoven	39	827	622	498	121	298	222	397	416	570	702	489	401	417	6 019
Počet obsluhov. knihoven na 1 PK a KK	39	165	62	33	40	37	56	57	104	114	78	61	100	26	70
Počet obsluhov. knihoven na 1 prac. úv.	8	39	25	32	14	17	19	23	68	36	23	21	23	15	25
Počet úvazků na jednu obsluh. knihovnu	0,13	0,03	0,04	0,03	0,07	0,06	0,05	0,04	0,01	0,03	0,04	0,05	0,04	0,07	0,04

* v každém kraji vykonává RF zároveň jedna krajská knihovna, celkově tedy 85 PK + 14 KK = 99 knihoven vykonávajících v ČR regionální funkce.

Počet knihoven, které vykonávají RF (KK a PK) zůstal v roce 2009 na úrovni roku 2008. **Počet knihoven v celé ČR, které byly obsluhovány, se zvýšil oproti roku 2008 o 16. Nepatrně se zvýšil i počet pracovníků** vykonávajících činnosti v rámci RF, a to o **0,75** pracovního úvazku. **Zastavil se trend poklesu pracovních úvazků, který znamenal v rozmezí let 2004 až 2008 úbytek 37,09 pracovního úvazku.** Stav pracovníků k 31.12. 2009 vůči stavu k 31.12.2005 je o 25,66 pracovního úvazku nižší. Počty pracovníků určených na výkon RF by se neměly snižovat tak jako v letech předešlých, aby nároky na 1 pracovní úvazek nebyly nesplnitelné. Se snižováním počtu pracovních úvazků se zvyšuje průměrná hodnota výkonových ukazatelů, nebo naopak se některé výkonové ukazatele mohou snižovat. To již znamená pokles intenzity a kvality poskytovaných služeb RF obsluhovaným knihovnám a v konečném důsledku snížení kvality a kvantity VKIS poskytovaných veřejnosti obsluhovanými knihovnami. Nízký počet pracovníků vykazují i nadále kraje Středočeský, Pardubický, Ústecký a Plzeňský. První dva případy reprezentují koncepční změny v organizaci či způsobu financování RF. V těchto případech se přínos snížení počtu pracovníků musí hodnotit současně i s výkony RF. Ústecký kraj je krajem s výrazně sníženou dotací, kde k tomuto poklesu došlo v roce 2008 v souvislosti s úspornými opatřeními.

Počty pracovníků vykonávajících RF v krajích (přepočtený stav na plně zaměstnané)

kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR celkem
r. 2005	9,00	31,35	28,00	15,99	8,35	22,55	14,30	17,40	11,40	16,50	30,00	22,00	16,80	25,60	269,24
r. 2006	8,83	22,67	25,00	15,74	9,75	20,55	11,40	16,9	10,1	16,00	30,46	25,21	16,30	25,67	258,08
r. 2007	8,16	21,10	25,75	15,74	9,05	20,45	11,50	16,60	7,05	16,00	32,10	25,20	16,68	25,17	250,55
r. 2008	5,13	20,80	25,71	14,92	9,05	17,88	11,50	17,10	6,10	16,00	31,06	23,68	17,20	26,48	242,61
r. 2009	5,11	21,35	25,19	15,38	8,75	17,72	11,5	17,5	6,1	16	30,72	23,105	17,7	27,238	243,36
rozdíl (2009 a 2005)	-2,37	-14,35	-2,36	-5,87	-0,60	-5,93	-3,50	0,10	-5,80	-0,32	0,92	0,11	1,75	1,89	- 25,88

Další údaje a ukazatele, např. počty obsluhovaných knihoven, velikost pracovního úvazku na 1 obsluhovanou knihovnu, počet obsluhovaných knihoven na 1 knihovnu vykonávající RF, jsou uvedeny v grafické podobě v Příloze č.7.

Ve všech krajích byly v průběhu roku 2009 realizovány RF s ohledem na oficiálně formulované cíle v Metodickém pokynu RF². Ve většině krajů byla navíc řešena řada aktuálních úkolů konkretizujících obecně formulované cíle, např. zvýšit efektivitu využívání ICT, využívání webových stránek – zlepšování informační síly tohoto nástroje jako pomůcky pracovníků RF, webové stránky obsluhovaných knihoven, zavádění a zprovoznování automatizovaných regionálních knihovních systémů, vystavení knihovních katalogů obecních knihoven na webu a jejich zpřístupnění veřejnosti přes webové rozhraní, a další. Všechny krajské knihovny a všechny pověřené knihovny (dále PK) (s několika výjimkami v Plzeňském kraji) provozují pro své obsluhované knihovny na svých webových stránkách samostatnou sekci informací o RF, důležité odborné

informace a materiály¹⁸. Některé KK výrazně zlepšily informační hodnotu webových stránek pro obsluhované knihovny (v roce 2009 SVK v Kladně¹⁹), rozšiřují se i interaktivní stránky pro obsluhované knihovny. Je pravidlem, že KK v rámci výkonu RF systematicky hodnotí výkony obsluhovaných knihoven a podmínky, za kterých poskytují VKIS. K hodnocení využívají Metodického pokynu MK k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb²⁰ (dále Standard VKIS), kalkulátoru umístěném na stránkách zpracovatele resortní statistiky NIPOS²¹ nebo kalkulátoru programu StatExcel²². Všechny kraje se soustředily na zavádění webových stránek obecních knihoven, a to jak na získání licence na užívání Šablony webu²³, nebo její alternativy, tak na dovednosti knihovníků web naplnit a udržovat jej v aktuální podobě. Zintenzívnila se komunikace mezi metodiky a zřizovateli obsluhovaných knihoven. Přibyla řada dalších PK, které zavádějí a zprovozňují regionální knihovnické automatizované systémy. Zintenzívnily se snahy zaktivizovat malé profesionalizované knihovny.

Vykazované hodnoty výkonů za rok 2009 neznamenaají žádné poklesy, výrazné změny či výkyvy. Viz Přílohy č. 3 a 4. **Meziroční pokles zaznamenaly počty přírůstků do výměnných fondů (VF)**, způsobené zvyšováním cen knih, a to i přes navyšování finančních částek na doplňování VF. Klesl také počet obcí, které poskytují finanční částky na nákup knihovních fondů vlastních knihoven, a to o 36. Současně se snížila i celková částka na nákup KF a na jeho zpracování poskytovaných obcemi o téměř 4,5 mil. Kč. Obsluhované knihovny jsou stále častěji odkázány pouze na VF. Současně však finanční prostředky na nákup VF při několikaleté stejné výši zajistí nižší počet přírůstků VF. To je situace hodná zvýšené pozornosti, aby nedošlo ke ztrátě obsahové a titulové atraktivity VF. Již **několik let klesá, byť mírně, počet obcí, které mají zájem doplňovat knihovní fondy ze svých finančních prostředků. Obce upřednostňují soubory z výměnných fondů.** I nadále pokračuje několikaletá odborná diskuze, zda je pro budoucnost vhodnější provozovat malé knihovny výhradně s fondy z výměnných souborů, či souběžně budovat i vlastní knihovní fondy obsluhovaných knihoven složené z dokumentů trvalejší hodnoty. Oba názory mají své přednosti, jak ekonomické a provozní, tak i etické. Je na místě, aby podle rozhodnutí a přání obcí byl uplatňován ten způsob, který si sami zvolí.

O dvě služby v rámci RF – poradenství a soubory výměnných fondů, se dlouhodobě zvyšuje zájem knihoven i jejich zřizovatelů a jsou již celou dobu fungování programu RF jednoznačně nejžádanějšími.

V roce 2009 bylo v zásadě dosaženo standardů všech 7 základních služeb RF a současně se významnou měrou projevíly aktivity KK a PK směřující k modernizaci VKIS v obsluhovaných knihovnách.

¹⁸ Adresy dostupné na <http://knihovnam.nkp.cz/docs/RF/AdresarRF2009.xls>

¹⁹ Dostupné na <http://www.svklk.cz/#> v sekci pro knihovny

²⁰ Dostupný na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=15_Vykon.htm&

²¹ Dostupné na <http://www.nipos-mk.cz/vkis/>

²² produkt SVK v Hradci Králové

²³ Dostupné na <http://www.knihovnahk.cz> v sekci Knihovnam/Šablona webu

Stále se nepodařilo vzbudit větší zájem malých profesionálních knihoven²⁴, které by se ve větším počtu měly i samy zajímat, jaké služby RF mohou využít a k jakému prospěchu vlastní knihovny, resp. uživatelů. **Pomoc malým profesionalizovaným knihovnám by měla být jedním z aktuálních cílů a úkolů pro PK a KK v příštím období.**

III. Druhy činností v rámci regionálních funkcí

RF jsou naplňovány řadou služeb obsluhovaným knihovnám, z nichž sedm níže vyjmenovaných tvoří obligatorní základ. Pro zajištění rovnoměrného výkonu regionálních funkcí v systému knihoven je využíván **Standard RF**.²⁵ Standard upravuje kvalitativní a kvantitativní parametry výkonu těchto služeb, představuje soubor nároků na způsob a úroveň jejich poskytování. Při aplikaci Standardu RF se přihlíží ke konkrétním podmínkám a specifikům jednotlivých krajů a jejich regionů.

1. Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozborů
2. Statistika knihovnických činností
3. Vzdělávání knihovníků, semináře a porady
4. Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce
5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů
6. Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce
7. Servis automatizovaného knihovního systému (servis výpočetní techniky).

PK a KK vykázaly plnění RF, resp. 7 standardizovaných služeb ve “Statistickém výkazu výkonu regionálních funkcí za rok 2009“. Výkaz je povinnou přílohou ročních zpráv jednotlivých krajů zasílaných KI NK ČR. KK sumarizuje výkazy PK a přikládá je k roční zprávě o plnění regionálních funkcí v daném kraji. Z krajských sumářů je zpracován sumář za celou ČR, který je Přílohou č. 3, tamtéž je srovnán se sumářem za rok 2008. V Příloze č. 4 jsou výsledky roku 2009 srovnány s výsledky z let 2002, 2005, 2006, 2007 a 2008. V Příloze č. 5 jsou uvedeny rozdíly mezi rokem 2005 a 2009. a v Příloze č. 6 rozdíly mezi roky 2002 a 2009. Přestože rok 2009 nezaznamenal žádné výrazné změny v ukazatelích výkonů RF ve srovnání s rokem 2008, jsou RF v roce 2009 ve srovnání s rokem 2002²⁶, viz Přílohu č. 6, stále na vzestupu (s výjimkou služby č. 6 Nákup a zpracování KF pořízených z prostředků provozovatelů – obcí a služby č. 4 - počet přírůstků ve VF zakoupených z prostředků obcí),

²⁴ Malá profesionalizovaná knihovna – termín, který není oficiálně vymezen, jedná se o knihovny s 1 až 2 či 3 pracovními úvazky. V některých případech se však nezájem týká i městských knihoven.

²⁵ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: MK ČR 1994. str. 5-12. Dostupné na <http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc>

²⁶ Program RF byl poprvé v roce 2002 realizován na celém území ČR

resp. vyvíjí se dle potřeb současného systému knihoven a především dle potřeb a nároků jejich koncových zákazníků – uživatelů veřejných knihoven v obcích regionů. **Změny však lze pozorovat při srovnání výsledků let 2005 a 2009 (viz Přílohu č. 5) – tj. pěti let v režimu krajského samosprávného fungování RF.** V tomto období **výrazně poklesl počet pracovníků RF a klesl i počet obsluhovaných knihoven.** Jeden z krajů rezignoval na službu č. 5 Pomoc při revizi a aktualizaci KF, avšak poptávka ze strany obsluhovaných knihoven vedla k návratu, některé další kraje tuto službu výrazně omezují. Různý přístup přetrvává v rámci služby Servis výpočetní techniky, avšak pouze v Libereckém kraji není v rámci RF poskytován servis výpočetní techniky (služba č. 7), resp. není financován z prostředků na RF. Pardubický kraj svou krajskou koncepcí výrazně posílil dodavatelský způsob plnění RF a současně byla zásadně oslabena možnost srovnávat tamní výkony RF s ostatními kraji ČR. Tyto změny, jako specifika některých krajů, by mohly ve svém důsledku vést až k opačnému výsledku, než který sledují definované cíle programu RF.

Ve všech krajích byly v roce 2009, stejně jako v předešlém, RF naplňovány výše uvedenými druhy činností, s výjimkou činnosti č. 6 a 7. V hlavním městě Praze a krajích Středočeském, Pardubickém a Vysočina nenakupují knihovní fond z prostředků obcí, tzv. kmenový (určený do vlastních fondů obsluhovaných knihoven). Středočeský kraj knihovnický zpracovává pouze fond nakoupený knihovnami. Přibývá krajů, v nichž se podařilo zapojit alespoň část obcí do společného financování nákupu výměnných fondů. V Ústeckém kraji, resp. v regionu Děčín je již dlouholetou tradicí, že je výměnný fond (dále jen VF) je budován ze sdružených prostředků obcí (za smluvních podmínek), podobně je tomu i v okrese Karlovy Vary (služba č. 4).

Kromě RF vymezených standardem vykonávaly KK a PK další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven, resp. jimi poskytovaných veřejných knihovnických a informačních služeb v rozsahu, který (v některých krajích) konkretizovaly v krajských koncepcích RF nebo adekvátních dokumentech. Regiony intenzivně pokračovaly v zavádění a využívání regionálních automatizovaných knihovních systémů.

Vedle toho si **některé kraje i pro rok 2009 stanovily aktuální cíle**, které nejsou oficiálně formulovány v základních dokumentech, avšak jejich řešení je naléhavé. Ty **nejnaléhavější jsou projednávány v komisi SDRUK pro RF a doporučeny k celorepublikové pozornosti.** Byly jimi např. pokračování v proškolení knihovníků knihoven obcí v dovednostech ovládat ICT a ve schopnosti účinně asistovat návštěvníkům knihoven při jejich využívání, zavádění vlastních webových stránek do malých knihoven, proškolení knihovníků ve schopnostech samostatně web spravovat a plně využívat internet i k vlastní práci a rozšiřování rozhledu v oboru, zkvalitňování webů profesionálních knihoven, rozšiřování elektronických služeb, pomoc školním knihovnám, muzejním knihovnám, ale i pravidelné kontakty se zřizovateli obecních knihoven a informování o práci jejich knihoven, navázání těsnějších kontaktů mezi PK a menšími (malými) profesionalizovanými knihovnami.

I pátý rok plného financování a především řízení výkonu RF v krajích naznačuje, že bude třeba častěji společně komunikovat a vzájemně se i v průběhu roku informovat s cílem následné koordinace, která by směřovala k tomu, aby se z výkonu RF zcela nevytratily především cíle „Vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí“ a „Odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony a kraji“, jejichž dosažení se zaváděním nových koncepcí, neověřených standardů, norem a pravidel může opět vzdálit. **Po dosažení a mnohde i překročení kvantitativních ukazatelů Standardu RF se začínají zřetelně rýsovat kvalitativní rozdíly služeb v krajích resp. jednotlivých regionech.**

To se projevuje především na modernizaci vlastních VKIS poskytovaných obsluhovanými knihovnami. Větší pozornost si v následujících letech vyžádá i působení na profesionální knihovny s malým počtem pracovních úvazků. Úroveň a kvalita VKIS obsluhovaných knihoven významnou měrou závisí na osobnosti pracovníků plnících RF.

Počet pracovníků

Mezi základní podmínky výkonu RF patří i počty pracovníků, kteří tyto funkce naplňují. Jak bylo uvedeno již na str. 8, počty pracovních úvazků se rok od roku snižují. Teprve **rok 2009 znamenal zastavení poklesu** viz tabulku:

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
rozdíl oproti předchozímu roku	-10,45	- 11,16	- 7,53	- 7,94	+ 0,75

Zatímco **snížení v roce 2008** vůči stavu pracovníků v roce 2005 činilo **již 26,63** pracovního úvazku, **v roce 2009 25,88**. Je nanejvýš nutné, aby počet pracovníků dále neklesal, neboť takový trend s sebou nese řadu nebezpečí pro úspěšnost RF. Přes opakovaná upozornění na možná nebezpečí tento problém trvá. K výraznému snížení počtu pracovních úvazků na RF došlo v kraji Pardubickém a Středočeském (zavedena nová koncepce výkonu RF), dále pak v krajích Ústeckém a v Praze. V krajích Jihočeském a Libereckém byl jednorázově snížen počet pracovníků, avšak bez zjevně negativních dopadů. V kraji Plzeňském došlo po jednorázovém snížení dotace k postupnému dorovnávání. Argument o efektivitě výkonu RF, kterým jsou snížení počtu pracovníků zdůvodňovány, však nelze doložit žádnými údaji. Naopak hrozí stále nebezpečí poklesu kvality RF a prohlubování mezikrajových rozdílů. Ostatní kraje zaznamenaly jen nepatrná snížení, nebo naopak setrvaly na stejném počtu pracovních úvazků. Některé kraje v průběhu sledovaných let počet pracovních úvazků mírně navýšily. Ale ani počty pracovních úvazků, které jsou vykazovány, nemůžeme považovat za zcela vypovídající, a to zvláště v těch regionech, kde jsou ve větší míře uplatňovány fakturované služby bývalých střediskových knihoven, neboli RF jsou naplňovány dodavatelským způsobem. V takových případech nelze zjistit přesné údaje o velikostech pracovních úvazků, resp. personální náročnosti jednotlivých služeb v konkrétním kraji. Výrazný problém při komparačních metodách působí především údaje za kraj Pardubický, kde po zavedení odlišné koncepce, jsou RF poskytovány výhradně dodavatelsky (s výjimkou KK). **Pohyb počtu pracovních úvazků určených pro výkon RF** v letech 2005 až 2009 zachycuje tabulka na str. 8 a graficky je vyjádřen na Příloze č. 7.

Stejně jako v předešlých výročních zprávách²⁷ je třeba zdůraznit, že snižování pracovníků RF (metodiků) má negativní vliv nejen na objem prací a výkony v rámci RF, ale především na kvalitu služeb poskytovaných v rámci RF. **Stav pracovních úvazků metodiků musí zůstat minimálně**

²⁷ Výroční zprávy RF dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRoze.htm

na úrovni roku 2009, mají-li být naplněny vytčené cíle RF. Na straně jedné ubývá výkonných metodiků a zároveň, na straně druhé, je na tyto specialisty kladeno stále více náročnějších úkolů zasahujících do nejširšího spektra činností v knihovnách. Příkladem požadavků na schopnosti a dovednosti pracovníka RF jsou: dobrá znalost oboru a jeho nejnovějších trendů, schopnost koncepčně pracovat, analyzovat, plánovat, argumentovat, organizovat, instruovat knihovníky v širokém spektru činností v knihovnách vykonávaných, jednat s knihovníky i představiteli obcí, vystoupit na veřejnosti atd. Nároky na tyto pracovníky může přiblížit i příklad toho, jaké **průměrné výkony za rok podá jeden metodik s plným pracovním úvazkem**; konstruováno pouze z údajů o 7 standardizovaných činnostech, o kterých jsou k dispozici údaje z výkazů RF:

Průměrné výkony 1 metodika (plný pracovní úvazek)					
Co všechno vykoná metodik (na jeden pracovní úvazek) za rok a pro kolik knihoven?					
	2005	2006	2007	2008	2009
Průměrný počet obsluhovaných knihoven	22	23	24	26	25
Poskytnuté konzultace	74	79	83	87	88
Realizované metodické návštěvy	43	46	47	48	49
Zpracované statistické výkazy (včetně sumářů)	25	25	25	25	25
Organizace vzdělávacích akcí (včetně lektorování)	3	2	2	2	2,6
Pořádání a vedení porad	2	2	2	2	2
Pomoc při revizi KF (k. j.)	8 583	7 466	8 573	7 195	7 749
Nákup knih z prostředků obcí (k. j.)	375	389	372	375	386
Zpracování knih z prostředků obcí (k. j.)	492	492	543	602	646
Roční přírůstek VF v k. j. (nákup, zpracování, úprava)	920	1 034	1 036	1 017	987
Distribuce výměnných souborů (počet souborů)	72	74	78	83	86
Počet svazků ve výměnných souborech (k. j.)	3 257	3 760	4 104	4 526	4 861
Při rozvozech souborů a metodických návštěvách ujede (km)	1 352	1 319	1 418	1 518	1 460

Výčet neobsahuje administrativu, přípravu dokumentů pro knihovníky i obce, plánování, pomoc při realizaci nejrůznějších projektů knihoven, vlastní sebevzdělávání a řadu dalších činností, ale i osobnostních charakteristik, které nejsou nikde sledovány, ale jsou naprosto nezbytné pro úspěšný výkon RF.

Trend snižování počtu úvazků navíc není možné zcela přesně vyjádřit. Problém představuje např. změna způsobu financování v Pardubickém kraji. Služby RF jsou knihovnami fakturovány a následně KK propláceny. Avšak personální nároky již nejsou pro účely výroční zprávy vykazovány. Vykázané snížení úvazků představuje skrytou personální náročnost. To se, ovšem v menší míře, týká i dalších krajů, avšak jen u proplácení služeb, které si PK objednájí a uhradí u bývalých střediskových knihoven.

Počet obsluhovaných knihoven

V roce 2009 se zastavil postupný pokles počtu obsluhovaných knihoven, který započal rokem 2006. Několikaletý trend snižování měl několik důvodů: Zpřesňování metod zpracování výkazů RF (odstranění tzv. zdvojování počtů, chybné výklady apod.) a vyjasnění problematiky vykazování poboček (v r. 2009 např. Olomoucký kraj). Zpřesňována byla v regionech i resortní statistika. V letech 2007 a 2008 poklesy ovlivnilo rušení dlouhodobě nepracujících knihoven. Některé knihovny vystoupily ze systému (v r. 2008 uvádí např. Plzeňský a Jihomoravský kraj). I v roce 2008 výrazně ubylo knihoven, které jejich zřizovatelé převedli při organizační změně na pobočky. Jednalo se o častý jev, kdy jedna obec zřizovala hned několik knihoven, nyní zřizují 1 knihovnu s pobočkami. Takové důvody se opakují i v roce 2009. Některé obce zrušily knihovny bez náhrady. Na druhé straně byly zřízeny a pro veřejnost otevřeny knihovny nové nebo byla jejich činnost obnovena (např. kraje Jihočeský, Plzeňský, Královéhradecký, Jihomoravský, Olomoucký, Moravskoslezský a další). Vykázaný počet obsluhovaných knihoven v roce 2009 potvrzuje trvalý zájem o odbornou pomoc poskytovanou v rámci RF, a to jak ze strany knihovníků obecních knihoven, tak i ze strany obcí. Vlivem několikaleté pomoci knihovnám obcí dochází i k tomu, že další obce, které dosud neprovozovaly knihovnu, se k této povinnosti vůči svým občanům přihlásily a knihovnu zřídily nebo znovu obnovily její činnost, mnohde i po úspěšné rekonstrukci a vybavení nových prostor. Meziroční změny v počtech obsluhovaných knihoven v krajích se budou objevovat i nadále, jsou totiž projevem běžných změn – uzavírání nepracujících knihoven, rušení nerentabilních poboček, znovuotevírání knihoven či poboček. Nadále roste zájem odborných knihoven o vybrané služby RF, především o konzultační a poradenské a o vzdělávání. Mnohé kraje, např. Jihočeský, Liberecký, Královéhradecký, Jihomoravský, Moravskoslezský a další si spolupráci s odbornými knihovnami zahrnuly do koncepcí a plánů výkonů RF. Zvýšená pozornost se týkala, stejně jako v roce předešlém knihoven muzejních a školních.

Pohyb počtu obsluhovaných knihoven v krajích během posledních pěti let ilustruje tabulka níže. K 31.12.2009 je v systému RF o 62 obsluhovaných knihoven méně než v roce 2005. Ubyly především v krajích Jihomoravském, Olomouckém a Středočeském. Naopak nejvíce knihoven přibýlo v krajích Moravskoslezském, Královéhradeckém a Jihočeském.

Vývoj počtu obsluhovaných knihoven v jednotlivých krajích v letech 2005 až 2009 zachycuje tabulka:

Počet obsluhovaných knihoven v kraji	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR celkem
V roce 2005	38	839	615	506	125	305	221	386	422	582	734	514	399	395	6 081
V roce 2006	39	825	620	502	127	305	222	386	420	575	724	501	399	398	6 043
V roce 2007	39	833	623	503	121	304	220	391	423	575	710	501	403	384	6 030
V roce 2008	39	834	628	501	121	299	223	395	421	575	708	457	401	401	6 003
V roce 2009	39	827	622	498	121	298	222	397	416	570	702	489	401	417	6 019
rozdíl (2009 a 2005)	1	-12	7	-8	-4	-7	1	11	-6	-12	-32	-25	2	22	-62

Vedle údajů o finančním zajištění a počtu pracovních úvazků metodiků mají údaje o počtu obsluhovaných knihoven velký význam při posuzování vykonávaných RF a při komparaci výkonů krajů a regionů. Lze z nich vypočítat různé ukazatele, např. počet obsluhovaných knihoven na 1 pracovní úvazek v kraji nebo velikost pracovního úvazku na 1 obsluhovanou knihovnu, příp. srovnat průměrné výkony v jednotlivých standardizovaných službách RF na 1 pracovní úvazek v kraji atd. **Finanční zajištění RF je však především základním předpokladem pro jejich výkon.**

1. Poradenská a konzultační činnost

V rámci krajských i celorepublikových výsledků lze poradenskou a konzultační činnost trvale hodnotit jako velmi úspěšnou a zásadně ovlivňující úroveň a dostupnost VKIS v knihovných obcích. Ze sedmi standardizovaných služeb jsou tradičně službou nejvyhledávanější. Viz Příloha č. 7.

O konzultace projevují zájem všechny typy základních knihoven od obecních s „dobrovolným“ knihovníkem až po knihovny profesionalizované a knihovny s odborným zaměřením. Vedle klasických forem osobních jednání, telefonických dotazů překotně roste obliba, resp. využívání elektronické pošty a dalších možností, které ICT nabízejí. KK a PK věnovaly zvýšenou pozornost zlepšování tzv. **elektronické metodiky**. Vedle širokého spektra běžných odborných dotazů ovlivňuje výsledky i téma či úkol související s aktuálním celorepublikovým trendem či cílem. Obvykle se konkrétní úkol váže na jeden až dva kalendářní roky.

Nejčastěji uváděná témata konzultací a poradenských služeb:

rok	téma
2002 2003	evidence knihoven, § 5 a násl. zák. č. 257/2001 Sb., žádosti, přílohy
2004 až 2006	internetizace knihoven a PIK, poradenství k podávání projektů do VISK, Knihovny 21. století, dalších programů i strukturálních fondů
2006	zavádění a obsluha vlastních webových stránek knihoven, autorskoprávní vztahy, konzultace s knihovníky odborných knihoven, PIK

2007	dokončování internetizace dosud nepřipojených knihoven, PIK úsilí o zaevidování u MK dosud neevidovaných knihoven, dokončovací práce na projektu Benchmarking, seznamování s jeho využitím a metodikou sebehodnocení, další kultivace a sjednocování statistické evidence a vykazování regionální automatizované knihovní systémy, webové stránky knihoven, dálkový přístup do OPAC
2008	masivnější zavádění regionálních automatizovaných knihovních systémů, další zkvalitňování webů knihoven, nová statistická evidence a vykazování od 1.1.2009, PIK
2009	zlepšení kvality, resp. informačního potenciálu webových stránek KK a PK určených obsluhovaným knihovnám, zkvalitňování webových stránek obsluhovaných knihoven, regionální automatizované systémy, dálkový přístup do OPAC, nová statistická evidence a vykazování od 1.1.2009 zpracování projektů do grantových programů, ekonomicko právní otázky spojené s čerpáním dotací

Zájem o poradenské služby výrazně rok od roku vzrůstal a kulminoval v roce 2007. Od tohoto roku se udržuje na zhruba stejné úrovni co do počtu konzultací i metodických návštěv. Drobné výkyvy v kvantitě jsou statisticky nevýznamné a v žádném případě se nejedná o pokles kvality této služby nebo nezájem o ni. To potvrzují i všechny základní údaje za rok 2009 v tabulce níže. **Počet knihoven, jimž byly poskytnuty konzultace, nebo v nichž PK a KK vykonaly metodickou návštěvu se v roce 2009 oproti roku 2008 opět zvýšil.** V rámci ČR to představovalo **za rok 2009 nárůst o 115 obslužených knihoven,²⁸ tj. o 1,8 %.** **Meziroční nárůst byl zaznamenán i v počtu konzultací.** V roce 2009 se uskutečnilo **o 407 konzultací více než v roce předešlém a metodických návštěv bylo uskutečněno o 315 více.**

Vývoj v ČR během let 2002 až 2009 ilustruje tabulka, vývoj v jednotlivých krajích je v grafech uveden v Příloze č. 7.

Poradenská a konzultační činnost v roce	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obslužených knihoven	5 389	6 001	6 270	6 395	6 687	6 522	6 438	6 553
Počet poskytnutých konzultací	13 162	18 231	19 890	19 988	20 308	20 745	21 013	21 420
Počet metodických návštěv	9 294	12 601	12 273	11 550	11 789	11 762	11 689	12 004

²⁸ Obslužená knihovna = knihovna odebírající konkrétní službu

Obsluhovaná knihovna = knihovna zapojená do programu, může odebírat jednu nebo všechny služby.

V roce 2009 byla průměrně v každém kraji ČR poskytnuta poradenská služba 468 knihovnám (v roce 2008 celkem 460 knihovnám). V každém kraji se uskutečnilo průměrně 1 530 konzultací (v roce 2008 celkem 1 501 konzultací), tj. každé obslužené knihovně byly poskytnuty v průměru 3,58 konzultace. 8 ze 14 krajů vykazuje nárůst konzultací v roce 2009 vůči roku 2008. Nejvyšší nárůsty vykazují kraje Královéhradecký, Pardubický a Moravskoslezský, přičemž v Pardubickém kraji je toto zvýšení zapříčiněno zkvalitněním evidence a vykazování služeb RF.²⁹

Vývoj počtu konzultací v jednotlivých krajích v letech 2005 až 2009

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Počet poskytnutých konzultací															
v roce 2005	207	1873	3493	1225	319	885	327	2082	1912	1035	1421	2271	1683	1255	1428
v roce 2006	236	1567	3849	1211	376	951	364	2287	1932	973	1370	2009	1734	1449	1451
v roce 2007	216	2079	3066	1210	329	1150	426	2622	1927	1096	1578	1954	1589	1503	1482
v roce 2008	219	2117	3269	1134	368	961	344	2630	1583	1475	1721	2097	1757	1338	1501
v roce 2009	256	2138	2965	1007	342	921	427	3137	1907	1193	1820	1995	1828	1484	1530

Trend kontinuálního růstu počtu konzultací ve všech sedmi sledovaných letech je doložen v průměrných ukazatelích za celou ČR. V jednotlivých krajích dochází i k mírným výkyvům s výjimkou Královéhradeckého kraje, kde nárůst konzultací v časové řadě pouze roste. Velký význam pro obsahové a pohotové poradenské služby má i tzv. **elektronická metodika**.

V každém kraji bylo v roce 2009 průměrně uskutečněno 857 metodických návštěv (v roce 2008 tento průměr činil 835). V průměru byly během roku 2009 všechny obslužené²⁴ knihovny navštíveny více než dvakrát (2,10x, standard předepisuje 1x ročně). Meziroční nárůst metodických návštěv vykázalo pouze 6 krajů. Razantní nárůst zaznamenaly kraje Jihomoravský, Středočeský a Jihočeský, významný nárůst vykázaly kraje Zlínský, Moravskoslezský a Ústecký.

²⁹ ZPRAVA o výkonu regionálních funkcí v roce 2009 v Pardubickém kraji. Pardubice. KK: 2010, s. 4. Dostupné na http://www.knihovna-pardubice.cz/content/id_publikace/soubory/zpravarf2009.doc

Počet metodických návštěv v jednotlivých krajích v letech 2005 až 2009

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Počet metodických návštěv															
v roce 2005	91	1144	1553	1235	651	473	888	987	412	906	1025	957	874	354	825
v roce 2006	119	1010	1669	1239	781	410	1018	1017	269	1019	872	1028	932	406	842
v roce 2007	121	925	1759	1202	589	529	766	1000	441	1262	957	902	848	461	840
v roce 2008	123	1042	1613	1254	539	520	825	1158	463	1217	663	871	907	494	835
v roce 2009	91	1 161	1724	1209	513	576	736	1123	438	1199	871	782	1004	577	857

Graficky je vývoj konzultací a metodických návštěv v letech 2005 až 2009 v krajích zachycen v Příloze č. 7.

Výsledky a výkonové ukazatele za rok 2009 v jednotlivých krajích zachycuje následující tabulka:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Prům.
Poradenská a konzultační činnost															
Počet obslužených knihoven	39	912	707	686	121	328	221	424	414	560	700	588	401	452	468
Počet konzultací na jednu obsluženou knihovnu	6,56	2,34	4,19	1,47	2,83	2,81	1,93	7,40	4,61	2,13	2,60	3,39	4,56	3,28	3,58
Počet metod. návštěv na 1 obsluženou knihovnu	2,33	1,27	2,44	1,76	4,24	1,76	3,33	2,65	1,06	2,14	1,24	1,33	2,50	1,28	2,10
Počet obsluhovaných knihoven	39	827	622	498	121	298	222	397	416	570	702	489	401	417	430
Počet konzultací na 1 obsluhovanou knihovnu	6,56	2,59	4,77	2,02	2,83	3,09	1,92	7,90	4,58	2,09	2,59	4,08	4,56	3,56	3,80
Počet metod. návštěv na 1 obsluhovanou knihovnu	2,33	1,40	2,77	2,43	4,24	1,93	3,32	2,83	1,05	2,10	1,24	1,60	2,50	1,38	1,22

Standard RF byl po obsahové stránce naplněn. Kvantitativně je standardizován pouze počet metodických návštěv v knihovnách - **každá z obslužených knihoven má být navštívena minimálně 1x za rok, celorepublikový průměr vykazuje hodnotu 2,10**. Standard je ve všech krajích naplněn, a v některých krajích i několikanásobně překračován již řadu let. Potvrzuje se zkušenost z praxe, že pravidelné a především časté metodické návštěvy, výrazně přispívají ke zvyšování kvality VKIS v obsluhovaných knihovnách. Mnoho PK a KK spojuje metodické návštěvy s rozvozem souborů knih. Pravidelné setkání s knihovníkem přímo v jeho knihovně a rovněž soustavný kontakt se zřizovateli knihoven se velmi osvědčuje, neboť daleko intenzivněji přispívá ke zkvalitňování VKIS v knihovnách, a to nejen malých obcí.

Součástí standardu služby „Poradenská a konzultační činnost“ je i forma služby realizovaná prostřednictvím **vydávání zpravodaje**. Tradičně vysokou úroveň mají např. tituly U nás (Královéhradecký kraj)³⁰, Duha (Jihomoravský kraj)³¹, Krok (Olomoucký kraj)³², Světlik – Svět libereckých knihoven³³. Tato periodika, doplňující časopis Čtenář³⁴, mají velký význam pro praxi knihoven v konkrétních regionech. Většina z nich vychází i v elektronické podobě, nebo vychází pouze v podobě elektronické jako Knihovnický zpravodaj Vysočina³⁵ a přesahuje svým významem hranice kraje. Mnohé PK vydávají skromnější typ metodického zpravodaje, avšak zaměřeného na konkrétní obsluhované knihovny, pro jejichž vnitřní potřebu jsou vydávány. Takový typ tištěné informační pomůcky je stále častěji nahrazován možnostmi, které PK a obsluhovaným knihovnám poskytuje ICT, např. Knihovnický zpravodaj 2009, který na svých webových stránkách zveřejňuje MěK Dačice - pověřená RF³⁶, MěK v Milevsku zas podrobně a především inspirativně informuje o svých knihovnách a pro své obsluhované knihovny³⁷. Tak vedle tištěných zpravodajů a dalších forem tištěného informování obsluhovaných knihoven nabývají stále více na významu **webové stránky krajských a pověřených knihoven**, resp. jejich speciální část určená obsluhovaným knihovnám. V současnosti je to samozřejmostí u všech knihoven, které poskytují RF (s výjimkou 4 malých PK v Plzeňském kraji)³⁸. **Zlepšení webových stránek** určených speciálně obsluhovaným knihovnám a jejich zřizovatelům patřilo **v roce 2009 v mnoha krajích k prioritám**. Na těchto webových stránkách se objevují všechny důležité informace, aktuality, sdělení, pokyny a návody, legislativa i praktické pomůcky ke stažení. Velmi pěkně se pravidelného informování prostřednictvím webové stránky zhostila např. **Středočeská vědecká knihovna v Kladně. Ta na svých webových stránkách**, v sekci „Pro knihovny“ vydává od r. 2009 i elektronický zpravodaj **Malý bulletin – Mezi námi**³⁹ v roce 2009 jako čtvrtletník, v roce 2010 již jako měsíčník. Také **KVK v Liberci výrazně zkvalitnila část webu** určenou nejen pro PK a obsluhované knihovny regionu, ale i pro širokou veřejnost – interaktivní mapa knihoven Libereckého kraje⁴⁰ nebo Hledej knihovnu JČ⁴¹ na webu JVK v Českých Budějovicích. Pro operativní a otevřenou komunikaci zřizují KK a PK i elektronické konference určené jen obsluhovaným knihovnám, nebo zaheslované stránky, vyžadující na návštěvníkovi registraci – např. KK Vysočiny, SVK v Kladně, MSVK v Ostravě. Postupně se elektronická forma informování a vzájemné komunikace stala běžnou součástí poradenské a konzultační činnosti knihoven, urychluje ji, zjednodušuje. Drtivá většina obsluhovaných knihoven má již k dispozici internet, a tudíž jej stále více knihoven využívá pro běžnou komunikaci se svou obsluhující knihovnou a

³⁰ Dostupné na <http://unas.svkhk.cz/aktualni-cislo.asp>

³¹ Dostupné na <http://www.mzk.cz/publikace/duha.php>

³² Dostupné na <http://www.vkol.cz/dokumenty.htm#KROK>

³³ Dostupné na <http://www.kvkl.cz/cz/region/svetlik-r18.html>

³⁴ Dostupné na <http://ctenar.svkkk.cz/>

³⁵ Dostupné na <http://kzv.kkvysociny.cz>

³⁶ Dostupné na <http://www.mkdac.cz/download/knihovnicky-zpravodaj-prosinec-2009.pdf>

³⁷ Dostupné na <http://www.knihmil.cz/index.php?id=cinnostkr>

³⁸ Dostupné na <http://knihovnam.nkp.cz/docs/RF/AdresarRF2009.xls>

³⁹ Dostupné na <http://www.svkkk.cz/cs/pro-knihovny/maly-bulletin/2010/>

⁴⁰ Dostupné na http://maps.kraj-lbc.cz/mapserv/knihovny/index.php?project=knihovny_dhtml&layers=zabaged%20adresy%20popiskyobci&showleg=on

⁴¹ Dostupné na <http://www.cbvk.cz/index.php?lang=CZ&s=knihovny&pg=seznamknihoven>

k průběžnému sledování informací a novinek z oboru. V této oblasti jsou ještě otevřeny velké možnosti sebevzdělávání knihovníků a zintenzivnění vzájemné komunikace mezi nimi. Internetizace knihoven se i v oblasti metodické práce ukázala jako velmi prozíravý krok. Argumenty proti zavádění internetu jako nepotřebného, a proto neefektivního nástroje v malých knihovnách, kdy se zohledňovalo využívání internetu jen čtenářskou a uživatelskou veřejností přímo v knihovně, vyvrátila praxe. V roce 2009 se knihovny masivně zapojily do sociálních sítí, nejčastěji se přihlásili na Facebook. I zde si knihovníci vyměňují zkušenosti a sdělují inspirativní nápady, oznamují realizace akcí a zároveň přímo komunikují se svými uživateli.

Masovým zapojením knihoven do soutěže Kniha mého srdce se knihovny dále prosadily ve společenském životě místa, navázaly i vzájemné kontakty mezi sebou a účelově vzniklá elektronická konference KMS, přes odhlašování části účastníků, dodnes knihovníkům slouží pro hledání odpovědí na nejkurióznější dotazy. Přes výrazné meziroční zlepšení využívání webových stránek a internetu při naplňování RF jsou mnohé knihovny s RF teprve na začátku. Proto by bylo nanejvýš vhodné zabývat se danou problematikou i v následujících letech. Vytipovat nejracionalnější možnosti, resp. formy elektronické metodické práce, formulovat „povinné“ informace a údaje na jednotlivých úrovních knihoven s RF, tj. KK i PK.

2. Statistika knihovnických činností

V roce 2009 byla tato služba intenzivnější než v letech předešlých. Samozřejmě byl počátkem roku proveden pravidelný sběr statistických údajů, resp. výkazů Kult(MK) 12-01 za rok 2008. Představuje nejen kontrolu správnosti, ale v případě PK i uložení do elektronické databáze NIPOS. Opět byl učiněn krok v zjednodušení této práce. Program StatExcel SVK HK byl spolu s NIPOS upraven tak, aby umožňoval jednorázové kopírování (import) údajů za každou vykazující jednotku. Knihovny, které tento program pro zpracování statistiky využívají, měly další zjednodušení administrativní práce s výhodou odstranění možností chyb. Rok byl však ve srovnání s předešlými roky výjimečný intenzivní a průběžnou pomocí KK a PK knihovnám obsluhovaným, především obecním knihovnám a jejich zřizovatelům. Počínaje 1. lednem 2009 přešly všechny knihovny na inovovanou statistickou evidenci a vykazování knihovnických činností⁴². To významně ovlivnilo poradenskou činnost, vzdělávání a obsah porad i seminářů všech knihoven plnicích RF – KK, PK i NK ČR. Byly vypracovány metodické pomůcky, umístěné na webech těchto knihoven, metodika evidování činnosti byla probírána na seminářích i poradách, zvýšil se počet žádostí o konzultace ze strany obsluhovaných knihoven.

V roce 2009 pomohly KK a PK 6 506 knihovnám a jejich zřizovatelům se zpracováním statistického výkazu Kult (MK) 12-01 za rok 2008, tj. o 509 knihovnám více než v roce 2008, to bylo ovlivněno i novou podobou statistického výkazu. PK a KK pomáhaly při jeho vyplňování i profesionálním knihovnám. Zpracováno bylo **celkem 6 079 statistických výkazů a sumářů**, tj. o 73 výkazů a sumářů méně než v roce 2008, pokles byl zapříčiněn úbytkem počtu obecních knihoven (organizační změny zmiňované již v kapitole o počtu obsluhovaných

⁴² Podrobněji ve Výroční zpráva o plnění regionálních funkcí krajských knihoven na území ČR za rok 2008. Praha. KI NK ČR: 2009. s. 20. Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm&

knihoven). Vzhledem k postupující elektronizaci v oboru knihovnictví bude třeba i v dalších letech věnovat zvýšenou pozornost nejen kvalitě zpracovávaných statistických údajů, ale zároveň i systematické péči o jednotnost vykazovaných údajů, respektování pokynů k vyplňování formulářů, sledováním údajů o nových formách služeb (především on-line), péči o příslušný SW tak, aby statistický formulář byl stále přívětivější a aby sledované údaje byly v konečném výsledku co nejúplnější a spolehlivé. Již nyní některé knihovny zpracovávají nejrůznější pomůcky a vystavily je na svých webech. Vedle ucelených informací na webu KI NK ČR⁴³ je to např. elektronická verze Deníku knihovny – na webu Knihovny V. Čtvrťka v Jičíně⁴⁴, Knihovna K.H.Máchy v Litoměřicích vystavila řadu pomůcek⁴⁵, SVK Hradec Králové uzpůsobila program StatExcel strukturu výkazu a spolu s pracovníkem NIPOS zajistila možnost kopírovat celý výkaz najednou do sběrné báze.

Statistika v jednotlivých krajích a průměrné hodnoty této činnosti v krajích ČR v roce 2009 vyjadřuje tabulka:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Statistika knihovnických činností KULT V 12.01															
Počet obslužených knihoven	39	847	636	502	120	298	222	388	432	582	693	1 017	401	329	465
Počet zpracovaných statistických výkazů	39	835	689	553	122	309	235	418	432	564	699	556	320	308	434
Počet zpracovaných výkazů na 1 obsluženou knih.	1,0	1,0	1,1	1,1	1,0	1,0	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	0,5	0,8	0,9	0,9
Počet zpracovaných výkazů na 1metodika	7,6	39,1	27,4	36,0	13,9	17,4	20,4	23,9	70,8	35,3	22,8	24,1	18,1	11,3	25,0

Počet zpracovaných statistických výkazů se v průběhu pěti let měnil v krajích následovně:

Počet zpracovaných statistických výkazů															
Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
v roce 2005	38	972	697	555	126	641	240	423	434	592	717	681	368	343	488
v roce 2006	38	751	702	579	125	639	250	418	434	568	741	660	352	310	469
v roce 2007	38	813	678	580	123	360	239	414	437	568	717	586	356	310	444
v roce 2008	39	852	694	558	122	332	240	417	437	566	703	563	320	309	439
v roce 2009	39	835	689	553	122	309	235	418	432	564	699	556	320	308	434

Obecně platí, že by uvedený počet měl jen mírně převyšovat počet obsluhovaných knihoven, a to o zpracovávané sumáře. Pokles či stagnace jsou naopak upozorněním na zkvalitňování této činnosti (nejedná-li se současně o úbytek knihoven – tj. vykazujících jednotek). Ve sledovaném

⁴³ Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=01_stat.htm&

⁴⁴ Dostupný na http://knihovna.jicin.cz/informace_pro_knihovny.htm

⁴⁵ Dostupné na <http://region.knihovnalitomerice.cz/ke-stazeni.html>

roce – tj. v r. 2009 však byla zavedena nová statistická evidence. Změněn byl i výkaz Kult (MK) 12-01, proto PK a KK pomáhaly většímu počtu knihoven (o 509 knihoven v roce 2008) s jeho vyplňováním, než tomu bylo v letech předešlých. Situaci dokreslují i grafy v Příloze č. 7.

Standard byl splněn téměř všemi knihovnami plnicími RF na území ČR, a to jak ve strategickém cíli, tak periodicitě. Splnění standardu v části termínu může činit problémy v těch krajích, kde je na 1 pracovníka vysoký počet obsluhovaných knihoven, např. Středočeský kraj. Celostátně pak je i nadále aktuální pravidelné proškolení a pomoc obsluhovaným knihovnám nejen v malých obcích, ale i knihovnám profesionálním. **Jako** nezbytné se jeví pravidelné zařazení tématu do porad či seminářů před koncem kalendářního roku či zcela na začátku roku následujícího.

3. Vzdělávání knihovníků, semináře, porady

Vzdělávání knihovníků je nezbytnou součástí dosažení vytčených cílů RF knihoven a předpokladem rozvoje VKIS. Tato činnost je těsně provázána s dalšími programy podporujícími zvyšování kvalifikace knihovníků a informačních pracovníků (např. VISK2) a s veškerou činností knihoven. Školící střediska KK disponují zkušenými pořadateli, pracovníky těsně spjatými s výkonem RF, kteří rozvinuli školení a vzdělávání pracovníků knihoven včetně dobrovolných knihovníků nebývalou měrou. Kvantitativně sice vykazuje tato činnost od roku 2005 výkyvy, ale je třeba zdůraznit, že již od roku 2006 jsou intenzivně hledány nejrůznější formy a témata vzdělávacích akcí. I nadále je diskutována otázka závaznosti dalšího vzdělávání a sebevzdělávání knihovníků. Přesně jsou pojmenovány a obecně známy překážky, které knihovníkům brání v účasti na vzdělávání. Neexistují však účinné nástroje, které by mohly významně ovlivnit účast. Již rok 2009 zaznamenal celkový nárůst vzdělávacích akcí, účasti knihovníků, ba i zvýšení celkového rozsahu vyučovacích hodin. Jsou kraje, které si stanovují ústřední témata vzdělávání v daném roce, zpravidla předcházejí realizaci celorepublikového nebo celokrajského programu. Některé kraje zjišťují anketami a dotazníky žádaná témata (např. Středočeský, Plzeňský a Zlínský kraj). Některé kraje pořádají semináře nadregionálního, ba mezinárodního významu (Liberecký kraj⁴⁶). Téměř ve všech krajích i v roce 2009 pokračovali v proškolení knihovníků profesionalizovaných i obecních knihoven ve využívání modulů regionálních automatizovaných knihovnických systémů i v dovednostech využívat ICT. Velmi časté a hojně navštěvované jsou kurzy a semináře se zaměřením na současnou literaturu, literaturu pro děti, na čtenářství (např. Zlínský a Moravskoslezský kraj, Kraj Vysočina a hl. m. Praha). Často je vzdělávání v krajích organizováno tak, že KK pořádá semináře pro profesionální knihovníky, PK pak pro dobrovolné knihovníky svých obvodů. Zajímavou akci uspořádaly pracovnice KK Pardubice – výjezdní seminář do Městské knihovny ve Svitavách a několika obecních knihoven jí obsluhovaných. V následujícím roce bude uspořádán seminář v KK Pardubice a obecních knihovnách obsluhovaných v rámci regionu Pardubice. Středočeský kraj opětovně v závěrech výroční zprávy uvádí, že přínosem pro vzdělávání dobrovolných knihovníků by byly e-learningové kurzy pro dobrovolníky. Ve všech krajích pokračovali v počítačových kurzech pro profesionální

⁴⁶ Obecní knihovny – potenciál a perspektivy. Konference knihovníků Neisse-Nisa-Nysa. Liberec, 23. – 24. dubna 2009. Dostupné na <http://www.kvkl.cz/cz/region/vzdelavani-knihovniku-r5.html>

(na úrovni ECDL) i pro dobrovolné knihovníky. Často jsou pořádána školení vyhledávacích strategií v oborových portálech, jednotlivých licencovaných databázích, ale i v dovednostech používat plnotextové databáze. To se týkalo, výjimečně sice, ale přeci, i školení dobrovolných knihovníků. V těchto případech se jednalo o školení využívání největších bází jako je Souborný katalog ČR, Jednotná informační brána apod. Všechny regiony se zaměřily na proškolení knihovníků ve schopnostech a dovednostech spravovat vlastní webové stránky.

V roce 2009 se pokles ve všech ukazatelích zastavil, resp. Počet vzdělávacích akcí vzrostl, což svědčí o zvýšeném úsilí KK i PK.

V roce 2009 se uskutečnil **celostátní seminář pracovníků knihoven pověřených regionálními funkcemi**, pořádaný 1x za dva roky v **Pardubicích**. Tentokrát proběhl ve dnech **16. – 17. 9. 2009** a spoluorganizátoři byli SDRUK, KI NK ČR, KK Pardubice a MSVK v Ostravě⁴⁷.

Vzdělávacích akcí pořádaných KK a PK se v roce 2009 zúčastnilo 3 947 knihoven, zatímco v roce 2008 to bylo 3 783 knihoven, tj. **o 164 knihoven více**. Z celkového počtu 987 vzdělávacích akcí (o 31 více než v roce 2008) bylo 628, tj. 63,6 % uskutečněno právě v rámci RF, a to v celkovém rozsahu 2 892 hodin. Vzdělávání (v rámci RF) se zúčastnilo 8 259 knihovníků, což je o 1 088! účastníků více než v roce 2008. V roce 2009 bylo průměrně v každém kraji uspořádáno 45 vzdělávacích akcí v rámci RF (v roce 2008 to bylo 39), každé z nich se průměrně zúčastnilo 14,4 knihovníka (v roce 2008 pouze 13,01). Každá akce trvala průměrně 4,7 vyučovací hodiny. Rozdíly oproti roku 2008 jsou patrné z Přílohy č. 3 a vývoj v letech 2005 až 2009 z Příloh č. 4 a 5. Graficky je vzdělávání podchyceno na Příloze č. 7.

Meziroční rozdíly výsledků za celou ČR jsou zachyceny v následující tabulce:

Vzdělávání knihovníků, semináře	2008	2009	+/-
Počet obslužených knihoven	3 783	3 947	164
Počet všech vzdělávacích akcí	956	987	31
z toho: počet akcí v rámci RF	551	628	77
Počet všech účastníků	12 847	13 921	1 074
z toho: počet účastníků akcí v rámci RF	7 171	8 259	1 088
Počet všech vyučovacích hodin	6 096	6 525	429
z toho: počet vyučovacích hodin v rámci RF	2 506	2 892	386

9 krajů ze 14 vykázalo nárůst vzdělávacích akcí v rámci RF. Největší nárůst vykázaly kraje Jihomoravský, Vysočina, Středočeský, Moravskoslezský a hl. m. Praha. V kraji Jihomoravském uspořádaly knihovny dokonce o 58 vzdělávacích akcí v rámci RF více než v roce předešlém. Jeden kraj uspořádal stejný počet akcí a zbývající kraje vykázaly mírný pokles. Výjimkou je kraj Ústecký, kde počet vzdělávacích akcí klesl o plných 12. Hledáme-li hlavní příčiny, jsou ve všech krajích obdobné – problémy s uvolňováním pracovníků z profesionálních knihoven s jedním knihovníkem, rozdílný den v týdnu, kdy má knihovna pro veřejnost zavřeno, neochota provozovatele knihovnicka uvolnit,

⁴⁷ Příspěvky dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=02_Odb/RegFceSemin09.htm&

termín a čas konání vzdělávací akce pro dobrovolné knihovníky. Velkou roli hraje i nepochopení významu soustavného vzdělávání pro zdárný výkon profese a absence závaznosti celoživotního vzdělávání profesionálních pracovníků knihoven. V každém případě **by mělo být závazné pro metodiky KK a PK, kteří bez celoživotního vzdělávání a soustavné inovace svých schopností a vědomostí nemohou kvalitně vykonávat svou funkci.** Celoživotní vzdělávání není stále dostatečně doceněno jako nezbytný předpoklad kvalitního výkonu profese knihovníka na jakékoliv pozici. To se pak odráží v neinformovanosti knihovníků o vývojových trendech a nových možnostech pro knihovny a ve svém důsledku na kvalitě VKIS. To je další problém, který je v trvalé pozornosti PK a KK, neboť i malé profesionální knihovny patří mezi knihovny obsluhované a uživatelé těchto knihoven mají též právo na kvalitní a moderní služby.

Počet vzdělávacích akcí v rámci RF v krajích v letech 2005 až 2009

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
rok 2005	21	60	51	58	15	30	25	39	19	65	56	54	18	45	40
rok 2006	33	44	58	78	3	25	15	54	21	53	63	64	16	59	42
rok 2007	32	50	73	44	1	13	17	50	19	36	52	50	21	66	37
rok 2008	30	39	95	38	1	32	20	42	23	46	59	47	27	52	39
rok 2009	38	46	87	42	4	20	20	45	26	56	117	46	26	55	45
rozdíl 2008 a 2009	8	7	-8	4	3	-12	0	3	3	10	58	-1	-1	3	6

Vzdělávání je třeba posuzovat nejen počtem vykázaných akcí, ale i v souvislosti s dalšími údaji. Např. v souvislosti s průměrným počtem účastníků na jedné akci (zájem), kde dosahují nejvyšších hodnot knihovny v krajích Libereckém, Zlínském, Karlovarském a Moravskoslezském, nebo v průměrné délce trvání jedné akce (v počtu vyučovacích hodin), kde největšího počtu vyučovacích hodin dosahuje Praha, kraj Karlovarský, Ústecký a Středočeský.

Údaje o vzdělávání v rámci RF za jednotlivé kraje v roce 2009 jsou uvedeny v tabulce, zajímavé je jejich srovnání s průměrnými údaji:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Počet obslužených knihoven	39	439	361	345	41	228	185	262	181	353	438	382	401	292	281,93
Počet všech vzdělávacích akcí	181	55	97	57	9	31	31	52	65	63	139	57	56	94	70,50
z toho: počet akcí v rámci RF	38	46	87	42	4	20	20	45	26	56	117	46	26	55	44,86
Počet všech účastníků	2458	809	1 161	981	121	414	588	951	456	1 030	1 491	828	1 108	1 525	994,36
z toho: počet účast. akcí v rámci RF	46	683	891	484	69	312	473	725	336	847	1 336	591	572	894	589,93
Počet všech vyučovacích hodin	1886	318,5	536	237	127	267	169	182	83	246	890	472	500	611	466,04

z toho: počet vyučov. hodin v rámci RF	412	239,5	384	106	32	105	79	160	69	214	693	132	91	175	206,54
Ukazatele															
Počet vzděláv. akcí RF na 1obslouž.knih.	0,97	0,10	0,24	0,12	0,10	0,09	0,11	0,17	0,14	0,16	0,27	0,12	0,06	0,19	0,20
Počet vyuč. hodin na 1 vzděláv. akci RF	10,84	5,21	4,41	2,52	8,00	5,25	3,95	3,56	2,65	3,82	5,92	2,87	3,50	3,18	4,69
Počet účastníků 1 vzděláv. akce RF	1,21	14,85	10,24	11,52	17,25	15,60	23,65	16,11	12,92	15,13	11,42	12,85	22,00	16,25	14,36
% obsluhovaných kn., které se účastnily	100%	53%	58%	69%	34%	77%	83%	66%	44%	62%	62%	78%	100%	70%	66%

Údaje druhé části tabulky (pouze vzdělávání v rámci RF) ilustrují, jak se v mnohých krajích o vzdělávání zajímá jen malá část obsluhovaných knihoven. Některé kraje ale naopak vykazují zájem i těch knihoven, které nejsou příjemci služeb RF, tzn. obsluhovanými knihovnami. Jsou to nejrůznější odborné knihovny, počínaje muzejními, přes školní až k vysokoškolským, ústavním a dalším. Nejvyšší účast obsluhovaných knihoven vyjádřenou v procentech tradičně vykazuje Praha a Zlínský kraj, nově pak Liberecký a Olomoucký kraj. **Zájem knihoven o vzdělávání RF se opět meziročně zvýšil o 3 %, tj. o 167 knihoven, a to díky velkému úsilí i vynalézavosti jeho organizátorů. Vzdělávání v rámci RF se zúčastnilo 66 % obsluhovaných knihoven.**

Z celkového počtu uspořádaných vzdělávacích akcí v PK a KK v roce 2009 bylo **64 % akcí realizováno v rámci RF**. V roce 2008 to činilo 57,64 %. V letech 2007 až 2009 má podíl vzdělávání v rámci RF na celkovém vzdělávání knihovníků vzrůstající tendenci. Tento údaj platí především celorepublikově. KK zaměřují své vzdělávací aktivity na široké spektrum typů a druhů knihoven, resp. knihovníků. PK vzdělávají povětšinou knihovníky obecních knihoven a menších profesionalizovaných knihoven. Mnohé vzdělávací formy pro knihovníky obcí - např. instruktáž a trénink - zařazují PK spíše do programů porad.

Vývoj počtu vzdělávacích akcí od roku 2005 do roku 2009 (včetně srovnání s rokem – 2002) je zachycen v Příloze č. 4 a graficky v Příloze č. 7.

Porady

Porady jsou v oblasti regionálních služeb prostředkem koordinace, informování a vzájemné výměny názorů a poznatků. V mnohých regionech jsou vzdělávací akce spojovány s poradami. Ve sledovaném roce bylo v celé ČR uspořádáno **458 porad** (v roce 2008 459 porad), **jichž se zúčastnilo 5 459 knihovníků z 3 037 knihoven** (v roce 2008 to činilo 5 293 účastníků z 2 967 knihoven). Při meziročním srovnání došlo v roce 2009 k mírnému zvýšení počtu účastníků porad a počtu knihoven zastoupených na poradách. V roce 2009 uspořádaly knihovny s RF **každého kraje průměrně 33 porad** stejně jako v roce 2008. Průměrný počet účastníků jedné porady vzrostl z 11,88 účastníků v roce 2008 **na 12,39 v roce 2009**. viz Přílohy č. 3 až 7.

Údaje za jednotlivé kraje v roce 2009 obsahují následující tabulky (grafické vyjádření na Příloze č. 7)

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Porady															
Počet obslužených knihoven	14	393	186	305	33	210	99	157	227	304	409	381	85	234	216,93
Počet akcí	1	31	39	49	10	17	17	35	39	25	46	40	29	80	32,71
Počet účastníků celkem (v kraji)	21	418	472	495	90	213	199	383	348	324	867	411	290	928	389,93
Průměrný počet účastníků na jedné poradě 2009	21,00	13,48	12,10	10,10	9,00	12,53	11,71	10,94	8,92	12,96	18,85	10,28	10,00	11,60	12,39

Vývoj v počtu uspořádaných porad v období let 2005 až 2009 v jednotlivých krajích ČR

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem	Průměr
v roce 2005	1	53	36	77	9	17	18	48	31	32	43	45	27	37	474	34
v roce 2006	1	33	36	40	10	21	18	53	30	28	35	46	21	41	413	29
v roce 2007	1	35	35	49	10	17	19	39	35	27	40	49	28	88	472	34
v roce 2008	1	30	35	46	11	18	22	37	33	27	44	40	30	85	459	33
v roce 2009	1	31	39	49	10	17	17	35	39	25	46	40	29	80	458	33

Průměrná účast knihovníků na 1 poradě podle krajů (srovnání let 2005 až 2009)

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
v roce 2005	23,0	10,8	11,4	6,7	10,7	10,2	11,6	9,3	9,8	10,3	16,8	8,8	12,9	11,7	10,5
v roce 2006	24,0	20,5	12,0	11,4	8,3	8,2	9,9	10,4	8,9	10,7	16,9	10,7	12,3	10,6	11,9
v roce 2007	18,0	13,7	10,6	9,4	10,0	9,1	11,1	11,6	9,5	12,2	16,3	9,8	10,5	10,2	11,6
v roce 2008	18,00	16,40	10,63	10,35	9,55	10,44	10,77	10,32	8,97	12,07	16,14	9,60	11,87	11,19	11,9
v roce 2009	21,00	13,48	12,10	10,10	9,00	12,53	11,71	10,94	8,92	12,96	18,85	10,28	10,00	11,60	12,4

Standard

Strategickým cílem služby Porady je koordinace odborných postupů, aktuální úkoly a metody jejich dosažení. V části vzdělávání je strategickým cílem zajištění celoživotního vzdělávání knihovníků a jejich informovanosti o aktuálním vývoji oboru. Standard pro vzdělávací činnost stanovuje, aby každý profesionální pracovník absolvoval za rok 30 hodin a dobrovolný knihovník 8 hodin vzdělávání. Protože v Metodickém pokynu RF není jasně určena metoda, jak tento ukazatel sledovat, je problémem jej i vyhodnotit. Některé kraje dále uvádějí, že parametr splnily, neboť knihovně nabídky a realizovaly vzdělávání v odpovídajícím rozsahu hodin. Další se buď nezmiňují vůbec, nebo poukazují na daný problém. Bude třeba upřesnit, zda se budou vykazovat nabídnuté, resp. zrealizované akce v rozsahu vyučovacích hodin, nebo zda se bude sledovat skutečná účast každého knihovníka z obsluhovaných knihoven. Právě první a již několikrát doporučená možnost je méně přesná, avšak sledovatelná. Druhá možnost je značně problematická v metodice sledování.

Jako součást vzdělávání jsou standardizovány i porady s obsluhovanými knihovnami. Část KK naplnila požadavek 4 porad ředitelů PK ročně, stejně tak je zčásti naplňován cíl uspořádat 2 porady ročně pro neprofesionální knihovníky (např. MZK v Brně, KFBZ Zlín, KK Karlovy Vary). Přetrvávají obtíže s účastí knihovníků malých profesionálních knihoven. Uváděné důvody jsou pestré, avšak z hlediska potřeby vzdělávání jako podmínky úspěšného rozvoje VKIS překonatelné (např. jednotný tzv. zavírací den v regionu, pobídkové nástroje, vývoz kurzů do regionů jednotlivých PK, atd.). Jak ukazují výsledky roku 2009 a jejich hodnocení v krajských výročních zprávách RF, bude ještě k jejich vyřešení třeba několikaletého úsilí. V současnosti je nutné hodnotit nárůst akcí a setrvalý zájem jako úspěch.

Upřesnění metodiky evidence a vykazování je již nanejvýš nutné.

4. Tvorba výměnných fondů, jejich cirkulace a distribuce

Výměnný fond, jako specifický druh knihovních fondů budovaných výhradně v síti knihoven územně samosprávných celků, se právě svým účelem ukázal jako nezbytný prostředek ke zkvalitňování dostupnosti dokumentů a informací v nich obsažených a ke stírání rozdílů v kvalitě služeb knihoven ve městech a v malých obcích. Tím, že výměnný fond cirkuluje po knihovnách, je jeho budování a využívání efektivní i ekonomické. Výměnné fondy pomáhají především těm obcím, které nemají takový finanční potenciál, aby jejich knihovna byla dostatečně „atraktivní“ a mohla uspokojovat požadavky občanů. Stále hojněji je ale využívají i ty obce, které sice financují nákup KF ve své knihovně, avšak nebylo by pro ně hospodárné doplňovat ho v takové šíři, jakou představují cirkulující soubory z výměnných fondů. V posledním období dokonce takových obcí ubývá. Především poslední důvod pak bude, jak ostatně potvrzují několikaleté výsledky, důležitým argumentem pro další realizaci této služby a její upevnění v souvislosti s ekonomickými problémy.

K 31. 12. 2009 dosáhly výměnné fondy v rámci celé ČR objemu **2 778 524 knihovních jednotek** (dále k. j.). Znamená to, že **pro každou obsluženou knihovnu bylo k dispozici průměrně 524 k. j. výměnného fondu** (pro každou obsluhovanou knihovnu to představovalo 461,6 k. j.). Průměrně je v každém kraji ČR k dispozici VF o velikosti zhruba 198 tisíc k. j. V roce 2008 to bylo necelých 188 tisíc k. j. **Roční přírůstek VF činil 240 186 k. j.**, v roce 2008 to bylo 246 750 k. j. **Finanční částka** za celou ČR věnovaná z krajských dotací na RF na nákup VF v roce 2009 **činila 39 446 042 Kč** (o 952 tisíc Kč více než v roce 2008) **a představuje 29,5 %** z celkových krajských dotací na RF, tzn. o 0,5 % více než v roce 2008. Zde je nutno upozornit, že částka na nákup KF se již od r. 2005 zvyšuje, avšak velikost přírůstku VF se naopak rok od roku mírně snižuje vlivem růstu cen knih. VF byl i v roce 2009 doplňován nejen z finančních prostředků krajů, ale i z prostředků obcí, a to v 8 ze 14 krajů. 9 krajů využívá zároveň i dalších finančních zdrojů. Praha a Středočeský kraj budují VF výhradně z finančních prostředků krajů a naopak kraje Plzeňský, Královéhradecký, Vysočina, Olomoucký a Moravskoslezský budují VF ze všech tří sledovaných zdrojů: z krajské dotace na RF, z finančních prostředků obcí a z dalších zdrojů.

Meziroční rozdíly ukazatelů budování výměnného fondu v ČR znázorňuje tabulka a Přílohy č. 3 a č. 4.

Výměnný fond	2008	2009	+/-
Stav výměnného fondu k 31.12 v k. j.	2 627 907	2 778 524	150 617
Roční přírůstek VF	246 750	240 186	-6 564
Zakoupeno z dotace na RF (v k. j.)	220 075	219 684	-391
Zakoupeno z prostředků obcí (v k. j.)	12 710	12 105	-605
Zakoupeno z finan. prostř. dalších zdrojů (v k. j.)	6 781	7 290	509

Údaje za jednotlivé kraje o budování VF i finančních nákladech s tím spojených viz Přílohy č. 7. a č. 8

Stav VF k 31. 12. 2009, přírůstky za rok a počet doplněných k. j. podle původu finančních prostředků v jednotlivých krajích (v k. j.)

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem	Průměr
Výměnný fond (v k. j.)																
Stav výměnného fondu k 31. 12. 2009	9215	241686	258 490	302 293	123 490	172 200	67 037	327 644	378 568	286 328	172 662	156 939	93 345	188 627	2 778 524	198 466
Roční přírůstek VF	1412	36635	22 057	14 646	6 816	12 380	5 741	18 927	23 607	26 252	20 707	17 618	8 004	25 384	240 186	17 156
Zakoupeno z dotace na RF	1412	36247	21 598	13 744	4 081	10 212	5 355	17 070	22 032	23 326	20 530	16 780	5 649	21 648	219 684	15 692
Zakoupeno z prostředků obce	0	0	222	699	2 735	2 044	0	1 539	0	812	0	788	0	3 266	12 105	865
Zakoupeno z jiných zdrojů	0	0	0	186	0	0	351	318	1 575	2 114	177	50	2 353	166	7 290	521

Přírůstek VF v k. j. z hlavního finančního zdroje v letech 2005 až 2009 po jednotlivých krajích

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem	Průměr
2005 – Zakoupeno z dotace krajů na RF	1177	31059	18267	11702	5481	12026	5273	17477	21269	25409	23399	20058	8753	22386	223 736	15 981
2006 – Zakoupeno z dotace krajů na RF	1326	42724	21759	13205	5388	11202	3797	16525	22052	29096	23301	22026	6407	22934	241 742	17 267
2007 – Zakoupeno z dotace krajů na RF	1250	41039	21992	13907	4728	13663	5814	14175	24036	27921	21216	18209	5613	22396	235 959	16 854
2008 – Zakoupeno z dotace krajů na RF	1208	38647	18373	14494	4706	10832	5606	16364	22383	23228	17588	15453	8268	22925	220 075	15 720
2009 – Zakoupeno z dotace krajů na RF	1412	36247	21598	13744	4081	10212	5355	17070	22032	23326	20530	16780	5649	21648	219 684	15 692

Roční přírůstek VF upravuje i **standard RF**⁴⁸. Stanovuje minimální přírůstek VF v 1 PK (nebo KK budující VF) na 1 500 k. j. za rok pro cca 80 obsluhovaných knihoven. Z následující tabulky je patrné, že standard neplní 4 kraje (co do počtu přírůstků na i PK (nebo KK), oproti roku 2008.

Důvody jsou m.j. i v rostoucích cenách knih, ale i v počtu knihoven, pro které 1 PK buduje VF. Jeví se, že VF by měl být budován pro menší skupiny knihoven, než 80.

Roční přírůstek na 1 knihovnu s RF v r. 2009

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR	Stand.
Počet knihoven budujících VF*	1	5	10	14	3	8	4	6	4	5	8	7	4	15	94	1
Počet knihoven, kt. VF využívají	23	758	571	433	89	268	197	354	360	503	589	436	356	362	5 299	80
Počet obsluh., na 1 knihovnu budující VF	23	152	57	31	30	34	49	59	90	101	74	62	89	24	56	80
Roční přírůstek v k. j.	1 412	36 635	22 057	14 646	6 816	12 380	5 741	18 927	23 607	26 252	20 707	17 618	8 004	25384	240 186	1 500
Roční přírůstek v 1 knihovně s VF	1 412	7 327	2 206	1 046	2 272	1 548	1 435	3 155	5 902	5 250	2 588	2 517	2 001	1 692	2 555	1 500

* V některých krajích doplňují VF i KK, pokud vykonávají RF i v intencích PK (obvykle v rámci okresu)

Pozornost věnovaná VF je vyjádřena i výší finančních prostředků vynaložených v jednotlivých krajích na jeho doplňování, tzn. na nákup VF. Ještě výstižnější je pak vyjádření v procentech z celkových nákladů na RF. Přehled o finančních objemech vynaložených na doplňování VF v roce 2009, je obsahem následující tabulky, grafické vyjádření je uvedeno v Příloze č. 8.

⁴⁸ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: MK ČR 1994. str. 9. Dostupné na <http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc>

Finance na budování VF v roce 2009 v krajích

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
Celkové náklady (v Kč)	2700000	15991500	13000000	8000000	3863000	8000000	5440000	10122000	7200000	11066000	14450000	10250000	9734000	13723000	133539500
z toho na VF (v Kč)	238911	6448005	3906206	2458784	696176	1974661	944005	2862473	3718069	4459970	3707243	2649138	1483758	3898643	39446042
na nákup VF v % z celku	8,8%	40,3%	30,0%	30,7%	18,0%	24,7%	17,4%	28,3%	51,6%	40,3%	25,7%	25,8%	15,2%	28,4%	29,5%

Údaj za PA není srovnatelný s ostatními kraji, vzhledem k metodice vykazování pracovních úvazků, a tedy i mzdových nákladů

Prostředky na nákup VF v Kč, vývoj v letech 2005 až 2009 procentuální vyjádření viz IV. Hodnocení financování regionálních funkcí, hospodaření, graficky na Příloze č. 8.

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
v roce 2005	190679	4947402	2710540	1744063	693443	2490208	712667	2679934	3477761	4266437	3753521	2941623	1292356	3465750	35366384
v roce 2006	178882	6512000	3795383	1968424	771299	1755710	553071	2496475	3556367	3914831	3948548	3259937	1462876	3676096	37849899
v roce 2007	171579	6518011	3691284	2139296	775181	1851585	899031	2342686	3660518	4187639	3571387	2724626	1347540	3792507	37672869
v roce 2008	169958	6517958	3821143	2311826	780913	1859980	919726	2819344	3722408	4107932	3506497	2493552	1510713	3951990	38493940
v roce 2009	238911	6448005	3906206	2458784	696176	1974661	944005	2862473	3718069	4459970	3707243	2649138	1483758	3898643	39446042

Částka věnovaná na nákup VF za rok 2009 byla vyšší oproti předešlému roku o **952 102 Kč, dosáhla hodnoty 39 446 042 Kč**. Několik krajů sice vykázalo snížení částky oproti roku 2008, jedná se však o zcela zanedbatelné objemy (nejvyšší snížení představuje necelých 70 tisíc Kč). Výraznější zvýšení nákladů na nákup VF vykázaly kraje Vysočina, Jihomoravský, Olomoucký a Plzeňský. Knihovny ve všech krajích dbají na kvalitu VF a dostatečné pokrytí zájmu obcí o novinky v cirkulačních souborech, na zkvalitnění skladby a aktuálnosti VF. Stále častěji a v hojnějším počtu se soustřeďují i na rozšíření druhů dokumentů ve VF – na časopisy, CD, zvukové knihy apod.

Cirkulace výměnného fondu

Cirkulace výměnných fondů byla tradičně i v roce 2009 hned vedle poradenské a konzultační činnosti nejžádanější službou a vykázala jednoznačný nárůst objemu oproti roku 2008. Současně přibýlo i 54 knihoven, které začaly od roku 2009 službu využívat. **V roce 2009 využilo** možností obohatit svůj knihovní fond (dále KF) výměnnými soubory **5 299 knihoven. Z celkového počtu obsluhovaných knihoven** ve sledovaném roce činí **88 % knihovny, které tuto službu využívají. Jedná se trvale o jednu z nejméně žádaných standardizovaných služeb RF. Celkem** bylo v ČR expedováno **20 958 souborů** (o 824 souborů více než v roce 2008), které dohromady obsahovaly **1 182 925 k. j.**

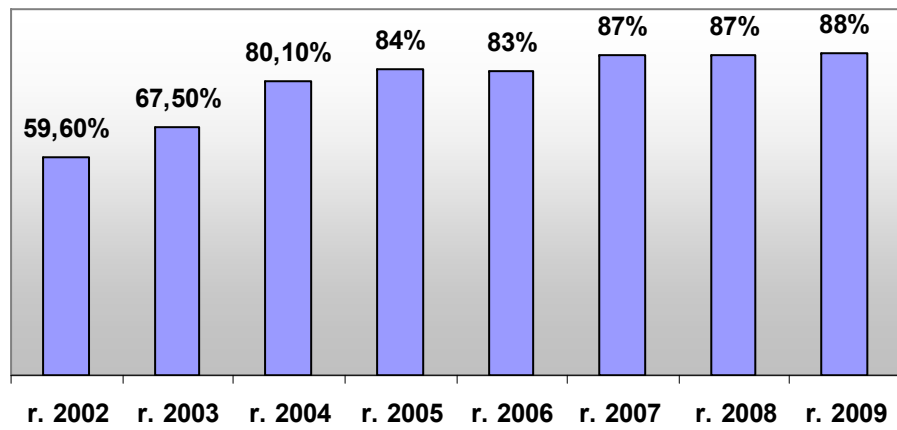
(o 84 780 k. j. více než v roce 2008). Znamená to, že **1 soubor obsahoval průměrně 56 k. j.** Každá z obslužených knihoven obdržela za rok 2009 průměrně **4 cirkulační soubory a v nich dohromady 223 k. j.** Jinak řečeno, **v každé obci, jejíž knihovna je zapojena do programu RF a využívá cirkulační služby, obdrželi uživatelé knihovny průměrně 223 nových knih.** Zájem o službu a její růst vyjadřují následující tabulky, Příloha č. 4 a grafy v Příloze č. 7.

Vývoj zájmu zachycuje tabulka vyjadřující v % počet knihoven využívajících tuto službu z celkového počtu obsluhovaných knihoven:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
v roce 2005	45 %	97 %	74 %	95 %	76 %	90 %	84 %	87 %	78 %	85 %	68 %	88 %	86 %	77 %	84 %
v roce 2006	49 %	81 %	78 %	94 %	76 %	89 %	86 %	88 %	80 %	84 %	77 %	91%	78 %	84 %	83 %
v roce 2007	54%	89%	85%	94%	74%	98%	89%	88%	85%	87%	82%	91%	85%	89%	87%
v roce 2008	59%	90%	84%	90%	74%	90%	87%	87%	86%	86%	82%	95%	88%	93%	87%
v roce 2009	59%	92%	92%	87%	74%	90%	89%	89%	87%	88%	84%	89%	89%	87%	88%

Zajímavé je, že zájem obsluhovaných knihoven roste i v krajích, kde práce s VF a cirkulačními soubory má dlouholetou a nepřerušenu tradici i v krajích, kde tato služba v 90. letech min. století stagnovala nebo i zanikla. Zanedbatelné procentuální poklesy představují zpravidla zvýšení počtu obsluhovaných knihoven. V roce 2009 ale pokračoval růst zájmu i v krajích, v nichž kontinuitu služby přerušila do jisté míry změna koncepce (Středočeský kraj), anebo byla služba zavedena nově – Praha.

**Vývoj zájmu o VF vyjádřeno v procentech
obsloužených knihoven z obsluhovaných**

Počet souborů do 1 obslužené knihovny (tj. knihovny využívající tuto službu) v letech 2005 až 2009

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR	Standard
v roce 2005	1,5	3,2	3,0	2,3	4,8	6,8	2,5	4,9	2,6	6,1	2,8	4,5	2,7	5,5	3,8	2
v roce 2006	1,4	2,3	2,8	2,4	4,6	6,5	2,3	5,1	2,8	6,4	2,8	4,7	2,7	5,8	3,8	2
v roce 2007	1,5	2,6	2,6	2,4	4,5	6,2	2,7	5,3	2,7	5,2	3,0	5,3	2,5	5,3	3,8	2
v roce 2008	1,4	3,1	2,7	2,8	4,7	6,9	3,0	5,2	2,9	3,8	3,3	5,7	2,3	6,4	3,8	2
v roce 2009	1,5	3,2	2,7	2,9	4,7	7,2	3,0	5,3	3,0	3,6	3,6	6,0	2,4	6,5	4,0	2

Počet k. j. dodaných (za rok) v souborech celkem do 1 obslužené knihovny:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR	Standard
v roce 2005	87	138	192	169	184	308	99	240	158	185	108	191	125	219	173	60(2x 30)
v roce 2006	80	118	199	163	185	305	91	252	176	193	121	376	125	243	193	60(2x 30)
v roce 2007	169	133	214	171	252	321	111	297	192	223	147	220	130	238	195	60(2x 30)
v roce 2008	193	161	222	175	201	343	124	279	198	248	172	237	160	249	209	60(2x 30)
v roce 2009	274	181	227	194	227	355	125	286	213	251	190	262	172	262	223	60(2x 30)

Průměrný počet souborů za rok 2009 do 1 obslužené knihovny neklesl oproti roku 2008 ani v jednom z krajů, pouze 3 kraje uvádějí stejná čísla v obou letech. Co je ale významnější, že při meziročním srovnání zvyšování průměrného počtu k.j. dodaných v souborech za 1 rok došlo výhradně k nárůstu v roce 2009 oproti roku 2008.

Tabulky o cirkulaci VF v letech 2005 až 2009 zachycují postupné vyrovnávání rozdílů mezi kraji: „začínající“ Prahou na straně jedné, pokračuje přes intenzivní rozvoj služby v kraji Vysočina, zásadní změny v organizaci ve Středočeském kraji, event. i v kraji Pardubickém, až po kraje s dlouholetou a nepřerušenu tradicí cirkulace souborů VF po knihovnách obcí (např. Jihočeský, Plzeňský, Ústecký, Liberecký, Královéhradecký, Moravskoslezský a Jihomoravský kraj) na straně druhé.

Průměrně v každém kraji expedovali v roce 2009 pracovníci PK a KK 1 497 souborů (v r. 2008 1 438 souborů), které obsahovaly průměrně 84 495 k. j. (v r. 2008 78 439 k. j.)

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Cirkulace VF															
Počet obslužených knihoven	23	758	571	433	89	268	197	354	360	503	589	436	356	362	379
Počet expedovaných souborů	35	2443	1 550	1 273	419	1 933	586	1 885	1 090	1 806	2 106	2 622	841	2 369	1 497
Počet svazků v souborech	6294	136882	129 784	84 026	20 173	95 138	24 601	101 281	76 809	126 019	111 750	114 079	61 144	94 945	84 495
Poč. sv. do 1 obsluž. knihovny	274	181	227	194	227	355	125	286	213	251	190	262	172	262	230
Poč. sv. na 1 expedovaný soubor	180	56	84	66	48	49	42	54	70	70	53	44	73	40	66
Poč. exp. soub. do 1 obsluž. knih.	1,5	3,2	2,7	2,9	4,7	7,2	3,0	5,3	3,0	3,6	3,6	6,0	2,4	6,5	4

Příloha č. 7 obsahuje grafy zachycující práci se soubory, a to ve srovnání s roky 2005 a 2008. Graf „Počet k. j. v souborech“ vyjadřuje stoupající kvantitu práce s výměnnými soubory, a co je nejdůležitější, **počet svazků v jednom souboru se od roku 2002 kontinuálně zvyšuje.**

Formy práce s cirkulačními soubory jsou různé. Stále častěji přibývá regionů, v nichž si knihovníci obsluhovaných knihoven žádají o konkrétní tituly prostřednictvím webového rozhraní, a tak ovlivňují skladbu souborů. Toto zrychlení a splnění konkrétního požadavku umožňuje nasazení regionálního automatizovaného knihovního systému. Periodicita dodávání je též kraj od kraje různá a stejně tak cirkulace, resp. vracení kompletních souborů či jen těch k. j., o které již není v místě zájem, až po důslednou a pevně zavedenou cirkulaci po předem stanovených trasách. Poslední knihovna si soubor ponechává jako dlouhodobou výpůjčku. Mnohé PK, především ty, které působí v příhraničí, budují VF a půjčují cizojazyčnou literaturu, např. v Moravskoslezském kraji, Libereckém, Královéhradeckém, Karlovarském i dalších krajích.

Standard upravuje jak velikost ročního přírůstku v 1 PK (viz tabulku na str. 29), tak i **minimální počet souborů** dodaných do jedné obsluhované knihovny a **počet k. j. v 1 souboru** (viz tabulku na str. 33). Standard doplňování VF (1 500 k. j. na 1 pověřenou knihovnu a rok) nesplnily v roce 2009 již tři kraje, zatímco v r. 2008 pouze jediný. Standard pro **počet dodaných souborů a jejich velikost** je již několikátý rok naplňován a překračován (viz tabulky výše). Ukládá knihovnám s RF poskytnout každé obslužené knihovně minimálně 2x ročně 1 soubor s minimálně 30 k. j.

V následujících letech bude nutné bedlivě sledovat plnění standardu kvůli finančním otázkám, růstu cen knih a současnému zvýšenému zájmu knihoven o výměnné soubory. Je třeba doporučit i úpravu standardu doplňování o další dokumenty a cizojazyčnou literaturu tam, kde je to vhodné. Vzhledem k vývoji vlastních VKIS obsluhovaných knihoven **je třeba věnovat pozornost i využívání výměnných souborů a hledání cest optimálního titulového složení souborů pro konkrétní knihovny**. Např. tak, jak se rychle rozšiřuje s využitím REKS a jejich nasazení na práci se soubory, kdy si každý knihovník může aktivně objednat požadované tituly.

Velmi nápadité, a přitom jednoduché řešení našli v Lounech, kde si knihovníci sami vyberou, když PK přijede s novými knihami v přívěsu auta.

5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

KK a PK si kladou za cíl vést provozovatele knihoven k uvědomělé správě KF. Obecními knihovnami, resp. obcemi je vyhledávána a ve všech krajích - s výjimkou Středočeského kraje⁴⁹ - je i součástí krajských koncepcí RF. Probíhá podle plánu revizí sestavovaných na základě objednávky (zájmu) obcí. Povinnost provozovatelů provádět revize knihovních fondů je stanovena knihovním zákonem. Jím je také stanovena periodicita revizí pro tuto velikostní kategorii knihoven na 5 let⁵⁰. V posledních letech nabývá na významu poradenská pomoc při aktualizaci KF obsluhovaných knihoven, a to především v souvislosti se zaváděním regionálních automatizovaných knihovních systémů.

Vývoj služby má ustálený charakter, stále více se soustřeďuje na metodickou pomoc při její realizaci (uvádí vedle Středočeského kraje i další, např. kraj Jihočeský, Jihomoravský). V knihovnách probíhá již „2. kolo“ revizí. Samotná aktualizace jako nezbytný krok při ukládání KF

⁴⁹ Pomáhá konzultacemi a poradenstvím v rámci Poradenské a konzultační činnosti – radou

⁵⁰ § 16, odst. 2 písm. a) zák. č. 257/2001 Sb.,

do elektronických databází se objevuje ve všech krajích, kde zavádějí regionální automatizované knihovní systémy. V některých krajích již úspěšně provedli i revize KF právě za pomoci regionálního automatizovaného knihovního systému a zdůrazňují obrovské zkrácení pracovního času nutného pro klasické provedení revize (např. Královéhradecký kraj). Vzhledem k rychlému rozšiřování těchto nástrojů se blížíme době, kdy již nebude revize KF charakterizována jako mimořádně časově a personálně náročná činnost a prostor se uvolní pro další, uživatelům bezprostředně prospěšnější knihovnické činnosti.

V roce 2009 bylo obslouženo celkem **1 029 knihoven**, z toho v **665 z nich proběhla revize KF. Zrevidováno bylo 1 885 668 knihovních jednotek. Meziroční rozdíly výsledků za celou ČR** jsou zachyceny v následující tabulce:

Pomoc při revizi a aktualizaci KF	2008	2009	+/-
počet obslužených knihoven	1 064	1 029	-35
počet revidovaných k. j.	1 745 653	1 885 668	140 015
počet revidovaných knihoven	695	665	-30

v Příloze č. 4 je zachycen výše naznačený vývoj v letech 2002, 2005 až 2009, grafické vyjádření v Příloze č. 7.

V každém kraji bylo průměrně obslouženo 74 knihoven, v roce 2008 to bylo 76 knihoven. Z tohoto počtu pak ve **48 knihovnách (68 %) proběhla revize KF. V každé revidované knihovně prošlo kontrolou průměrně 3 108 k. j.** (v roce 2008 2 792 k. j.). Počty revidovaných knihoven, objemy revidovaných KF a průměrné „velikosti“ KF 1 knihovny v jednotlivých krajích v roce 2009 jsou uvedeny v následující tabulce:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Prům.
Pomoc při revizi a aktualizaci KF															
Počet obslužených knihoven	3	72	89	96	58	49	32	73	71	60	115	122	142	47	74
Počet revidovaných k. j.	12853	47763	124 053	142 044	33 317	65 189	62 281	116 810	182 007	95 299	370 009	219 592	178 546	235 905	134 691
Počet revidovaných knihoven	3	57	40	51	11	32	20	68	65	59	89	89	52	29	48
% revid. knih. z počtu obslužených	100%	79%	45%	53%	19%	65%	63%	93%	92%	98%	77%	73%	37%	62%	68,26%
Počet zrevid. k. j. na 1 revid.knihovnu	4 284	838	3 101	2 785	3 029	2 037	3 114	1 718	2 800	1 615	4 157	2 467	3 434	8 135	3 108

Počet zrevidovaných k. j. na 1 revidovanou knihovnu v jednotlivých krajích v roce 2009 ve srovnání s léty 2005 a 2008 zachycuje graf v Příloze č.7. Tento údaj vyjadřuje objem revizních činností (čím vyšší počet revidovaných svazků, tím větší objem práce metodika, pokud je práce prováděna klasickou cestou). Obsluhované knihovny a jejich provozovatelé – obce mají o službu trvalý zájem, ovšem některé kraje tuto

službu vypustily ze svých koncepcí a pravidel RF. Přitom jejím obsahem není pouhá pomoc zřizovatelům knihoven se správou majetku, ale pomoc při aktualizaci a průběžné péči o kvalitu jeho obsahu a struktury. **17,1 %** ze všech obsluhovaných knihoven bylo v roce 2009 příjemci služby.

Počet zrevidovaných k. j. v 1 revidované knihovně

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
v roce 2005	14 380	2 227	3 094	4 481	2 000	2860	4958	1673	3192	2208	4903	3743	3150	3522	4028
v roce 2006	2968	2851	2147	3355	1579	2795	6414	1302	2510	1802	4383	2907	4065	3799	3063
v roce 2007	7721	2160	2960	4039	1837	2528	3814	1961	2718	1915	5284	2747	3455	3188	3309
v roce 2008	6537	674	2083	2453	2306	1990	2169	2293	2534	1740	3890	2557	2584	5282	2792
v roce 2009	4284	838	3101	2785	3029	2037	3114	1718	2800	1615	4157	2467	3434	8135	3108

Parametrů uvedených ve **Standardu** bylo dosaženo, tj. byla zajištěna pomoc při revizích KF v obsluhovaných knihovnách ve smyslu § 16, zák. č. 257/2001 Sb.⁵¹ v neprofesionálních knihovnách a knihovnách s nejvýše jedním celým pracovním úvazkem. Ve Středočeském kraji, kde každá pověřená knihovna obsluhuje velký počet knihoven, realizují tuto službu jen jako instruktáž a radu na začátku revize a konzultaci, resp. pomoc při ukončení revize a formulaci revizního protokolu. Avšak zájem ze strany obcí je velký. Obdobně je tomu i v dalších krajích, kde obce vyžadují pouze konzultace v přípravné a závěrečné fázi revize. Revize KF v obecních knihovnách jsou již prováděny i „elektronickou“ cestou a z výročních zpráv krajů vyplývá, že budou v následujících letech masivně přibývat spolu se zaváděním regionálních automatizovaných knihovních systémů. Ty regiony, které upřednostňují obecní knihovny bez vlastních knihovních fondů, poukazují i na to, že při zavedení takového modelu odpadájí revizní práce v obsluhovaných knihovnách.

6. Nákup a zpracování knihovních fondů z prostředků obcí

Některé obce financují nákup knihovních fondů svých knihoven. Cílem je, aby obsluhované knihovny měly vlastní, kvalitní a aktuální knihovní fond a výměnnými soubory by jej dále obohacovaly a zpestřovaly. Obce tak vyjadřují svou odpovědnost za úroveň knihovnických a informačních služeb svým občanům a zájem o to, aby služby byly co nejkvalitnější. Z hlediska celostátních výsledků však lze pozorovat snižování počtu takových obcí. S výjimkou hl. m. Prahy, která tuto službu nerealizuje a ani realizovat neplánuje, a kraje Pardubického nakupují z finančních prostředků obcí PK, eventuálně i KK ve všech krajích. Stále častěji a intenzivněji se ozývají hlasy, že nákup do vlastního fondu a zejména pak jeho využití není efektivní především ekonomicky. Oba názory, jakoliv protichůdné, mají svou váhu, své opodstatnění. V následujících letech bude třeba postupovat dle vlastních rozhodnutí obcí a podle poptávky v tom kterém regionu.

⁵¹ Revize v knihovnách s knihovním fondem nepřesahujícím 100 000 k. j. se provádí 1x za 5 let.

Celkově bylo z prostředků obcí v roce 2009 nakoupeno do vlastních fondů knihoven 93 888 k. j. (v roce 2008 91 038 k. j.), tj. o 2 850 k. j. více než v roce předešlém. Ubylo dalších 36 knihoven, jimž obce takto přispívaly na vlastní KF. Celkově bylo obslouženo 1 030 knihoven, což představuje 17,1 % ze všech obsluhovaných knihoven. V roce 2008 bylo nakupováno z prostředků obcí 1 066 knihovnam (17,8 % obsluhovaných knihoven). Meziroční rozdíl je uveden v tabulce níže a vývoj od roku 2005⁵² v tabulce následující.

Nákup KF z prostředků obcí	2008	2009	+/-
Počet obslužených knihoven	1 066	1 030	-36
Částka na nákup KF od obcí v Kč	16 195 776	12 836 448	-3 359 328
Počet knihovnických jednotek	91 038	93 888	2 850

Nákup KF z prostředků obcí	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obslužených knihoven	1 111	1 274	1 290	1 224	1 144	1 092	1 066	1 030
Částka na nákup KF od obcí v Kč	x	x	x	16 079 013	14 313 663	14 247 961	16 195 776	12 836 448
Počet knihovnických jednotek	95 415	113 413	104 357	100 989	100 298	93 208	91 038	93 888

Počet obslužených knihoven = počet přispívajících obcí

Sestupný trend v počtu obcí, ochotných přidávat na nákup vlastního knihovnického fondu od roku 2005 nepřetržitě klesá. Obce spoléhají na VF, některé dokonce přispívají finančně na jejich doplňování. Důležité je však snížení celkové částky v roce 2009, kterou obce poskytly, a to o 3 359 tisíc Kč. Uvědomíme-li si i souběžný pokles nákupu VF, mohlo by se během několika let stát, že financování nákupu do vlastních KF obsluhovaných knihoven bude jen ojedinělé a zároveň ani VF nebudou tak aktuální a rozsáhlé, jak budou obsluhované knihovny potřebovat, aby uspokojily své uživatele.

Celkový přehled o financování nákupu knihovnických fondů obcemi v jednotlivých krajích v roce 2009 obsahuje následující tabulka:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Nákup KF z prostředků obcí															
Počet obslužených knihoven	0	1	56	20	54	64	134	23	0	9	185	239	116	129	74
Počet zakoupených k. j.	0	68	3 169	542	3 527	8 274	10 952	128	0	426	14 246	12 060	12 049	28 447	6 706
Poč.zakoupených k. j. na 1 obsluž. knihov.	0	68	57	27	65	129	82	6	0	47	77	50	104	221	67
Počet obsluhovaných knihoven	39	834	628	501	121	299	223	395	421	575	708	457	401	401	429
Obsluž. knih. v% z poč. obsluhov.	0%	0%	9%	4%	60%	22%	63%	6%	0%	2%	26%	55%	27%	32%	17%
Finanční částky od obcí v Kč	0	0	55 093	34 592	183 977	1 271 671	1 755 424	180 710	0	0	2 303 764	1 541 758	1 632 787	3 876 671	916 889

⁵² Výše částky na nákup KF z prostředků obcí sledována až od roku 2005

Značné mezikrajové rozdíly jsou v počtu knihoven, jejichž provozovatelé (obce) poskytují finanční prostředky na nákup vlastního KF (Příloha č. 7). Ilustrují to i údaje z tabulky výše, z předposledního řádku: ve 3 krajích ČR nefinancují vlastní (kmenové) KF žádné obce (Praha, Středočeský a Pardubický kraj). Nejvyšší procento obcí, které svým knihovnám financují nákup KF, vykazují podobně jako v letech předešlých všechny kraje moravské, Liberecký, Jihočeský a Karlovarský kraj. Výše částky v jednotlivých krajích se liší až řádově. Údaj o počtu svazků zakoupených z prostředků obcí vychází z rozdílné výše poskytovaných částek a současně ilustruje objem prací s tím v PK a KK spojených. Nejvíce svazků za finanční prostředky obcí nakoupily PK v krajích Moravskoslezském, Jihomoravském a Olomouckém. Celkem na nákup KF do vlastních knihoven **věnovaly obce v roce 2009 sice nemalou, ale o 3 359 328 Kč nižší než v roce předešlém, a totiž 12 836 448 Kč.**

Neustálený vývoj lze sledovat i v celostátních výsledcích ve finančním vyjádření za léta 2005 až 2009 v Příloze č. 2a, řádky 92 až 94. Počty obcí a zakoupených k. j. v Příloze č. 4, v grafickém vyjádření v Příloze č. 7.

Tabulka vyjadřuje meziroční změny v průměrných počtech k. j. zakoupených z prostředků obcí do jedné obslužené knihovny. Ve všech krajích došlo v průběhu sledovaných let k výkyvům, resp. alespoň jednou k meziročnímu poklesu. Celorepublikový průměr dokonce vykazuje trvalý pokles počtu k. j. zakoupených pro jednu obsluženou knihovnu, a to již od roku 2003 (tabulka níže a Příloha č. 4 a Příloha č. 7). Avšak s měnícím se počtem obcí, které si nechají nakoupit KF do vlastních kmenových fondů, se mění i průměrný počet zakoupených k. j. do 1 obslužené knihovny. V roce 2006 narostl průměrný počet zakoupených k. j. do 1 obslužené knihovny o celých 22 k. j. , ale hned v roce 2007 došlo k poklesu v obou ukazatelích, a to téměř na úroveň roku 2002. Z těchto údajů však nelze vyvodit žádné jednoznačné závěry s výjimkou toho, že obce nechápou tyto výdaje jako nutné. Vývoj za 7 sledovaných let spíše naznačuje, že počet obcí financujících kmenový KF své knihovny není nijak ustálený, resp. vykazuje rozkolísanost oběma směry. Pro dokreslení situace je třeba zdůraznit, že KF jsou nakupovány i pro malé profesionální knihovny např. v některých regionech Ústeckého kraje.

Průměrný počet zakoupených k. j. z prostředků obcí na 1 obsluženou knihovnu

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
2002-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	42	36	43	136	133	73	53	37	39	117	84	68	236	86
2003-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	35	37	27	96	143	72	25	123	44	80	45	96	250	89
2004-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	32	46	20	59	138	75	20	46	36	77	49	96	225	81
2005-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	28	55	25	70	134	77	23	36	25	79	51	75	246	63
2006-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	32	55	30	56	127	82	31	70	25	76	50	99	240	88
2007-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	30	58	56	64	130	75	3	0	25	80	49	79	219	85
2008-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	0	52	33	57	137	80	4	0	27	77	50	75	218	85
2009-zakoupené k. j. na 1 obsluž. knihovnu	0	68	57	27	65	129	82	6	0	47	77	50	104	221	91

Počet knihoven v krajích, kterým zřizovatelé – obce financují nákup kmenového KF

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	celkem
rok 2002	0	113	67	34	72	75	125	58	65	84	10	166	102	140	1 111
rok 2003	0	94	51	34	42	90	128	82	77	24	160	230	126	136	1 274
rok 2004	0	86	60	17	83	73	135	85	68	14	167	242	116	144	1290
rok 2005	0	87	58	28	80	80	132	84	12	12	174	236	113	128	1 096
rok 2006	0	46	56	15	75	71	141	52	6	11	178	243	122	128	1 144
rok 2007	0	45	50	10	73	63	141	21	0	11	179	253	114	132	1 092
rok 2008	0	0	57	21	72	65	140	24	0	13	187	253	107	127	1 066
rok 2009	0	1	56	20	54	64	134	23	0	9	185	239	116	129	1 030

Zpracování knihovních fondů z prostředků obcí

Tato služba zpravidla souvisí se službou předešlou – nákupem KF z prostředků obcí, resp. navazuje na ni. Je však poskytována i těm knihovnám, které si KF obstarají vlastními silami, příkladem je obvod MěK Praha a nově kraj Středočeský.

I v této oblasti je v celostátním měřítku zaznamenána určitá rozkolísanost. Od roku 2004 i mírný pokles, následoval růst, který však měl pravděpodobně souvislost nikoliv se zpracováním nově doplněného knihovního fondu. **KK a PK zpracovaly v roce 2009 knihovní fond pro 1 409 knihoven** (zatímco v roce 2008 pro 1 425 knihoven), tzn. pro **23,4 % obsluhovaných**, oproti roku 2008 to bylo o 16 knihoven méně. Přitom **nakupováno bylo v roce 2009 pouze pro 17,1 % obsluhovaných knihoven**. O zpracování vlastního KF mělo vždy zájem více knihoven než o jeho nákup, v roce 2006 se situace mírně změnila, zájem meziročně mírně klesal, avšak v roce 2008 opět mírně vzrostl. (Viz Přílohu č. 4 a č. 7).

Obsluhující knihovny **zpracovaly 157 298 k. j.**, což o 11 363 zpracovaných k. j. více než v roce 2008.

Celostátní průměry jsou následující: **každý kraj obsloužil v průměru 101 knihovnu. V každém kraji zpracovali průměrně 11 236 k. j. , což pro jednu obslouženou knihovnu představuje 96 zpracovaných k. j.**

Tabulka obsahuje **výsledky** zpracování knihovních fondů z prostředků obcí **v jednotlivých krajích, počty obsluhovaných knihoven**, pro které tuto službu KK a PK vykonávaly včetně procentuálního vyjádření počtu příjemců služby.

Celkové počty zpracovaných knihovních jednotek a průměry na 1 obslouženou knihovnu v roce 2009

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Zpracování KF z prostředků obcí															
Počet obslužených knihoven	39	0	60	27	54	124	152	32	1	28	254	257	241	140	101
% obslužených kn. z poč.obsluhovaných kn.	100%	0%	10%	5%	45%	42%	68%	8%	0%	5%	36%	53%	60%	34%	23%
Počet zpracovaných knihovních jednotek	4136	0	3 352	5 005	3 527	26 188	15 048	1 052	25	1 879	19 168	20 920	24 573	32 425	11 236
Poč. zpracovaných k. j. na 1 obslouženou kn.	106	0	56	185	65	211	99	33	25	67	75	81	102	232	112

Průměrný počet zpracovaných knihovních jednotek pro 1 obslouženou knihovnu v jednotlivých krajích v letech 2005 až 2009

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
2005 - zpracované k. j. na 1 obslouž. knihovnu	162	28	56	36	71	98	127	27	33	47	86	49	86	250	89
2006 - zpracované k. j. na 1 obslouž. knihovnu	161	32	52	91	57	87	122	113	70	49	65	53	104	217	90
2007 - zpracované k. j. na 1 obslouž. knihovnu	146	30	57	56	64	96	134	18	36	68	85	73	85	230	99
2008 - zpracované k. j. na 1 obslouž. knihovnu	148	0	52	121	57	171	114	24	46	54	75	91	77	205	102
2009 - zpracované k. j. na 1 obslouž. knihovnu	106	0	56	185	65	211	99	33	25	67	75	81	102	232	112

Regiony, které vykazují vysoký zájem knihoven (resp. obcí) o tyto služby, mají dlouholetou tradici ve společně, tedy i ekonomicky doplňovaných fondech. Často PK nebo KK nakupují a zpracovávají KF nejen pro nejmenší obecní knihovny, ale i pro profesionalizované knihovny (např. Karlovarský kraj, okres Děčín a Litoměřice v Ústeckém kraji, ale i obvod Žďár nad S. kraje Vysočina, nebo obvody Rychnov n.K. a Kostelec n. Orlicí v Královéhradeckém kraji a řada dalších). V některých případech se způsob příspěvků obcí na nákup a zpracování KF pro vlastní knihovny vyvinul po transformaci okresních knihovních systémů jako operativní řešení. Tam se jedná paradoxně o trvalý zájem obcí. Služba **zpracování KF** obcí bývá **často poskytována i bez předchozího společného nákupu**, neboť mnohé knihovny, i ty nejmenší, si přejí vybrat a koupit samy, pouze knihovní fond nechat odborně zpracovat, tj. upravit pro půjčování, zapsat do přírůstkových seznamů a zkatologizovat, resp. uložit do AKS. **Tato forma v posledních letech sílí.** Je sice méně ekonomická, na druhé straně ale vlastní výběr a nákup posiluje vztah dobrovolných knihovníků ke knihovně a jejím uživatelům.

Standard pro obě služby upravuje podmínky pro poskytovatele RF - PK a KK a stanovuje 10,- Kč jako minimální částku od obce na jednoho obyvatele, aby služba byla efektivní a personální nároky finančně únosné. Cíl služby, totiž zajištění kvalitní akvizice a zpracování knihovních fondů při zajištění ekonomického efektu pro obce, je splněn. Ovšem s postupující automatizací knihovnických služeb i v obsluhovaných knihovnách bude pravděpodobně stále častěji ignorována minimální částka na 1 obyvatele obce. Zároveň ale zůstává otevřena otázka, zda si obce

budou větší měrou finančně přispívat na kmenové fondy či společně vytvářet VF. Teprve další vývoj zájmu obcí ukáže, zda standard pozměnit či užívat ve stávající podobě. To ale nemění nic na zásadě, že konečné rozhodnutí závisí vždy pouze na obcích samotných. Ilustrující grafy v Příloze č. 7

7. Servis výpočetní techniky

Obsahem této služby v rámci RF jsou práce na SW, AKS a dalších programech, např. instalace a údržba knihovnických a jiných programů, generování a aktualizace souborných katalogů, servis programu pro evidenci a cirkulaci výměnného fondu, konfigurace systémů, upgrade na aktuální verze atd. Jedná se o zásahy prováděné servisními pracovníky nebo správci sítí. Tyto činnosti hradí PK nebo KK z prostředků RF. Nezapočítávají se metodické aktivity, např. ukládání dat, export, zaškolování knihovníka, zálohování dat apod.

Servis výpočetní techniky je činností, která se rozvíjela v rámci RF v minulosti tak, jak byla zaváděna automatizace a napojovány knihovny měst a obcí na internet (významná pomoc VISK3, PIK i strukturálních fondů EU). V současnosti se rozvíjí především masivním nasazováním regionálních automatizovaných knihovnických systémů. Významného vzestupu doznala služba v roce 2004 a její výrazný nárůst se zopakoval až v roce 2008. Rok 2009 znamenal po stránce kvantitativní setrvání na úrovni roku předešlého. Jediný kraj, který tuto službu vykazuje pouze jako okrajovou, ji ve skutečnosti realizuje, nikoliv však z finančních prostředků na RF, a cíl je velmi intenzivně sledován i tam, je kraj Liberecký. Obdobně je tomu ještě v dalším případě, kdy servis VT poskytuje jen část PK v kraji. V podkladech se však dál neuvádí, zda tuto službu neřeší dodavatelsky a nehradí ji z prostředků RF. Postupný růst významu, resp. objemu služby je spojen s rokem 2006. To souviselo s významnou událostí českého veřejného knihovnictví, již bylo dokončení internetizace k 31. 12. 2007⁵³. Zatímco v roce 2006 bylo v celé ČR obsluženo 610 knihoven, což činilo 10,1 % ze všech obsluhovaných knihoven, v roce 2007 to již činilo 625 obslužených knihoven, tj. 10,4 % ze všech obsluhovaných knihoven, tedy o 45 knihoven více, a v roce 2009 bylo obsluženo 768 knihoven, tj. 12,8 % všech obsluhovaných, tzn. o 4 knihovny méně než v roce předešlém.

V současné době jsou v ČR kraje, v nichž je implementace výše uvedených technologií zrealizována ve všech knihovnách (např. Jihočeský kraj), nebo se blíží úplnému pokrytí (např. kraje Vysočina, Královéhradecký, Moravskoslezský kraj). Všechny kraje ČR jsou v této oblasti v poměrně pokročilém stadiu prací a významně postupují. Při udržení dosavadního tempa lze v nejbližší době očekávat, že víc než ¾ obsluhovaných knihoven bude provozovat vlastní webovou stránku, která vedle běžných informačních možností pro uživatele umožňuje i vzdálený přístup veřejnosti do OPACu, výpůjčního protokolu a další služby. Knihovníkům poskytuje možnost okamžitého kontaktu s metodikem PK nebo KK i mezi sebou, získávání informací aktivní cestou a všechny další výhody ICT pro udržování osobního přehledu o oboru. Zavádění a využívání internetu a regionálních automatizovaných knihovnických systémů znamená pro malé obecní knihovny velký skok v kvalitě a pohotovosti poskytovaných služeb a možnosti udržovat aktivity knihovny na úrovni dosud nebývalé.

⁵³ Ukládá § 24 odst. 2. zák. č. 257/2001 Sb., v platném znění

Počet servisních akcí za rok 2009 činil v celé ČR **1 557** (v roce 2008 celkem 1 785), což znamená, že **na 1 obslouženou knihovnu** připadly v průměru **2 servisní akce**.

Stav v jednotlivých krajích v roce 2009 zachycuje tabulka:

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Servis výpočetní techniky															
Počet obslužených knihoven	6	28	90	28	73	29	1	79	15	9	108	81	77	144	55
Počet akcí	7	40	108	57	60	70	0	143	24	12	151	140	188	557	111
Počet akcí na 1 obsluž. knihovnu	1,2	1,4	1,2	2,0	0,8	2,4	0,0	1,8	1,6	1,3	1,4	1,7	2,4	3,9	2,0

Grafické vyjádření, které dobře ilustruje i vývojový trend od roku 2005 je na Příloze č. 7.

Změny v počtech knihoven, které využívaly tuto službu v rámci RF v letech 2005 až 2009 v jednotlivých krajích

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Průměr
Počet obslužených knihoven															
v roce 2005	8	30	35	18	48	49	0	60	9	16	73	82	68	90	42
v roce 2006	5	0	37	52	48	52	0	57	8	16	73	83	77	102	44
v roce 2007	7	0	38	37	89	39	1	58	10	5	86	80	57	118	45
v roce 2008	3	25	135	24	42	46	0	71	24	6	101	84	68	143	55
v roce 2009	6	28	90	28	73	29	1	79	15	9	108	81	77	144	55

Z tabulky výše je patrné, že nejvíce knihoven, které využily této služby bylo v krajích Moravskoslezském, Jihomoravském a Jihočeském. Velmi dobré výsledky opět vykazují všechny moravské kraje.

Standard byl naplněn. Servisní služby byly poskytovány jak knihovnám v malých obcích, tak i malým knihovnám s profesionálním pracovníkem. Služby byly poskytnuty v souvislosti se zaváděním ICT, při přechodu knihoven na vyšší verze užívaného AKS, rozšiřováním o další modul, nebo v rámci údržby, v souvislosti s aktualizací antivirových programů, se zaváděním regionálních AKS apod. Služba je realizována spíše jako mimořádná v rámci 1 kalendářního roku, nikoliv jako pravidelný servis, avšak její význam stále roste. Některé kraje řeší servis i dodavatelskou cestou, avšak financují ji z prostředků RF. Obce často nechtějí financovat či realizovat nezbytnou údržbu a aktualizace, to pak negativně ovlivňuje nebo zcela znemožňuje technologie v knihovnách využívat. Některé méně náročné práce provádějí sami metodici přímo na místě. V začátcích Programu RF byla tato služba různě interpretována, a tudíž i vykazována. Problém byl odstraněn, což je zřejmé i z výsledků let 2008 i 2009. Definice služby pro vykazování RF je respektována, proto i uváděná čísla je možné dále využít.

Doprava v rámci výkonu RF

Regionální funkce jsou činností náročnou na dopravu. Proto jsou mimo standard sledovány a průběžně vyhodnocovány základní údaje tak, aby výsledky mohly být v případě zájmu knihoven použity při kalkulacích finančních nákladů adekvátních plánovaným úkolům v rámci výkonu RF, a to i s přihlédnutím ke konkrétním podmínkám v regionech (vzdálenosti, dopravní obslužnost apod.). Dopravou je zde míněno užití služebního automobilu při výkonu RF. V prvních letech Programu RF neměly mnohé PK k dispozici služební automobil. Tento problém se již ustálil a vyřešil. Zhruba 2/3 krajských knihoven způsob dopravy vůbec nekomentují, je uspokojivě vyřešen.

Počet obslužených knihoven, do kterých se musel pracovník KK nebo PK dopravit služebním autem (rozvoz knihovních fondů a materiálu, metodické návštěvy i ve večerních hodinách, doprava knihovníků na vzdělávací akce v místech bez dopravního spojení HD), činil **v roce 2009 5 336 knihoven**, což je **o 168 více než v roce 2008**. **Ujeto bylo 355 372 km, tj. o 12 885 km méně než v roce 2008**. Využívání služebních aut souvisí s počtem metodických návštěv, které jsou stále častěji spojovány s rozvozem cirkulačních souborů apod. Meziroční rozdíly jsou tak nízké, že i z dlouhodobého pohledu lze mluvit o ustálení forem řešení dopravy.

Doprava v rámci výkonu RF	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obslužených knihoven	4 099	5 067	5 433	5 214	5 253	5 275	5 168	5 336
Počet ujetých km	271 628	380 051	388 464	363 753	340 408	358 275	368 257	355 372

Řada obsluhujících knihoven využívá i nadále také jiných způsobů dopravy, např. hromadnou dopravu, služby dopravců. Spolupracují i obce, event. přímo knihovníci. Optimální způsob je dán místními podmínkami, tj. úrovní dopravní obslužnosti, vzdálenostmi mezi místy. V některých KK a PK lze narazit na inspirativní využití, např. PK v České Lípě (KVK v Liberci) používají služební vozidlo i na dopravu knihovníků malých obcí na pořádaná školení.

Intenzita zájmu o jednotlivé služby RF

Závěrem hodnocení jednotlivých standardizovaných služeb lze konstatovat, že i přes odlišné podmínky pro jejich poskytování ve dvou krajích (Středočeský, Pardubický) jsou regionální služby i v číselném vyjádření stále vyhledávanější a žádanější. Jasně se vydělují ty nejpotřebnější služby. Na standardizovaných službách RF především závisí dosažení jejich cílů, ony jsou základem programu RF. Při dlouhodobém dosahování standardů RF je však nutné rozvíjet i další činnosti v rámci RF tak, jak se vyvíjí celý systém VKIS v ČR. **Vývoj zájmu** (počet obslužených knihoven v té které službě z počtu obsluhovaných knihoven, tj. těch, které odebírají alespoň jednu službu v rámci RF) **o jednotlivé služby RF v rámci celé ČR v letech 2002 až 2009** je vyjádřen v procentech v následující tabulce:

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Poradenská a konzultační činnost	94,76%	86,79%	101,75%	105,16%	104,27%	108,16%	107,25%	109%
Statistika knihovnických činností KULT V 12.01	58,25%	62,88%	108,18%	107,50%	104,32%	100,03%	99,9%	108%
Vzdělávání knihovníků, semináře	55,83%	49,78%	65,47%	64,46%	66,04%	63,76%	63,02%	66%
Porady	39,26%	41,21%	45,02%	47,94%	52,27%	50,81%	49,43%	50%
Pomoc při revizi a aktualizaci KF	16,21%	17,76%	19,39%	19,49%	16,18%	18,01%	17,72%	17%
Nákup KF z prostředků obcí	19,54%	18,43%	20,93%	20,13%	18,93%	18,11%	17,76%	17%
Zpracování KF z prostředků obcí	22,07%	21,98%	24,93%	24,49%	23,40%	22,92%	23,74%	23%
Cirkulace VF	59,61%	67,52%	80,10%	83,51%	83,22%	87,5%	87,37%	88%
Servis výpočetní techniky	6,98%	6,19%	11,67%	9,64%	10,09%	10,36%	12,9%	13%
Doprava (% knihoven, do kterých jede vlastní auto)	72,08%	73,29%	88,17%	85,74%	86,93%	87,48%	86,09%	89%

Pořadí z hlediska intenzity zájmu o služby se od roku 2006 nemění, potvrzuje tedy priority RF, na nichž je třeba stavět budoucnost RF. Zvláštní postavení má služba Statistika, patrně, přes neoddiskutovatelnou potřebnost, by nezaujímal 2. místo v pořadí žebříčku. Je však povinností všech knihoven nebo jejich zřizovatelů dodržet zákon o státní statistické službě⁵⁴ a současně takto získaná data všestranně využít při vlastním řízení knihovny. Grafické vyjádření na Příloze č. 7.

⁵⁴ Z. č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě v platném znění

pořadí	v roce 2006	v roce 2007	v roce 2008	v roce 2009
1.	Statistika knihovnických činností	Poradenská a konzultační činnost	Poradenská a konzultační činnost	Poradenská a konzultační činnost
2.	Poradenská a konzultační činnost	Statistika knihovnických činností	Statistika knihovnických činností	Statistika knihovnických činností
3.	Soubory VF a jejich cirkulace	Soubory VF a jejich cirkulace	Soubory VF a jejich cirkulace	Soubory VF a jejich cirkulace
4.	Vzdělávání knihovníků , semináře	Vzdělávání knihovníků, semináře	Vzdělávání knihovníků, semináře	Vzdělávání knihovníků, semináře
5.	Porady	Porady	Porady	Porady
6.	Zpracování KF z prostředků obcí	Zpracování KF z prostředků obcí	Zpracování KF z prostředků obcí	Zpracování KF z prostředků obcí
7.	Nákup KF z prostředků obcí	Nákup KF z prostředků obcí	Nákup z prostředků obcí	Nákup z prostředků obcí
8.	Pomoc při revizi a aktualizaci	Pomoc při revizi a aktualizaci	Pomoc při revizi a aktualizaci	Pomoc při revizi a aktualizaci
9.	Servis VT	Servis VT	Servis VT	Servis VT

Největší zájem o službu **Poradenská a konzultační činnost** představuje nejprve dosažení neformulovaného ale přesto základního cíle RF, totiž navázání důvěry knihovníků obsluhovaných knihoven vůči PK a KK a ukotvení faktu, že se mohou kdykoliv obracet s odbornými dotazy a věcnými požadavky na svou obsluhující knihovnu. Pak je poradenská a konzultační činnost nejučinnějším nástrojem zkvalitňování služeb VKIS obsluhovaných knihoven. Metodická návštěva není kontrolou, nýbrž příležitostí k předání informací a instrukcí. Zájem je trvalý a v posledních letech jej projevují i knihovny odborné, které původně stály zcela mimo systém RF. Po obsahové stránce služba úzce souvisí s konkrétními směry vývoje knihovnictví. Tato služba doznává i značných změn, co do forem. Čím dál více využívá možností ICT a často není v některých segmentech ani statisticky sledována – např. informace na webových stránkách, elektronické konference, tzv. elektronická metodika apod. Stálá pozice služby **Statistika na čele pořadí** je projevem zájmu samotných PK a KK o přesnost a úplnost statistických dat – podkladů pro hodnocení, plánování atd. Je třeba postupně přesvědčovat provozovatele knihoven obcí, že vyplnit a odeslat výkaz je jejich zákonnou povinností⁵⁴. Správné statistické údaje jsou jediným a nenahraditelným podkladem pro řízení. Obdobně zájem o službu **Pomoc při revizi a aktualizaci** je ovlivněn zákonem předepsanými povinnostmi evidovat a revidovat KF jako majetek, resp. délkou cyklu mezi jednotlivými revizemi a personálními možnostmi PK a RF. Přestože budou garanty kvality obou činností vždy spíše PK a KK, je třeba pokračovat v šíření povědomí provozovatelů o tom, že obě činnosti jsou právě jejich povinností⁵⁰, a PK a KK jim pouze pomáhají. Stále častěji je při revizi, resp. aktualizaci KF uplatněno poradenství či konzultace obcím i samotným knihovníkům, to je zavedeno ve Středočeském kraji a objevuje se i v krajích Jihočeském a Královéhradeckém. Naopak je tomu u služby **Servis VT**. Téměř úplné napojení knihoven na síť internet a elektronizace knihovnických a informačních činností si vyžádalo i větší pozornost PK a KK vůči servisním potřebám v obsluhovaných knihovnách. Do pořadí není zahrnuta **doprava**, neboť neilustruje zájem obsluhovaných knihovníků a jejich provozovatelů, ale podmínky pro výkon RF v kraji.

IV. Hodnocení financování regionálních funkcí, hospodaření

Součástí výročních zpráv RF je i výkaz, jehož jedna část je věnována financování a výdajům s výkonem RF spojených. Od roku 2007 jsou nově sledovány i příjmy KK a PK z krajských grantových programů určených knihovnám a z krajských grantových programů určených nejen knihovnám. Od roku 2009 jsou pak sledovány částky, kterými přispívají obce na nákup výměnných fondů.

Rok 2009 byl již pátým rokem, kdy kraje plně financovaly RF z krajských rozpočtů.⁵⁵ Byl také rokem, kdy celkový součet dotací krajů za ČR dosáhl částky, kterou stát převedl na kraje na přelomu let 2004 a 2005. Většina krajů částku nekrátila a na výkon RF ji schválila v plné výši, několik krajů částku postupně navyšovalo, a to minimálně v souladu s inflací. V krajích, ve kterých došlo ke krácení finanční částky již v roce 2005, došlo i k určitým změnám v podmínkách a organizaci výkonu RF, a následně ke změnám ve výkonech některých služeb RF. Jednalo se o Plzeňský a o Středočeský kraj. Plzeňský kraj postupně dorovnal původní výši dotace a je třeba zmínit i fakt, že v rámci internetizace kraj zrealizoval program, jehož zásluhou byla napojena drtivá většina obecních knihoven k internetu. V případě Středočeského kraje byla částka cca 3 500 tis. Kč ponechána jako rezerva, ale v závěru roku 2006 i 2007 byla použita na grantový program určený přímo knihovnám pro vytvoření podmínek k realizaci nové koncepce pro výkon RF.⁵⁶ Proto není částka zahrnuta do nákladů Středočeského kraje na RF ani v roce 2009. V roce 2006 snížily dotaci na RF dva kraje – Ústecký a Liberecký. Zatímco Liberecký kraj srovnal rozdíl již v roce 2008, knihovny Ústeckého kraje mají i nadále o 2 mil. nižší dotaci. Krácení v kraji Pardubickém v roce 2007 představuje přesun částky přímo do rozpočtu KK. S tím se změnil i způsob financování resp. proplácení výkonů RF pověřeným knihovnám (systém dodavatelský) v kraji. Vlastní způsob evidence a vykazování RF se projevil v nemožnosti srovnávat některé výkony, neboť nejsou knihovny evidovány, resp. jsou evidovány a vykazovány jinou metodou. Zkresluje to např. personální náročnost služeb RF, není k dispozici částka na krajskou metodiku apod. Kraje, které dotace na RF nekrátily a naopak je navyšovaly (minimálně v intencích inflačního růstu) projevíly pochopení důležitosti VKIS ve všech místech, i v těch nejmenších. Financování RF v roce 2009 již jeví známky jisté stabilizace. To je pozitivní posun v převzetí zodpovědnosti za celkovou úroveň a rozvoj VKIS v jednotlivých místech krajů, což se v plném rozsahu projevuje v celkových výsledcích roku 2009.

⁵⁵ Finanční částky na kraje přešly v roce 2005 v souladu s novelou zákona o rozpočtovém určení daní, a to i s uvedením konkrétní částky pro jednotlivé kraje.

⁵⁶ Koncepce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje (usnesení Zastupitelstva Středočeského kraje č. 79-6/2005/ZK ze dne 19.9.2005), která vstoupila v platnost 1. ledna 2006. Dostupné na <http://www.svkkk.cz/cs/pro-knihovny/metodicke-dokumenty/>

Finanční částky přidělené v roce 2009 na RF v krajích v porovnání s částkami, které přešly ze státu na kraje v roce 2005 a které byly skutečně na RF přiděleny v letech 2005 až 2009 (v tisících Kč)

Kraj	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
2005 ze státního do krajského rozpočtu	2 881	19 283	11 773	8 583	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 196	13 598	9 877	8 550	12 612	133 495
2005 kraji na RF přiděleno	2 881	15 764	11 184	6 000	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 127	14 050	9 920	8 550	12 569	127 187
2006 kraji na RF přiděleno	3 031	15 832	13 512	6 500	4 006	7 500	4 500	8 823	8 250	10 127	14 360	10 200	8 734	12 812	128 187
2007 kraji na RF přiděleno	3 038	15 832	13 000	7 000	4 006	8 000	5 000	8 823	7 000	10 431	14 360	10 200	8 863	12 812	128 365
2008 kraji na RF přiděleno	2 886	15 992	13 000	7 500	4 049	8 000	5 300	10 122	7 200	10 744	14 405	10 200	9 543	13 194	132 135
2009 kraji na RF přiděleno	2 700	15 992	13 000	8 000	3 863	8 000	5 440	10 122	7 200	11 066	14 450	10 250	9 734	13 723	133 540

Viz též Přílohu č. 8.

V rámci celé ČR byly krajské dotace na regionální funkce v roce 2009 oproti roku 2008 navýšeny zhruba o 3,4 mil. Kč. Navýšení v předešlém roce bylo sice trochu větší, avšak suma všech krajských dotací dosáhla po pěti letech výše částky, která byla převedena ze státu na kraje v r. 2005. Dorovnání se však netýká všech krajů bez výjimky. Pro snazší porovnání finančních podmínek krajů k výkonu RF je propočtena průměrná částka na 1 obyvatele⁵⁷ (vypočtená z 55 % krajské dotace na RF) ta činila 9,37 Kč a průměrná částka na 1 obsluhovanou knihovnu (vypočtená z 45 % krajské dotace na RF) činila 9 983,85 Kč v roce 2009.

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
Na 1 obyvatele	5,17	7,47	13,19	11,03	8,36	5,97	8,96	12,14	9,31	12,40	10,63	9,98	10,95	8,08	9,37
Na 1 knihovnu	31 153,85	8 701,54	9 405,14	7 228,92	14 366,53	12 080,54	11 027,03	11 473,30	7 788,46	8 736,32	9 262,82	9 432,52	10 923,44	14 808,99	9 983,85

Údaje z tabulky jsou graficky vyjádřeny v Příloze č. 8

Krajské sumární údaje o hospodaření jsou porovnávány mezikrajově, sumarizovány do celostátního sumáře a ten pak porovnávám se sumářem z předešlých let. V této zprávě s rokem 2008 a s rokem 2005. Hospodaření s finančními prostředky na RF je v krajích věnována velká pozornost, jak je patrné z krajských výročních zpráv. Jejich přílohou je statistický výkaz výkonu RF, jehož součástí jsou i tabulky o hospodaření. Vykazované hodnoty jsou porovnány a sumarizovány za celou ČR. Viz Přílohy č. 1, č. 2 a č. 8.

⁵⁷ Po odečtu obyvatel v krajských městech, v kraji Vysočina město HB – sídlo KK. A,č.

Vedle finančních prostředků z rozpočtů krajů byly **na RF vynaloženy i částky z jiných zdrojů**: od obcí, z grantových programů, z vlastních zdrojů a dále pak i dary apod., lze přičíst i finanční prostředky obcí na knihovní fondy vlastní knihovny. **Tabulka obsahuje skutečné náklady celkem ze všech zdrojů na RF v krajích za rok 2009⁵⁸.**

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
Nákl. z krajské dotace	2660916	15993511	13000000	8000000	3863000	8000000	5520992	10207603	7200000	11066075	14459185	10250000	9734000	13722992	133678274
Nákl. z jiných zdrojů	0	9002	897799	1144958	682967	163778	80992	125819	152815	0	9185	168877	0	903589	4339781
další podpora z krajů	0	3911500	407000	60000	0	0	0	0	0	0	0	55000	25000	100000	4558500
celkem ze všech zdrojů	2660916	19914013	14304799	9204958	4545967	8163778	5601984	10333422	7352815	11066075	14468369	10473877	9759000	14726581	142576555
Obce na své KF	0	17000	55512	34592	196477	1331396	1755424	183210	0	0	2303764	1541758	1678787	4780806	13878727
Celkové nákl. + KFobcí	2660916	19931013	14360311	9239550	4742444	9495174	7357409	10516632	7352815	11066075	16772133	12015635	11437787	19507387	156455281

Zatímco zastupitelstva krajů schválila a přidělila knihovnám na RF částku **133 539 500 Kč**, knihovny vykázaly čerpání RF **133 678 274 Kč**. Zároveň byly RF financovány i z jiných zdrojů, např. ze zdrojů vlastních, v celkovém objemu 4 339 781 Kč a z dalších krajských dotací v objemu 4 558 500 Kč. **Na realizaci RF v roce 2009 bylo ze všech uvedených zdrojů vynaloženo celkem 142 576 555 Kč**, zatímco v roce 2008 pouze **139 607 877 Kč**. Přičteme-li i finanční částky obcí na KF vlastních knihoven a jejich zpracování, které činily dohromady **13 878 727 Kč**, pak výsledná suma je **156 455 281 Kč**. V roce 2008 činila tato částka 157 851 816 Kč. V roce 2009 byl především nižší příspěvek obcí na vlastní KF.

Počínaje rokem 2009 sledují KK a PK i příspěvky obcí na společný výměnný fond. V roce 2009 činila 2 381 507 Kč. S přičtením příspěvku obcí na VF bylo na RF v celkovém součtu za ČR vynaloženo **158 836 788 Kč**. Mezikrajové rozdíly viz tabulka

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
Celkové nákl. + KFobcí	2660916	19931013	14360311	9239550	4742444	9495174	7357409	10516632	7352815	11066075	16772133	12015635	11437787	19507387	156455281
s přísp. obcí na VF	0	19000	70000	80786	453240	308634	0	376780	379023	163457	0	163046	0	367541	2381507
Náklady celkem	2660916	19950013	14430311	9320336	5195684	9803808	7357409	10893412	7731838	11229532	16772133	12178681	11437787	19874928	158836788

⁵⁸ Od roku 2008 sledujeme i další dotační zdroje pro vyčerpávající srovnání podmínek i aktivity knihoven, jak zlepšit podmínky pro výkon RF a následně úroveň VKIS občanům.

V roce 2009 PK a KK nakupovaly a zpracovávaly **do kmenových fondů** obsluhovaných knihoven KF z prostředků obcí v celkovém objemu **13 878 727 Kč**.

Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování (v Kč)	2005	2006	2007	2008	2009	rozdíl 2008/2009
Celkem na nákup i zpracování KF obcí	16 907 706	15 280 850	16 265 076	18 243 938	13 878 727	-4 365 212
Na nákup knihovního fondu pro knihovny (z prostředků obcí)	16 079 013	14 313 663	14 247 961	16 195 776	12 836 448	-3 359 328
Na zpracování knihovního fondu pro knihovny (z prostř. obcí)	828 694	967 187	2 017 115	2 048 162	1 042 279	-1 005 884

Sumář vyúčtování hospodaření v roce 2009 za všechny kraje ČR celkem v porovnání s rokem 2008 je Přílohou č. 1.
Porovnání sumářů vyúčtování za celou ČR za léta 2002, 2005 až 2009 je Přílohou č. 2. a č.2a.

Částky, které knihovny získaly z jiných krajských dotací, vedle dotací na RF, sledujeme od roku 2007. Z tohoto zdroje bylo získáno v roce 2009 zhruba **4,6 mil. Kč**, zatímco v roce 2008 necelých 4,3 mil. Kč. V současnosti jsou úspěšné jen knihovny 6 krajů. Viz obě tabulky níže:

Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu v roce 2009 (mimo prostředky určené na RF):

r. 2009	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
granty mimo RF celkem	0	3 911 500	407 000	60 000	0	0	0	0	0	0	0	55 000	25 000	100 000	4 558 500
granty nejen knihovnám	0	43 000	407 000	60 000	0	0	0	0	0	0	0	55 000	25 000	100 000	690 000
granty pouze knihovnám	0	3 868 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3 868 500

Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu (mimo prostředky určené na RF), porovnání krajů v let 2007 až 2009

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
rok 2007	0	4 028 000	0	35 000	0	0	2 500	0	834 000	2 000 000	0	0	20 000	0	6 919 500
rok 2008	0	4 185 500	0	25 000	0	0	0	0	10 000	0	0	29 000	0	0	4 249 500
rok 2009	0	3 911 500	407 000	60 000	0	0	0	0	0	0	0	55 000	25 000	100 000	4 558 500

Zajímavé a v krajích bedlivě sledované jsou údaje o struktuře čerpání finančních prostředků přidělených z krajských rozpočtů na RF. Velké pozornosti se těší údaje o částce věnované na doplňování VF a částce na mzdy pracovníků RF.

Procentuální vyjádření těchto dvou údajů za rok 2009 obsahuje následující tabulka:

Z celkových nákladů	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	prům. ČR
na nákup VF v %	8,8%	40,3%	30,0%	30,7%	18,0%	24,7%	17,4%	28,3%	51,6%	40,3%	25,7%	25,8%	15,2%	28,4%	29,5%
mzdové náklady v %	52,3%	34,9%	42,3%	40,0%	54,7%	47,5%	52,3%	41,3%	17,7%	34,4%	44,7%	39,0%	45,9%	46,1%	41,2%
ostatní nákl. v %	38,9%	24,8%	27,7%	29,3%	27,3%	27,9%	30,4%	30,5%	30,7%	25,3%	29,6%	35,1%	38,8%	25,5%	29,3%

Interpretace údajů a srovnávání krajů však nejsou možné bez znalosti celé řady konkrétních podmínek v jednotlivých krajích. Např. kraje, které vykazují mimořádně vysoké procento částky na nákup VF, jsou obvykle i ty, které stále budují výměnné fondy do standardní velikosti nebo aktuálnosti; příkladem může být i nadále kraj Vysočina (s vysokým počtem malých obcí) a Středočeský kraj. Údaje za Pardubický kraj uvedené v této tabulce jsou především v částce na mzdy (i v počtech pracovních úvazků) nevhodné k porovnání s jinými kraji, neboť způsob vyúčtování, resp. vykazování je také jiný než v krajích zbývajících.

Finanční zabezpečení RF mělo vliv na celou řadu charakteristik výkonu RF v hodnoceném roce. Za velmi důležitou a výkon ovlivňující je třeba považovat **výši mzdových nákladů. Od roku 2006 rostou mzdové náklady** (přes pokles počtu pracovníků RF), stejně tomu bylo i v roce **2009 ve srovnání s rokem 2008, a to o 1 884 565 Kč.** To, spolu se snížením počtu pracovních úvazků, může znamenat sice nepatrné, ale přeci jen určité zlepšení pro pracovníky RF. Na druhé straně ale nemáme k dispozici číselné vyjádření personální náročnosti výkonu RF v těch krajích, kde jsou některé služby v rámci RF realizovány dodavatelsky některými knihovnami a jimi fakturovány knihovně pověřeným. Tím je skryta personální náročnost vykázaných výkonů.

Mzdové náklady v procentech (bez částek na pojištění zdravotní a sociální) z dotace na RF v letech **2005 až 2009**

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Celkem
v roce 2005	51,33%	38,85%	43,88%	39,68%	52,99%	46,00%	54,11%	39,15%	24,85%	34,65%	39,49%	32,95%	42,55%	40,33%	40,02%
v roce 2006	53,41%	30,91%	40,37%	39,24%	53,50%	49,27%	54,77%	41,53%	24,53%	34,75%	40,86%	32,45%	42,84%	42,13%	39,28%
v roce 2007	47,81%	32,26%	41,64%	39,48%	53,51%	47,89%	52,42%	42,92%	17,00%	35,08%	44,44%	36,84%	45,62%	43,09%	40,26%
v roce 2008	45,34%	33,26%	41,61%	39,27%	52,93%	48,73%	51,97%	39,42%	16,65%	34,98%	43,22%	39,01%	44,43%	44,76%	40,17%
v roce 2009	52,29%	34,92%	42,29%	40,01%	54,68%	47,46%	52,29%	41,26%	17,65%	34,40%	44,74%	39,04%	45,93%	46,05%	41,16%

Hodnotová stagnace či mírné zvýšení během sledovaných let je způsobeno vývojem platových tarifů, event. inflačních navýšením. Kladně, ve vztahu k výkonu RF, je třeba hodnotit, že z celkového navýšení dotace na RF byla jen malá část věnována na mzdy pracovníků.

V roce 2009 se zastavil pět let trvajícím pokles počtu pracovníků. To ovšem neplatilo pro všechny kraje. Největší pokles v roce 2009 vykázaly kraje Olomoucký, Jihočeský a Jihomoravský. Poklesy jsou již nepatrné, nepřesahují ani jeden celý úvazek. Na druhou stranu však ani navýšení nejsou nijak významná, také nepřesahují celý pracovní úvazek v sumáři za kraje. Další údaje jsou uvedeny i v kapitole II. Stručná charakteristika roku 2009.

Pohyb počtu pracovních úvazků určených pro výkon RF od roku 2002, s uvedením meziročních rozdílů mezi lety 2008 a 2009 i s rozdíly v jednotlivých krajích:

rok	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	celkem	rozdíl meziroční
r. 2002	4	28,5	18,2	17,5	13,8	20,4	9,0	18,2	11,1	13,5	13,4	18,9	10,1	22,6	219,1	
r. 2003	7,4	34,3	27,8	21,0	9,9	26,0	14,5	17,69	11,4	16,1	27,9	23,80	15,0	23,2	275,9	+56,8
r. 2004	7,48	35,7	27,55	21,25	9,35	23,65	15	17,4	11,9	16,32	29,8	23	15,95	25,35	279,7	+ 3,8
r. 2005	9,00	31,35	28,00	15,99	8,35	22,55	14,30	17,40	11,40	16,50	30,00	22,00	16,80	25,60	269,2	- 10,5
r. 2006	8,83	22,67	28,50	15,74	9,75	20,55	11,40	16,9	10,1	16,00	30,46	25,21	16,30	25,67	258,1	- 11,1
r. 2007	8,16	21,10	25,75	15,74	9,05	20,45	11,50	16,60	7,05	16,00	32,10	25,20	16,68	25,17	250,55	- 7,55
r. 2008	5,13	20,8	25,71	14,92	9,05	17,88	11,5	17,1	6,1	16	31,06	23,68	17,2	26,478	242,61	- 7,94
r. 2009	5,11	21,35	25,19	15,38	8,75	17,72	11,50	17,50	6,10	16,00	30,72	23,11	17,70	27,24	243,36	
rozdíl 2008 a 2009	-0,02	0,55	-0,52	0,46	-0,30	-0,16	0,00	0,40	0,00	0,00	-0,34	-0,57	0,50	0,76	-0,02	+0,75

Z tabulky vyplývají závažné změny podmínek pro výkon RF. Počínaje rokem 2005 (kdy byly RF poprvé financovány kraji) docházelo ke každoročnímu snižování pracovních úvazků určených pro výkon RF. **V rámci celé ČR to od r. 2005 do roku 2008 činilo celkový pokles o 37,9 pracovního úvazku.** To již lze označit za závažné ohrožení kvality výkonu RF.

U většího snížení pracovních úvazků je možné předpokládat, že ovlivnilo i celkové snížení frekvence výkonů, viz tabulku v oddíle Pracovníci na str. 13, která zachycuje kvantitativní růst výkonů v přepočtu na 1 pracovní úvazek. Ve skutečnosti je to daleko nebezpečnější situace, kdy kvantita snižuje kvalitu, kterou nelze vyjádřit čísly. Navíc standardizované služby nejsou zdaleka jedinou činností metodiků. **Od roku 2004**, v němž byl počet pracovních úvazků nejvyšší, **poklesl o 37,9 pracovního úvazku.** Kdyby měl tento trend pokračovat, mělo by to negativní vliv na vývoj RF v dalších letech. Pracovní úvazky jsou snižovány a naopak rostou nároky na výkony metodiků, jejich schopnosti, dovednosti i pracovní nasazení. Již Výroční zpráva a hodnocení RF v ČR za rok 2007 upozorňovala na toto nebezpečí, ohrožující trend pokračoval i v roce 2008 a zastavil se teprve v roce 2009. Viz Přílohu č. 7.

Dalším sledovaným údajem a jedním z důležitých aspektů hodnocení hospodaření s finančními prostředky jsou částky vynaložené jednotlivými regiony na doplňování výměnných fondů. Údaj je sledován i v souvislosti s hodnocením kvality, stavu a doplňování VF. Viz též kapitolu II.

Přehled o finančních objemech vynaložených na doplňování VF v letech 2005 až 2009 v jednotlivých krajích v procentuálním vyjádření této částky z celkových nákladů (dotací) na RF a ve srovnání mezi kraji je obsahem následující tabulky. Grafické vyjádření vývoje v letech 2005, 2008 a 2009 v nominálních hodnotách i v procentech je uvedeno v Příloze č. 8.

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
v roce 2005	6,72%	30,87%	24,24%	29,07%	18,92%	24,50%	13,39%	30,37%	42,54%	42,13%	26,56%	29,65%	15,11%	27,61%	27,74%
v roce 2006	5,90%	41,13%	28,09%	30,28%	19,25%	23,41%	12,29%	28,30%	43,11%	38,66%	27,50%	31,96%	16,75%	28,69%	29,53%
v roce 2007	5,65%	41,17%	28,39%	30,56%	19,35%	23,14%	17,98%	26,55%	52,29%	40,15%	24,87%	26,71%	15,20%	29,60%	29,35%
v roce 2008	5,89%	40,76%	29,39%	30,82%	19,29%	23,25%	17,35%	27,85%	51,70%	38,23%	24,34%	24,45%	15,83%	29,95%	29,13%
v roce 2009	8,85%	40,32%	30,05%	30,73%	18,02%	24,68%	17,35%	28,28%	51,64%	40,30%	25,66%	25,85%	15,24%	28,41%	29,54%

Podrobná vyúčtování za jednotlivé kraje, tj. i za KK a PK jsou součástí ročních zpráv o RF dostupných na příslušných webových stránkách krajských knihoven.⁵⁹

Rozhodující je, aby finanční prostředky na RF byly v krajích alespoň zhruba stejně velké v přepočtech např. na 1 obsluhovanou knihovnu a 1 obyvatele,⁶⁰ nebo kalkulovány jiným způsobem, v němž by výpočet pro jednotlivé PK a jejich výkon RF byl konstruován tak, aby obce, resp. knihovny v různých regionech za ně mohly přijímat zhruba stejné množství a kvalitu regionálních služeb. Jen tak se podmínky poskytování VKIS ve všech částech ČR budou přibližovat cílům RF - zajištění dostupnosti veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky, vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí a odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony a kraji.

Ještě důležitější pro splnění cílů je zajistit, aby v následujících letech nedocházelo ke krácení částek na RF poskytovaných z krajských rozpočtů, neboť příjemci služeb poskytnutých za tyto finanční prostředky jsou obce a jejich obyvatelé.

⁵⁹ Aktuální adresář knihoven realizujících RF, tzn. KK i PK včetně web. Adres. Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm

⁶⁰ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: MK ČR 1994. str. 4. Dostupné na <http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc>

V. Závěr

Rok 2009 byl již pátým rokem samostatného řízení a financování RF kraji⁶¹. Po problémech s financováním RF v roce 2005 byla oblast financování průběžně, včetně roku 2009, bedlivě sledována. **Rok 2009 byl rokem, kdy celkový součet dotací krajů za ČR dosáhl částky, kterou na ně stát převedl na přelomu let 2004 a 2005.** Představitelé jednotlivých KK a PK usilovali tam, kde to bylo nutné, o zlepšení situace alespoň na výchozí úroveň. To se podařilo jen v některých krajích, tam došlo i k navýšení, v dalších případech se to nepodařilo (Středočeský kraj, Ústecký kraj a částečně i Pardubický kraj). Na RF bylo v roce 2009 v ČR poskytnuto kraji v součtu 133,5 mil. Kč, tj. zhruba o 3,4 mil. více než v roce 2008, i státem převedeným 133 mil. Kč v roce 2005 na výkon RF. Částečně se tak naplnily obavy, že v krajích, kde byly finance na RF kráceny v roce 2005, bude tato snížená finanční částka chápána jako výchozí i pro následující léta. Je třeba však zdůraznit, že např. kraje Plzeňský a Liberecký (tam byly dotace v letech 2005 a 2006 kráceny) postupně částku dorovnaly. V roce 2009 zůstal ve větším mínusu pouze kraj Ústecký, a to o celé 2 mil. Kč. V kraji Středočeském je rozdíl v částce státem na kraj převedené a krajem knihovnám skutečně přidělené poskytován jako zvláštní dotační program pro knihovny (byť mírně snížený). Ostatní kraje chápou význam VKIS, finanční prostředky na výkon RF navýšily. Přes tento zdánlivý úspěch je nutné znovu zdůraznit, že krácením finančních prostředků vznikají rozdíly mezi kraji v množství a kvalitě služeb poskytovaných knihovnám v rámci výkonu RF. Tyto rozdíly se mohou v budoucnu i dále prohlubovat. V konečném výsledku hrozí prohloubení rozdílů v dostupnosti a kvalitě VKIS knihoven mezi celými regiony. Dalším negativním rysem jsou i reorganizace krajských systémů RF nikoliv ze strany poskytovatelů – tedy KK, ale ze strany úřední. Takové kroky vycházejí zcela transparentně ze snah ušetřit finanční prostředky, ovšem bez patřičného zvažení, zda bude možné dosáhnout základních cílů RF:

1. Zajištění dostupnosti veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky
2. Vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí
3. Zajištění kvality a kontinuity veřejných knihovnických a informačních služeb v návaznosti na informační potřeby uživatelů
4. Odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony a kraji.

V následujících letech je proto třeba bedlivě sledovat a vyhodnocovat, zda eventuální změny ve financování nebyly provedeny na úkor potřebné kvantity a kvality služeb RF, zda růst ekonomické efektivity jde společně ruku v ruce s růstem kvality odborných výkonů. Regiony, kde se výkon RF na určitou dobu pozastaví nebo zpomalí, se již dostávají do situace, kdy ostatní kraje mají vyřešeny jedny cíle a úkoly, a pracují na dalších, kdežto ony se teprve snaží dosáhnout standardu. Odstranění takových diferencí bude vyžadovat opět vyšší výkony, tudíž i finanční náklady.

⁶¹ Do konce roku 2004 byl Program výkonu RF financován a řízen státem. Od 1. ledna 2005 kraji, a to v souvislosti se zákonem č. 1/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Částka 1 Sbírký zákonů 2005, str. 1 – 6.

Druhým příznivým rysem za rok 2009 je zastavení dlouhodobého úbytku pracovníků vykonávajících RF.

Vývoj základních standardizovaných služeb nepřinesl žádné významné zvraty, pokračoval trend z předešlých let. Opět se potvrdil **mimořádný zájem o poradenskou a konzultační službu** a její nezbytnost pro dosažení cílů RF, a to jak v počtech obslužených knihoven, tak v množství realizovaných služeb, tj. v počtu konzultací i metodických návštěv. Dále vzrůstá zájem o poradenskou a konzultační službu ze strany odborných knihoven – především školních a muzejních. Poradenskou službou se prolínají všechny vývojové trendy (viz. Kap. III.1). Automatizace knihovnických činností a služeb i v nejmenších místech, kulturní a vzdělávací akce pro občany v místech včetně účasti na celorepublikových kampaních zaměřených např. na podporu čtení (Kniha mého srdce, Týden knihoven, Den pro dětskou knihu, Celé Česko čte a řada dalších). Poradenství se v hodnoceném roce zaměřilo i na pomoc obsluhovaným knihovnám při formulaci žádostí o granty, na pomoc při zvládnutí nové statistické evidence, využívání elektronických informačních zdrojů atd. Spolu s cirkulačními soubory z výměnných fondů patřilo opět mezi nejžádanější služby poskytované v rámci RF.

O výměnné fondy a jejich cirkulaci se zájem stále zvyšuje. Rozšíření a zkvalitnění výběru knihovních fondů pro své obyvatele, a stále častěji i stránku ekonomickou, oceňuje na cirkulačních souborech rok od roku více obcí. **I v roce 2009 přibylo obcí, které upustily od budování vlastních kmenových knihovních fondů a využívají jen cirkulačních souborů z VF.** Svou finanční účast na fungování vlastní knihovny projeví finančním příspěvkem na společné budování VF (to v lepším případě), nebo podávají projekty do nejrůznějších grantových programů, podílejí se finančně na technologickém vybavení knihoven (např. při zavádění regionálních automatizovaných knihovních systémů) nebo zlepšením vybavení a prostorů knihoven. **S růstem počtu obcí, které mají zájem o cirkulační soubory je však spojen i problém několikaletého poklesu ročního přírůstku VF při současném růstu nákladů na jeho budování. Počet souborů dodaných do obsluhovaných knihoven i počet dokumentů v nich obsažených opět meziročně vzrostl.** Stejně tak stav VF se zlepšuje s výjimkou velikosti ročního přírůstku. V souvislosti s výše naznačeným trendem bude třeba této otázky věnovat zvýšenou pozornost. Dopady nedostatečného, byť jen časově omezeného, financování výměnných fondů by byly stejně závažné jako v podobných situacích u jednotlivých knihoven. Tím závažnější, že by se plošně dotkly knihoven v celých regionech. Přitom důsledky se neprojevují okamžitě, nýbrž po několika letech, zato přetrvávají delší časové období. Stav, resp. kvalita a dostatečná velikost knihovního fondu je základ veškerých služeb knihoven poskytujících VKIS.

V roce 2009 byla věnována velká pozornost **vzdělávacím akcím pro obsluhované knihovny.** Vzdělávání v rámci RF **mělo vzrůstající tendenci ve všech sledovaných ukazatelích.** Témata zůstávají víceméně již několik let stejná, totiž vzdělávání v oblasti ICT (to se však v roce 2009 ještě více zaměřovalo na nadstavbové kurzy práce s automatizovanými knihovnickými systémy především pro knihovníky z malých obcí), vzdělávání v oblasti katalogizace věcné i jmenné, národních literatur, v oblasti práce s dětským čtenářem, resp. čtenářství, správa a vedení webových stránek, managementu i marketingu. I v roce 2009 je patrné **tematické zaměření časově předcházející nebo kopírující hlavní vývojové trendy českého knihovnictví v regionech.** PK a KK přicházejí s novými nápady, jak usnadnit dostupnost kurzů z časového a dopravního hlediska dobrovolným knihovníkům, na druhé straně se **stále nedaří získat v uspokojivém rozsahu zájem knihovníků z malých profesionalizovaných knihoven.** Na oblibě, resp. účinnosti nabývají vzdělávací exkurze do nejúspěšnějších knihoven vlastních regionů i

regionů dalších. Akce tohoto typu jsou pořádány ve spolupráci se SKIP (Co malé knihovny umějí a mohou – setkání knihovníků obecních knihoven s prezentací výsledků těch nejlepších knihoven – nositelek titulu Knihovna roku, stejně významné jsou v tomto ohledu i akce regionálního charakteru. Vzdělávání knihovníků je téměř vždy zařazováno i do porad, což je výhodné především pro knihovníky z nejmenších obcí (dobrovolné knihovníky) a pro pracovníky malých profesionalizovaných knihoven.

Značnou pozornost si v roce 2009 vyžádala **statistika knihovnických činností**. Přes uvedení nové statistické evidence a její další zkvalitnění je nutné pokračovat ve vedení knihovníků k odpovědnějšímu přístupu. KK a PK pokračují ve snahách zoptimalizovat tuto činnost v obsluhovaných knihovnách. Během roku 2009 byla zintenzivněna práce s upřesňováním a kultivací statistické evidence. Projevilo se to průřezově i v oblasti služeb poradenských a vzdělávacích. Vedle dalších seminářů na toto téma byly vytvořeny, elektronicky zpřístupněny a knihovnami využívány nejrůznější pomůcky viz kap. III. 2 Statistika knihovnických činností. Samy PK a KK pokračují s větší intenzitou ve využívání statistických dat, např. zpracovávají krajské přehledy, vyhodnocují plnění Standardu VKIS a všestranně směřují k většímu využívání statistických výsledků při realizaci nejrůznějších aktivit v rámci RF.

Služba **Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů** nezaznamenala v hodnoceném roce žádné výrazné změny. V rámci programu RF probíhají revize již podruhé⁶² a současně přibývá krajů, které se soustřeďují na poradenství, resp. konzultace spojené s vlastní realizací revizí. První kraje (např. Královéhradecký, Jihočeský, Jihomoravský) provádějí revize za využití již rutinně zprovozněného regionálního automatizovaného knihovního systému a podtrhují významné snížení časové náročnosti. V dalších krajích spolu s nasazením regionálních automatizovaných systémů a ukládáním KF obsluhovaných knihoven do bází intenzivně pokračují v aktualizacích KF.

Služba **Servis VT** v roce 2009 oproti roku 2008 zaznamenala nepatrné snížení počtu servisních akcí. KK a PK však intenzivně pokračovaly v trendu nastoupeném v roce 2008.

V roce 2009 byly uvedeny v provoz další **regionální automatizované knihovní systémy** (jejich instalace je rozšířena již ve všech krajích). Další obsluhované knihovny jsou napojovány do regionálních automatizovaných systémů, jsou v nich implementovány SW umožňující všestranné využití jak knihovníky, tak i samotnými uživateli. Rozšiřování počtu knihoven, které nabízejí veřejnosti i dálkový přístup prostřednictvím webového rozhraní znamená dosažení dalšího mezníku v rozvoji VKIS a cílů RF. Regionální automatizované knihovní systémy, vytváření souborných katalogů a dálkové zpřístupnění OPACu bylo doménou větších profesionálních knihoven, nyní i první nejmenší knihovny mají k dispozici své on-line katalogy KF přístupné dálkově a další služby s tím spojené. To vše vyžaduje pomoc i v oblasti servisu v malých knihovnách., neboť obce tuto stránku věci obvykle nejsou schopny zajistit ani profesionálem a mnohdy ani finančně. V nejbližší době bude výhodou na půdě sekce SDRUK projednat a najít optimální řešení často se vyskytujících problémů v obecních knihovnách. Problémy se zajištěním a aktualizací antivirových programů, někdy i s jejich financováním obcemi.

Nákup a zpracování knihovních fondů z prostředků obcí potvrdil v roce 2009 vývojový trend – úbytek obcí ochotných (nebo schopných) financovat doplňování a zpracování kmenových KF. Na druhé straně ale jednotlivé zbývající obce přispívají stále vyššími částkami. Bude třeba nechat na rozhodnutí obcí, zda budou i nadále přispívat na své kmenové KF a zároveň vysvětlovat zastupitelům důležitost KF pro činnost knihovny, tedy pro občany. Současně jim osvětlit alternativu přispívat na nákup společného výměnného fondu, což je z hlediska ekonomického

⁶² Uzákoněná periodicita pro malé evidované knihovny 5 let.

jistě výhodou. Nelze však pominout, že příspěvek obce na nákup KF pro svou knihovnu je projevem zájmu o kvalitu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných občanům. Proto by bylo optimální, kdyby příspěvky obcí jak na vlastní fond, tak na VF měly rostoucí tendence. Tvorba VF by se mohla postupně zaměřit i na další dokumenty a nákup elektronických licencí. RF by se tak mohly stále více soustředit na pomoc odbornou, poradenskou a konzultační, na vzdělávání a na aktuální problémy a úkoly veřejného knihovnictví. Rok 2009 byl již pátým rokem, kdy byla statisticky sledována částka, kterou obce věnují na nákup a zpracování vlastních knihovních fondů. V roce 2005 to bylo téměř 17 mil. Kč, v roce 2006 15 mil. Kč, v roce 2007 přes 16 mil. Kč, v roce 2008 to činilo přes 18 mil. Kč, ale v roce 2009 jen necelých 14 milionů. **Meziroční pokles celkové sumy příspěvků na nákup a zpracování kmenových KF znamenal téměř 4 mil. Kč a pokles o 3 mil. Kč ve srovnání s rokem 2005.**

V každém případě by měli metodici **pokračovat ve vysvětlování představitelům obcí, jak se mohou spolupodílet na zkvalitňování VKIS** poskytovaných jejich občanům: od poskytnutí příspěvku na kmenové knihovní fondy, přes příspěvek na společně budovaný VF, zlepšování prostorových podmínek a vybavení knihovny, až po **odměňování dobrovolného knihovníka** a celou řadu dalších možností. Stále např. existují obrovské rozdíly v oceňování práce dobrovolných knihovníků, od řádných pracovních poměrů s krátkým úvazkem, přes dohody o provedení práce až po zcela dobrovolnou činnost. Tento stav není zmapován a část KK volá po jejím **zhodnocení a zpracování společného doporučení, jak odměnit dobrovolného knihovníka.**

V roce 2009 se dále rozšířilo využívání **Standardu VKIS**⁶³ do hodnotící praxe v jednotlivých regionech, a to jak využíváním elektronického kalkulátoru vyhodnocení standardu VKIS, který zpracoval KI NK ČR ve spolupráci s NIPOS (garantem statistiky kultury)⁶⁴, tak využíváním programu StatExcel s modulem vyhodnocování plnění Standardu VKIS. Bude výhodou, jestliže se KK a PK více soustředí na propagaci využívání Benchmarkingu knihoven⁶⁵. Tato významná pomůcka pro knihovny je již dva roky v rutinním provozu, začátkem roku 2010 měla přes 120 účastníků. Bylo by vhodné, aby KK a PK podporovaly účast i menších knihoven včetně obecních s dobrovolným knihovníkem a prakticky jim s účastí pomohly. Projekt je pro účastníky náročnější než kalkulátor VKIS, avšak jak potvrdila praxe, konkrétnější ve výsledcích srovnání, a tudíž i lépe využitelný.

Výsledky roku 2009 potvrdily, že se kvalita, resp. účinnost pomoci v rámci RF dostala na standardy požadovanou úroveň, a to v zásadě na území celé ČR. Kvalita však není ve všech regionech stejná a není pravidlem, že nižší úroveň výkonu RF jsou charakteristické ty regiony, v nichž byla na delší období zcela přerušena pomoc knihoven profesionálních knihovnám v malých obcích. Rozdíly ve výkonu RF existují nejen mezi kraji, ale přetrvávají i mezi obvody PK jednoho kraje. Je to dáno jednak obsahem smlouvy PK a KK, v níž často není nasmlouván ani výkon všech 7 standardizovaných služeb, jednak charakterem obvodu – velikostí obcí, počtem obsluhovaných knihoven, dopravní dostupností, zájmem knihovníků obsluhovaných knihoven a představitelů obcí, ale v současném stadiu vývoje RF především osobností metodika a počtem

⁶³ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=02_Odb/RegFceSemin05.htm

⁶⁴ Dostupné na <http://www.nipos-mk.cz/?cat=88>

⁶⁵ Dostupné na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=15_Vykon.htm

knihoven, které má na starosti. Je třeba chápat sedm standardizovaných služeb RF jako základ, na něm pak lze inspirovat, doporučovat a podporovat knihovníky v rozvoji služeb konkrétních knihoven, v konkrétních obcích a pro konkrétní lidi v nich žijící.

Globálně za celou ČR lze konstatovat, že v zásadě jsou hlavní cíle RF dosaženy a standardy ze střednědobého hlediska plněny. **Nastal čas, kdy bude třeba věnovat pozornost vyrovnávání rozdílů v konkrétních oblastech VKIS – jako je zavádění elektronických forem služeb, podpoře a rozvoji komunitních funkcí obsluhovaných knihoven, dobrému umístění a vybavení knihoven atd., samozřejmě za udržení standardu 7 základních služeb RF.** To zase vyžaduje i adekvátní finanční zajištění RF knihoven, a v jeho rámci pak udržet úspěch roku 2009 – zastavení poklesu počtu metodiků, kteří tyto činnosti vykonávají.

Zvýšená pozornost by v následujících letech měla být věnována i knihovnám v obsluhovaném obvodu, které z nějakého důvodu mají problémy dosahovat na obvyklé výsledky. To se týká nejen knihoven s neprofesionálními pracovníky, ale i menších profesionalizovaných knihoven. Menší profesionalizované knihovny obvodů působnosti PK a KK by měly být dalším cílem pozornosti KK a PK.

Pro rok 2010 a léta následující bude důležité, zda se podaří v plném rozsahu realizovat RF, tzn. pokračovat v pomoci obsluhovaným knihovnám, zlepšovat kvalitu a dostupnost knihovnických a informačních služeb pro obyvatele ve všech obcích a městech obvodů KK a PK. Předpokladem je ovšem dostatečné kontinuální finanční zabezpečení regionálních funkcí v celé ČR, resp. překonání problémů v tomto ohledu již zřejmých, pravidelné vyhodnocení a srovnávání výsledků, forem a způsobů realizace RF v jednotlivých krajích i v obvodech PK.

Příklad zlepšení podmínek pro služby VKIS a reakce v návštěvnosti v obsluhovaných knihovnách s neprofesionálním knihovníkem v ČR celkem

rok	počet fyzických návštěvníků knihoven celkem	počet kulturních akcí pro veřejnost	počet studijních míst	počet PC napojených na internet	počet využití internetu v knihovně	velikost plochy pro uživatele v m ²	počet výpůjčních (otevřících) hodin
2002	1 678 075	3 565	5 900	869	x	x	13 206
2005	1 746 264	4 625	12 980	2 484	212 740	161 830	14 537
2008	1 781 446	5 476	21 358	5 497	451 505	173 888	15 967
2009	1 946 814	5 468	22 062	5 448	396 175	174 628	15 480

V roce 2009 byly nově sledovány elektronické služby a podmínky pro dálkový přístup uživatelů. Tabulka ilustruje výsledky v knihovnách s dobrovolným knihovníkem:

Rok	Vlastní webová stránka	Počet návštěv webové stránky	Katalog knihovny (OPAC) vystavený na webu	Vstupy do OPAC přes webové rozhraní	Výpůjční protokol přes webové rozhraní	Vstupy do výpůjčního protokolu přes web rozhraní	Počet stažených digitálních dokumentů	Počet on-line informačních služeb (zodpovězených dotazů)
2009	1 353	1 281 383	691	28 775	118	809	70 442	6 772

První údaje reprezentují úspěšné působení KK a PK a zájem knihovníků obsluhovaných knihoven. Konkrétně se jedná o webové stránky a dovednost knihovníků samostatně je využívat, zprovoznění regionálních automatizovaných systémů, vystavení OPAC na webu a jeho zpřístupnění dálkově. Uživatelé si tyto služby oblíbily, což ilustrují poslední dva údaje tabulky.

Bude však nutné, aby se metodici při návštěvách v knihovnách věnovali i způsobu evidence registrovaných čtenářů a výpůjček⁶⁶.

Závěrem této zprávy je třeba upozornit i na rozvíjející se vzájemné porovnávání i **oficiální soutěžení knihoven a knihovníků**. Zdaleka zde již nehrají roli pouhé číselné údaje o výsledcích knihoven, ale **celková úroveň služeb, postavení knihovny v životě obce, její vybavení, příjemné prostředí a obliba u uživatelů. I tento „nový“ náhled na knihovnu jako místo pro veřejnost je třeba v rámci RF prosazovat**. V současnosti jsou knihovny hodnoceny např. v rámci krajských kol soutěže Vesnice roku⁶⁷, v rámci soutěže Knihovna roku⁶⁸. Mnohé KK zavedly již v dřívějších letech tradiční vyhodnocování nejlepších knihoven a knihovníků, např. KK Vysočiny⁶⁹. Řada metodiků je členy soutěžních komisí a své zkušenosti kolegům z dalších regionů měla možnost předat na pracovním setkání členů sekce veřejných knihoven SKIP⁷⁰ i dalších pracovních i spolkových akcích. Uskutečňují se nejrůznější exkurze a studijní zájezdy do nejlepších knihoven v regionu, ČR i zahraničí. Poznatky takto získané jsou nenahraditelnou inspirací a motivací pro práci i zárodkem vlastních cílů konkrétních knihovníků.

⁶⁶ Dlouhodobý mírný pokles v celém českém knihovnictví se při meziročním srovnání výsledků ZKNP zpomalil, avšak nezastaví⁶⁶. Jednou z příčin může být i nesprávná evidence. S dalším rozšiřováním automatizace by však problém nesprávné statistické evidence měl odpadnout.

⁶⁷ Dostupné na <http://www.vesniceroku.cz/>

⁶⁸ Dostupné na http://www.nkp.cz/o_knihovnách/KnRoku/2009/index.htm

⁶⁹ Dostupné na http://www.kkvysociny.cz/modul_knihovnam/mks09.aspx

⁷⁰ Dostupné na <http://skip.nkp.cz/>

Seznam zkratek

PHA	Praha
SČ	Středočeský kraj
JČ	Jihočeský kraj
PL	Plzeňský kraj
KV	Karlovarský kraj
ÚL	Ústecký kraj
LB	Liberecký kraj
HK	Královéhradecký kraj
PA	Pardubický kraj
VYS	kraj Vysočina
JM	Jihomoravský kraj
OL	Olomoucký kraj
ZL	Zlínský kraj
MS	Moravskoslezský kraj
NK ČR	Národní knihovna ČR
KI NK ČR	Knihovnický institut Národní knihovny ČR
AKS	automatizovaný knihovní systém
OPAC	Online Public Access Catalogue - veřejně přístupný online katalog
RF	regionální funkce
KK	krajská knihovna
PK	pověřená knihovna
VKIS	veřejné knihovnické a informační služby
KF	knihovní fond
VF	výměnný fond
k. j.	knihovní jednotka
sv.	svazky
ICT	informační a komunikační technologie
VT	výpočetní technika
PIK	Program internetizace knihoven
SVT	Servis výpočetní techniky

Webové adresy krajských knihoven a Národní knihovny ČR s informacemi o RF

Knihovnický institut NK ČR	http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm
Městská knihovna v Praze	http://www.mlp.cz/regiofce.php
Středočeská vědecká knihovna v Kladně	http://www.svkkl.cz/index.php?kodstr=regfce
Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích	http://www.cbvk.cz/index.php?lang=CZ&s=knihovny
Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje	http://www.svkpl.cz/cs/sluzby/sluzby-knihovnam/vykon-regionalnich-funkci/
Krajská knihovna Karlovy Vary	http://www.knihovna.kvary.cz/cs/pro-knihovny/regionalni-funkce/
Severočeská vědecká knihovna Ústí nad Labem	http://www.svkul.cz/region/kmo/regionalni_funkce.html
Krajská vědecká knihovna v Liberci	http://www.kvkli.cz/cz/region/knihovny-regionu.php
Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové	http://www.svkhk.cz/knihovny.asp
Krajská knihovna v Pardubicích	http://www.knihovna-pardubice.cz/pro-knihovny/mvs-pro-knihovny/
Krajská knihovna Vysočiny	http://www.kkvysociny.cz/knihovnam.aspx
Moravská zemská knihovna Brno	http://www.mzk.cz/region/
Krajská knihovna Františka Bartoše, p.o. Zlín	http://www.kfbz.cz/knihovnam.htm
Vědecká knihovna v Olomouci	http://www.vkol.cz/cs/regionalni-funkce/
Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, p.o.	http://www.svkos.cz/sluzby-pro-knihovny/

Přílohy

Příloha č. 1

	Výkaz financování za rok 2009 v porovnání s rokem 2008 - sumář za ČR	2008	2009	rozdíl
53	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	42 665 545	43 308 744	643 200
54	z toho : nákup knihovního fondu	38 493 940	39 446 042	952 102
55	z toho : nákup DDHM	1 833 639	1 543 260	-290 379
56	Spotřeba energie (číslo účtu 502)	1 759 090	2 018 569	259 479
57	Opravy a udržování (číslo účtu 511)	202 027	212 032	10 006
58	Cestovné (číslo účtu 512)	756 402	882 253	125 851
59	Ostatní služby (číslo účtu 518)	12 890 173	12 299 682	-590 491
60	z toho : doprava	913 652	957 011	43 359
61	z toho : servis výpočetní techniky	1 162 790	1 101 751	-61 039
62	z toho : nákup licence na el. zdroje	1 271 958	823 932	-448 026
63	z toho : nákup knihovnických služeb	5 303 680	5 810 007	506 327
64	Mzdové náklady (číslo účtu 521) (ř. 65,66)	53 077 455	54 962 020	1 884 565
65	z toho : platy zaměstnanců	51 882 806	53 653 796	1 770 990
66	z toho : ostatní osobní náklady	1 194 649	1 308 224	113 575
67	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	18 431 749	17 922 381	-509 368
68	Sociální náklady (číslo účtu 527 a 528)	1 279 819	1 323 520	43 701
69	Jiné ostatní náklady (číslo účtu 549)	204 018	223 934	19 917
70	Ostatní provozní náklady (neuvedené v ř. 53, 56-59,64,67-69)	435 196	525 137	89 941
71	Provozní náklady celkem (součet ř. 53,56 až 59, 64,67 až 70)	131 701 474	133 678 274	1 976 800
72	Investiční náklady	0	0	0
73	Náklady celkem (součet ř. 71 a 72)	131 701 474	133 678 274	1 976 800
74				
75	Přidělená dotace	132 134 500	133 539 500	1 405 000
76	Vráceno do státního (krajského od 2005) rozpočtu	464 833	-138 774	-603 607
77	uhrazeno z jiných zdrojů	31 807		-31 807
80	Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní zdroje)			
81	Náklady za rok	2008	2009	rozdíl
82	Spotřeba materiálu (č. účtu 501)	900 474	1 490 686	590 212
83	z toho: na nákup knihovního fondu	727 325	1 299 178	571 853

Příloha č. 1. pokrač.

84	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	1 656 860	1 794 416	137 555
85	z toho : platy zaměstnanců	1 572 530	1 727 785	155 255
86	z toho: ostatní osobní náklady	71 030	58 902	-12 128
87	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	652 745	610 633	-42 112
88	Ostatní provozní náklady (neuvedené v ř. 82, 84 a 87)	446 823	444 046	-2 778
89	Provozní náklady celkem (součet ř. 82, 84, 87 a 88))	3 552 798	4 339 781	786 983
90	Investiční náklady	0		0
91	Náklady celkem (součet ř. 89 a 90)	3 656 903	4 339 781	682 878
	Náklady za rok	2008	2009	rozdíl
92	Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování	18 243 939	13 878 727	-4 365 212
93	Na nákup knihovního fondu pro knihovny (z prostředků obcí)	16 195 776	12 836 448	-3 359 328
94	Na zpracování knihovního fondu pro knihovny (z prostředků obcí)	2 048 162	1 042 279	-1 005 884
	Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu (mimo prostředky určené na RF)	2 008	2009	rozdíl
95	Celkové částky, které knihovny získaly v roce 2009 (a v roce 2008)	4 249 500	4 558 500	309 000
96	Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám	221 500	690 000	468 500
97	Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám	4 028 000	3 868 500	-159 500
98	Podíl obcí na nákupu výměnného fondu	2008	2 009	rozdíl
99	Počet obcí přispívajících na nákup výměnného fondu	x	352	x
100	Částka poskytnutá na výměnný fond (za přispívající obce celkem)	x	2 381 507	x

x v roce 2008 nebylo sledováno

80	Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní zdroje)						
81	Náklady za rok	2002	2 005	2 006	2007	2008	2009
82	Spotřeba materiálu (č. účtu 501)	x	x	1 028 750	2 370 162	900 474	1 490 686
83	z toho: na nákup knihovního fondu			943 212	2 164 778	727 325	1 299 178
84	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	2 725 628	1 560 388	1 477 275	1 803 151	1 656 860	1 794 416
85	z toho : platy zaměstnanců	2 264 588	1 545 954	1 453 410	1 791 251	1 572 530	1 727 785
86	z toho: ostatní osobní náklady	720 318	14 434	22 120	11 900	71 030	58 902
87	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	2 256 972	603 445	569 487	672 227	652 745	610 633
88	Ostatní provozní náklady (neuvedené v ř. 82, 84 a 87)	5 283 190	1 352 899	881 185	629 276	446 823	444 046
89	Provozní náklady celkem (součet ř. 82, 84, 87 a 88)	4 133 031	3 516 732	3 956 697	5 195 288	3 552 798	4 339 781
90	Investiční náklady	109 856	0	15 555	0	0	
91	Náklady celkem (součet ř. 89 a 90)	9 479 622	3 516 732	3 972 252	5 474 816	3 656 903	4 339 781
	Náklady za rok	2002	2 005	2 006	2007	2008	2009
92	Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování	x	16 907 706	15 280 850	16 265 076	18 243 939	13 878 727
93	Na nákup knihovního fondu pro knihovny (z prostředků obcí)	x	16 079 013	14 313 663	14 247 961	16 195 776	12 836 448
94	Na zpracování knihovního fondu pro knihovny (z prostředků obcí)	x	828 694	967 187	2 017 115	2 048 162	1 042 279
	Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu (mimo prostředky určené na RF)	2002	2 005	2 006	2007	2 008	2009
95	Celkové částky, které knihovny získaly v letech 2002, 2005 až 2009	nevidováno	nevidováno	nevidováno	6 919 500	4 249 500	4 558 500
96	Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám	x	x	x	60 500	221 500	690 000
97	Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám	x	x	x	6 859 000	4 028 000	3 868 500
98	Podíl obcí na nákupu výměnného fondu						
99	Počet obcí přispívajících na nákup výměnného fondu	x	x	x	x	x	352
100	Částka poskytnutá na výměnný fond (za přispívající obce celkem)	x	x	x	x	x	2 381 507

Příloha č. 2a

80	Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní zdroje)						
81	Náklady za rok	2002	2 005	2 006	2007	2008	2009
82	Spotřeba materiálu (č. účtu 501)	x	x	1 028 750	2 370 162	900 474	1 490 686
83	z toho: na nákup knihovního fondu			943 212	2 164 778	727 325	1 299 178
84	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	2 725 628	1 560 388	1 477 275	1 803 151	1 656 860	1 794 416
85	z toho : platy zaměstnanců	2 264 588	1 545 954	1 453 410	1 791 251	1 572 530	1 727 785
86	z toho: ostatní osobní náklady	720 318	14 434	22 120	11 900	71 030	58 902
87	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	2 256 972	603 445	569 487	672 227	652 745	610 633
88	Ostatní provozní náklady (neuvedené v ř. 82, 84 a 87)	5 283 190	1 352 899	881 185	629 276	446 823	444 046
89	Provozní náklady celkem (součet ř. 82, 84, 87 a 88)	4 133 031	3 516 732	3 956 697	5 195 288	3 552 798	4 339 781
90	Investiční náklady	109 856	0	15 555	0	0	
91	Náklady celkem (součet ř. 89 a 90)	9 479 622	3 516 732	3 972 252	5 474 816	3 656 903	4 339 781
	Náklady za rok	2002	2 005	2 006	2007	2008	2009
92	Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování	x	16 907 706	15 280 850	16 265 076	18 243 939	13 878 727
93	Na nákup knihovního fondu pro knihovny (z prostředků obcí)	x	16 079 013	14 313 663	14 247 961	16 195 776	12 836 448
94	Na zpracování knihovního fondu pro knihovny (z prostředků obcí)	x	828 694	967 187	2 017 115	2 048 162	1 042 279
	Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu (mimo prostředky určené na RF)	2002	2 005	2 006	2007	2 008	2009
95	Celkové částky, které knihovny získaly v letech 2002, 2005 až 2009	nevidováno	nevidováno	nevidováno	6 919 500	4 249 500	4 558 500
96	Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám	x	x	x	60 500	221 500	690 000
97	Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám	x	x	x	6 859 000	4 028 000	3 868 500
98	Podíl obcí na nákupu výměnného fondu						
99	Počet obcí přispívajících na nákup výměnného fondu	x	x	x	x	x	352
100	Částka poskytnutá na výměnný fond (za přispívající obce celkem)	x	x	x	x	x	2 381 507

X nevykazováno

Sumář výkonů RF roku 2009 ve srovnání s rokem 2008 za celou ČR

ČR celkem	2008	2009	rozdíl
Počet PK + KK	85 + 14	85 +14	
Počet pracovníků zajišťujících RF	242,61	243	0,8
Počet obsluhovaných knihoven	6 003	6 019	16
Poradenská a konzultační činnost			
počet obslužených knihoven	6 438	6 553	115
počet poskytnutých konzultací	21 013	21 420	407
počet metodických návštěv	11 689	12 004	315
Statistika knihovnických činností KULT			
počet obslužených knihoven	5 997	6 506	509
počet zpracovaných statistických výkazů	6 152	6 079	-73
Vzdělávání knihovníků, semináře			
počet obslužených knihoven	3 783	3 947	164
počet všech vzdělávacích akcí	956	987	31
z toho : počet akcí v rámci RF	551	628	77
počet všech účastníků	12 847	13 921	1 074
z toho : počet účastníků akcí v rámci RF	7 171	8 259	1 088
počet všech vyučovacích hodin	6 096	6 525	429
z toho : počet vyučovacích hodin v rámci RF	2 506	2 892	386
Porady			
počet obslužených knihoven	2 967	3 037	70
počet akcí	459	458	-1
počet účastníků	5 293	5 459	166
Pomoc při revizi a aktualizaci KF			
počet obslužených knihoven	1 064	1 029	-35
počet revidovaných k. j.	1 745 653	1 885 668	140 015
počet revidovaných knihoven	695	665	-30
Nákup KF z prostředků obcí			
počet obslužených knihoven	1 066	1 030	-36
počet knihovních jednotek	91 038	93 888	2 850
Zpracování KF z prostředků obcí			
počet obslužených knihoven	1 425	1 409	-16
počet zpracovaných knihovních jednotek	145 935	157 298	11 363
Výměnný fond			
stav výměnného fondu k 31.12. 2009	2 627 907	2 778 524	150 617
roční přírůstek VF	246 750	240 186	-6 564
zakoupeno z dotace na regionální funkce*	220 075	219 684	-391
zakoupeno z prostředků obce	12 710	12 105	-605
zakoupeno z prostředků dalších zdrojů	6 781	7 290	509
Cirkulace VF			
počet obslužených knihoven	5 245	5 299	54
počet expedovaných souborů	20 134	20 958	824
počet svazků v souborech	1 098 145	1 182 925	84 780
Servis výpočetní techniky			
počet obslužených knihoven	772	768	-4
počet akcí	1 785	1 557	-228
Doprava v rámci výkonu RF			
počet obslužených knihoven	5 168	5 336	168
počet ujetých km	368 257	355 372	-12 885

Příloha č. 4

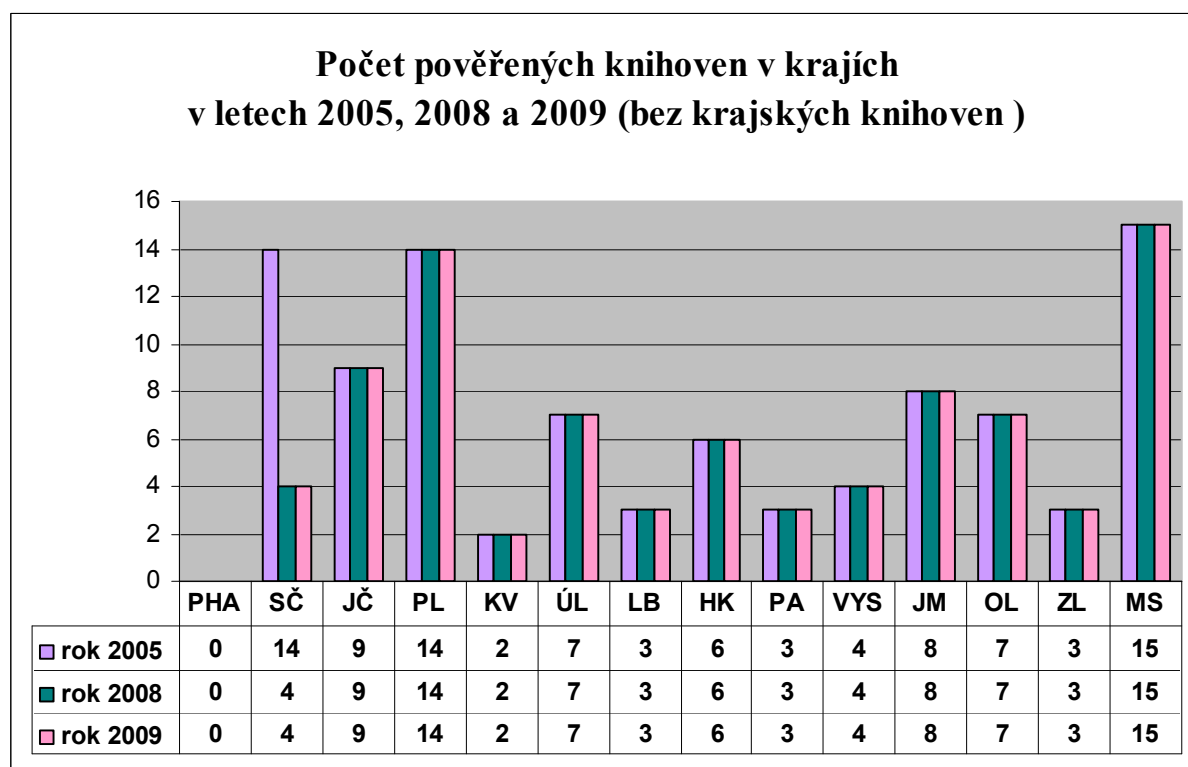
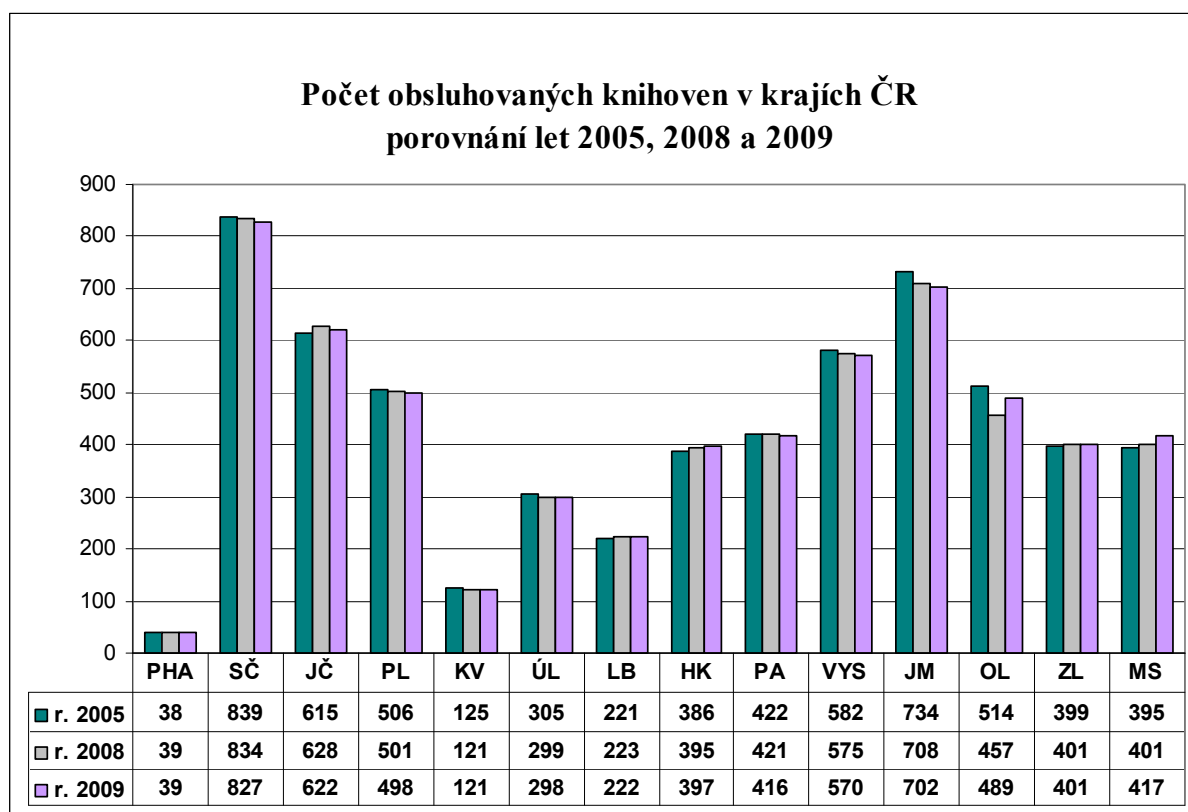
Roční sumáře za ČR celkem, srovnání	2002	2 005	2006	2007	2008	2009
PK + KK	75 + 14	95 + 14	86+14	86 + 14	85 + 14	85 +14
Počet pracovníků zajišťujících RF	219,1	269	258,08	250,55	242,61	243
Počet obsluhovaných knihoven	5 687	6 081	6 043	6 030	6 003	6 019
Poradenská a konzultační činnost						
počet obslužených knihoven	5 389	6 395	6 301	6 522	6 438	6 553
počet poskytnutých konzultací	13 162	19 988	20 308	20 745	21 013	21 420
počet metodických návštěv	9 294	11 550	10 770	11 762	11 689	12 004
Statistika knihovnických činností KULT						
počet obslužených knihoven	5 414	6 537	6 304	6 032	5 997	6 506
počet zpracovaných statistických výkazů	5 679	6 827	6 567	6 219	6 152	6 079
Vzdělávání knihovníků, semináře						
počet obslužených knihoven	3 175	3 920	3 991	3 845	3 783	3 947
počet všech vzdělávacích akcí	899	863	1 072	932	956	987
z toho : počet akcí v rámci RF	X	556	586	524	551	628
počet všech účastníků	10 120	11 367	14 477	13 615	12 847	13 921
z toho : počet účastníků akcí v rámci RF	X	6 198	6 848	6 722	7 171	8 259
počet všech vyučovacích hodin	4 854	6 172	7 088	7 007	6 096	6 525
z toho : počet vyučovacích hodin v rámci RF	X	2 817	3 270	2 679	2 506	2 892
Porady						
počet obslužených knihoven	2 233	2 915	3 177	3 064	2 967	3 037
počet akcí	429	474	413	472	459	458
počet účastníků	4 769	4 981	4 918	5 224	5 293	5 459
Pomoc při revizi a aktualizaci KF						
počet obslužených knihoven	922	1 185	1 015	1 086	1 064	1 029
počet revidovaných k. j.	1 747 259	2 308 759	1 926 708	2 148 049	1 745 653	1 885 668
počet revidovaných knihoven	454	705	644	659	695	665
Nákup KF z prostředků obcí						
počet obslužených knihoven	1 111	1 224	1 144	1 092	1 066	1 030
počet knihovních jednotek	95 415	100 989	100 298	93 208	91 038	93 888
Zpracování KF z prostředků obcí						
počet obslužených knihoven	1 255	1 489	1 414	1 382	1 425	1 409
počet zpracovaných knihovních jednotek	184 030	132 408	126 872	136 130	145 935	157 298
Výměnný fond						
stav výměnného fondu k 31.12	1 400 124	2 239 925	2 317 340	2 534 124	2 627 907	2 778 524
roční přírůstek VF	184 415	247 418	266 846	259 475	246 750	240 186
zakoupeno z dotace na regionální funkce*	197 256	223 736	241 742	235 959	220 075	219 684
zakoupeno z prostředků obce	13 468	18 488	17 732	15 187	12 710	12 105
zakoupeno z prostředků dalších zdrojů	11 466	2 978	6 359	5 585	6 781	7 290
Cirkulace VF						
počet obslužených knihoven	3 390	5 078	5 029	5 276	5 245	5 299
počet expedovaných souborů	9 623	19 377	18 984	19 623	20 134	20 958
počet svazků v souborech	408 221	876 112	970 273	1 028 278	1 098 145	1 182 925
Servis výpočetní techniky						
počet obslužených knihoven	397	586	610	625	772	768
počet akcí	1 093	1 185	1 527	1 418	1 785	1 557
Doprava v rámci výkonu RF						
počet obslužených knihoven	4 099	5 214	5 253	5 275	5 168	5 336
počet ujetých km	271 628	363 753	340 408	358 275	368 257	355 372

X nesledováno

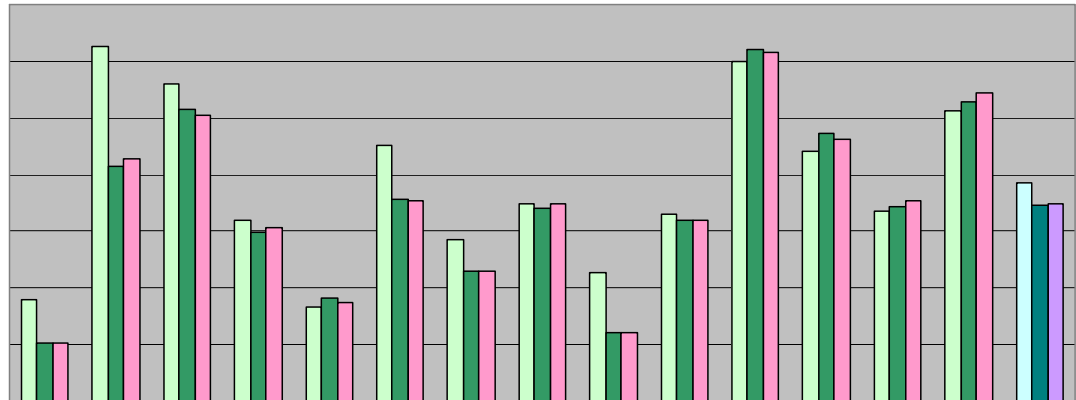
Roční sumáře RF za celou ČR			
Srovnání let 2005 a 2009	2 005	2009	rozdíl
PK + KK	95 + 14	85 +14	- 10 PK
Počet pracovníků zajišťujících RF	269	243	-26
Počet obsluhovaných knihoven	6 081	6 019	-62
Poradenská a konzultační činnost			
počet obslužených knihoven	6 395	6 553	158
počet poskytnutých konzultací	19 988	21 420	1 432
počet metodických návštěv	11 550	12 004	454
Statistika knihovnických činností KULT			
počet obslužených knihoven	6 537	6 506	-31
počet zpracovaných statistických výkazů	6 827	6 079	-748
Vzdělávání knihovníků, semináře			
počet obslužených knihoven	3 920	3 947	27
počet všech vzdělávacích akcí	863	987	124
z toho : počet akcí v rámci RF	556	628	72
počet všech účastníků	11 367	13 921	2 554
z toho : počet účastníků akcí v rámci RF	6 198	8 259	2 061
počet všech vyučovacích hodin	6 172	6 525	353
z toho : počet vyučovacích hodin v rámci RF	2 817	2 892	75
Porady			
počet obslužených knihoven	2 915	3 037	122
počet akcí	474	458	-16
počet účastníků	4 981	5 459	478
Pomoc při revizi a aktualizaci KF			
počet obslužených knihoven	1 185	1 029	-156
počet revidovaných k. j.	2 308 759	1 885 668	-423 091
počet revidovaných knihoven	705	665	-40
Nákup KF z prostředků obcí			
počet obslužených knihoven	1 224	1 030	-194
počet knihovnických jednotek	100 989	93 888	-7 101
Zpracování KF z prostředků obcí			
počet obslužených knihoven	1 489	1 409	-80
počet zpracovaných knihovnických jednotek	132 408	157 298	24 890
Výměnný fond			
stav výměnného fondu k 31.12	2 239 925	2 778 524	538 599
roční přírůstek VF	247 418	240 186	-7 232
zakoupeno z dotace na regionální funkce	223 736	219 684	-4 052
zakoupeno z prostředků obce	18 488	12 105	-6 383
zakoupeno z prostředků dalších zdrojů	2 978	7 290	4 312
Cirkulace VF			
počet obslužených knihoven	5 078	5 299	221
počet expedovaných souborů	19 377	20 958	1 581
počet svazků v souborech	876 112	1 182 925	306 813
Servis výpočetní techniky			
počet obslužených knihoven	586	768	182
počet akcí	1 185	1 557	372
Doprava v rámci výkonu RF			
počet obslužených knihoven	5 214	5 336	122
počet ujetých km	363 753	355 372	-8 381

Roční sumáře RF za celou ČR			
Srovnání let 2002 a 2009	2002	2009	rozdíl
PK + KK		85 +14	
Počet pracovníků zajišťujících RF	219,1	243	24,3
Počet obsluhovaných knihoven	5 687	6 019	332
Poradenská a konzultační činnost			
počet obslužených knihoven	5 389	6 553	1 164
počet poskytnutých konzultací	13 162	21 420	8 258
počet metodických návštěv	9 294	12 004	2 710
Statistika knihovnických činností KULT			
počet obslužených knihoven	5 414	6 506	1 092
počet zpracovaných statistických výkazů	5 679	6 079	400
Vzdělávání knihovníků, semináře			
počet obslužených knihoven	3 175	3 947	772
počet všech vzdělávacích akcí	899	987	88
z toho : počet akcí v rámci RF	X	628	628
počet všech účastníků	10 120	13 921	3 801
z toho : počet účastníků akcí v rámci RF	X	8 259	8 259
počet všech vyučovacích hodin	4 854	6 525	1 671
z toho : počet vyučovacích hodin v rámci RF	X	2 892	2 892
Porady			
počet obslužených knihoven	2 233	3 037	804
počet akcí	429	458	29
počet účastníků	4 769	5 459	690
Pomoc při revizi a aktualizaci KF			
počet obslužených knihoven	922	1 029	107
počet revidovaných k. j.	1 747 259	1 885 668	138 409
počet revidovaných knihoven	454	665	211
Nákup KF z prostředků obcí			
počet obslužených knihoven	1 111	1 030	-81
počet knihovních jednotek	95 415	93 888	-1 527
Zpracování KF z prostředků obcí			
počet obslužených knihoven	1 255	1 409	154
počet zpracovaných knihovních jednotek	184 030	157 298	-26 732
Výměnný fond			
stav výměnného fondu k 31.12	1 400 124	2 778 524	1 378 400
roční přírůstek VF	184 415	240 186	55 771
zakoupeno z dotace na regionální funkce*	197 256	219 684	22 428
zakoupeno z prostředků obce	13 468	12 105	-1 363
zakoupeno z prostředků dalších zdrojů	11 466	7 290	-4 176
Cirkulace VF			
počet obslužených knihoven	3 390	5 299	1 909
počet expedovaných souborů	9 623	20 958	11 335
počet svazků v souborech	408 221	1 182 925	774 704
Servis výpočetní techniky			
počet obslužených knihoven	397	768	371
počet akcí	1 093	1 557	464
Doprava v rámci výkonu RF			
počet obslužených knihoven	4 099	5 336	1 237
počet ujetých km	271 628	355 372	83 744

Regionální funkce v krajích ČR v grafech

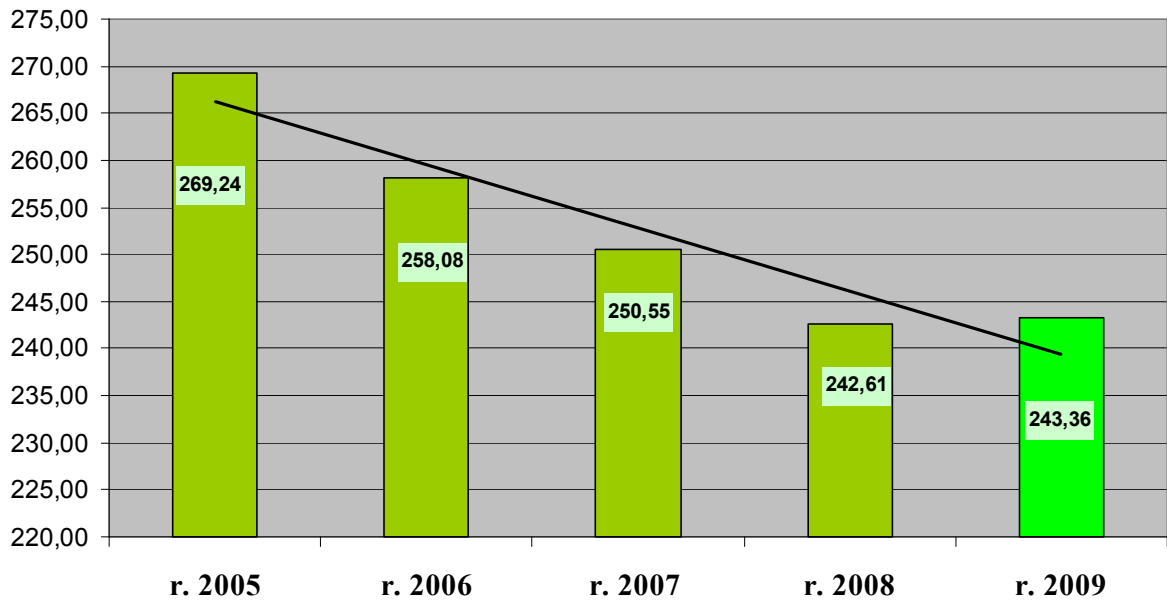

**Počet pracovních úvazků určených na výkon RF v krajích
v letech 2005, 2008 a 2009**

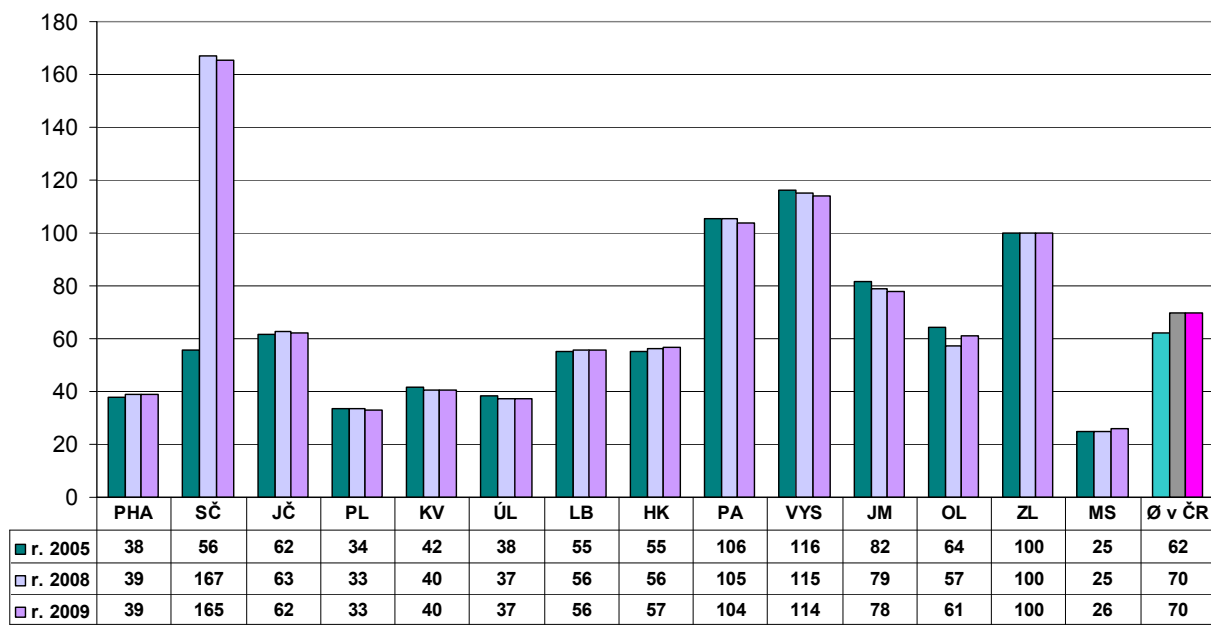

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Ø v ČR
r. 2005	9,00	31,35	28,00	15,99	8,35	22,55	14,30	17,40	11,40	16,50	30,00	22,00	16,80	25,60	19,23
r. 2008	5,13	20,80	25,71	14,92	9,05	17,88	11,50	17,10	6,10	16,00	31,06	23,68	17,20	26,48	17,33
r. 2009	5,11	21,35	25,19	15,38	8,75	17,72	11,50	17,50	6,10	16,00	30,72	23,11	17,70	27,24	17,38

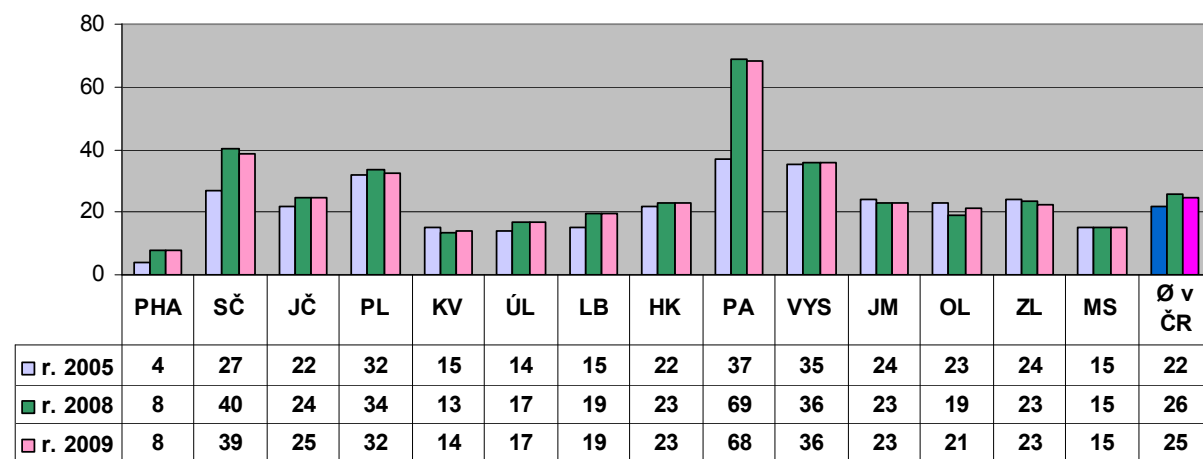
**Počet pracovních úvazků na výkon RF v ČR celkem
v letech 2005 až 2009**

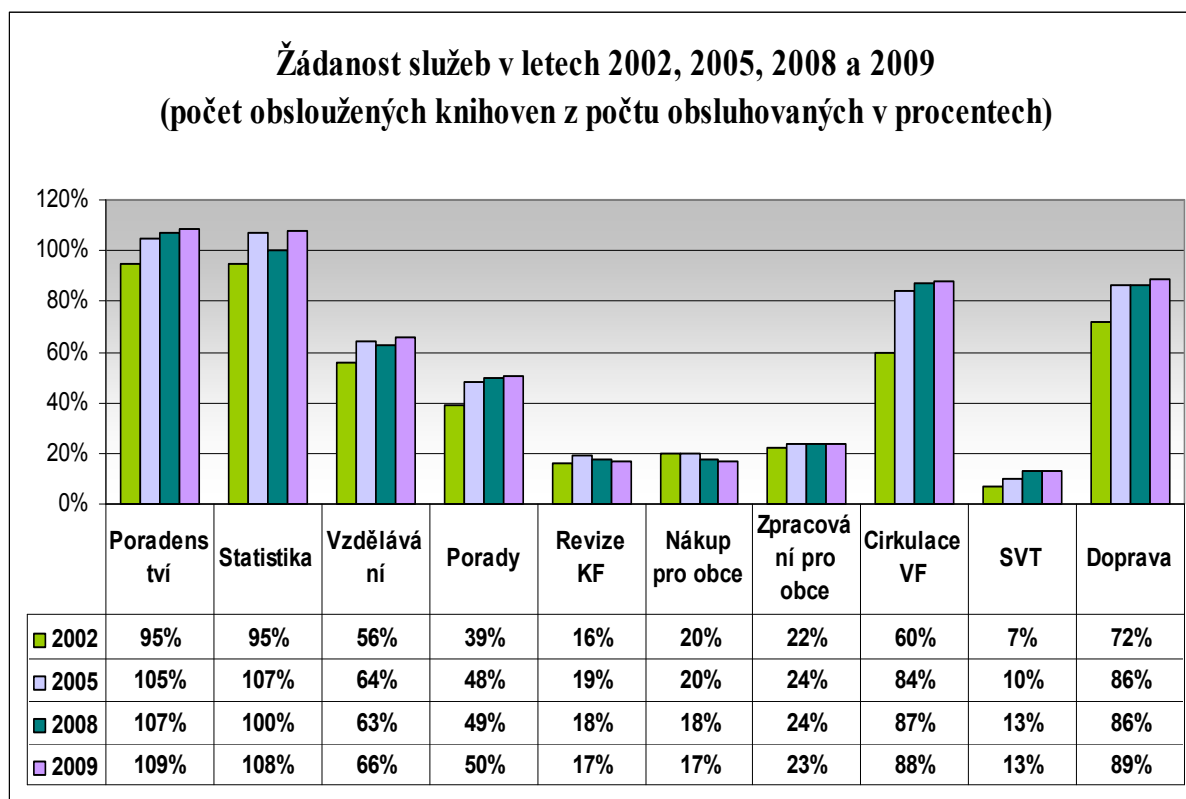
**Počet obsluhovaných knihoven na 1 PK (či KK) v krajích
v letech 2005, 2008 a 2009**

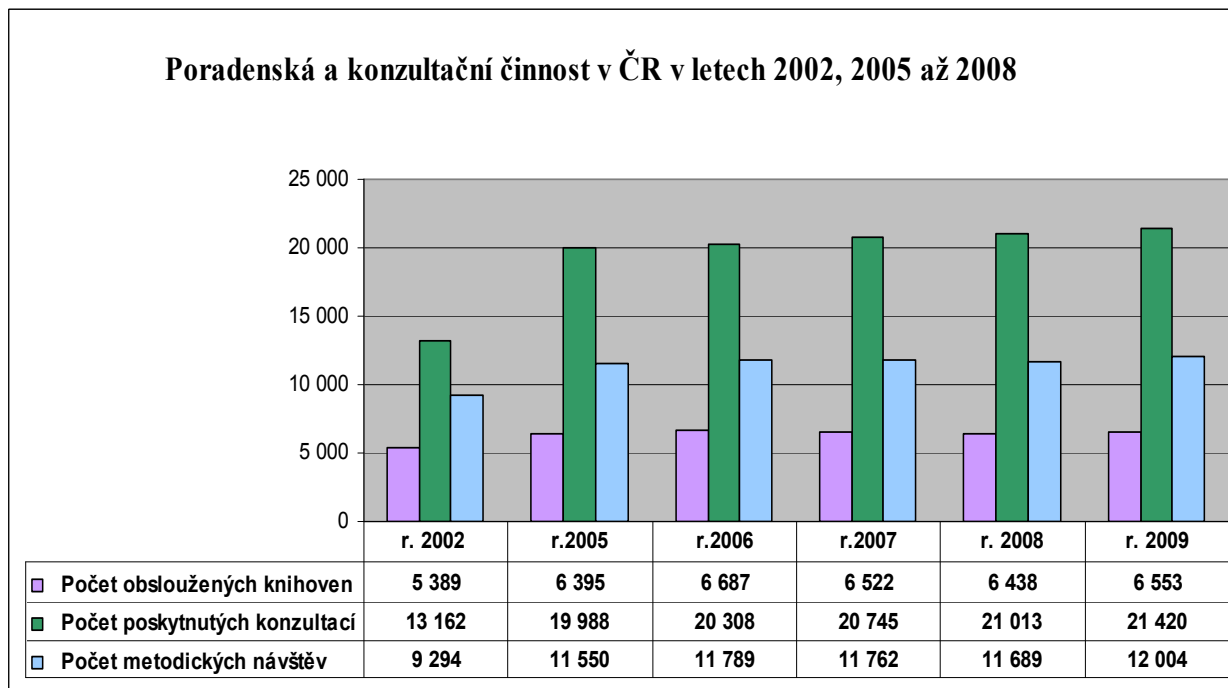
**Počet obsluhovaných knihoven na 1 pracovní úvazek v krajích
v letech 2005, 2008 a 2009**

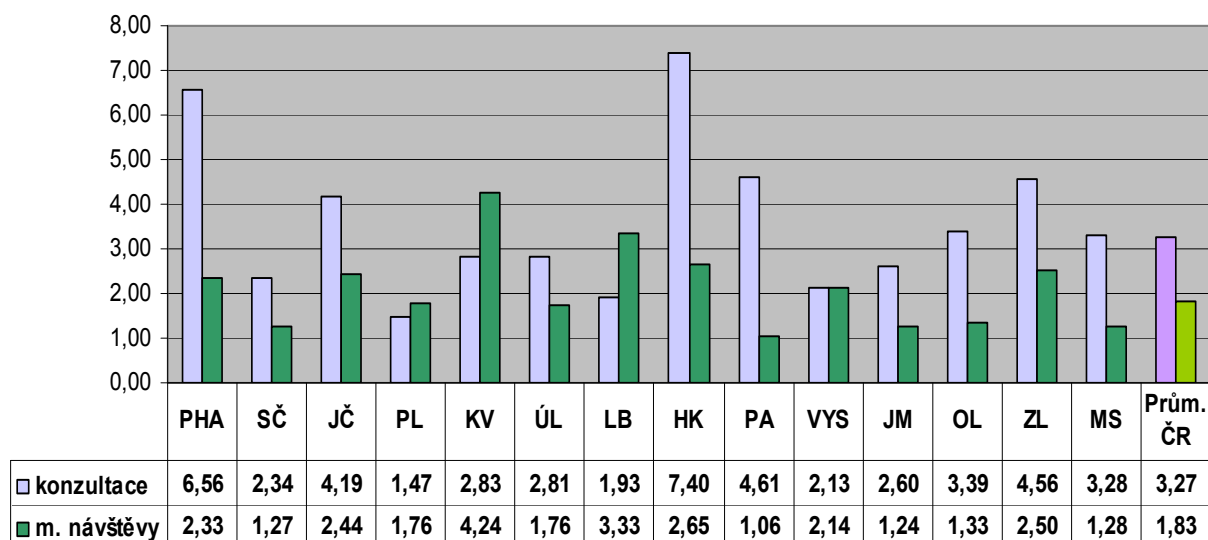
Počet knihoven z celkového počtu obsluhovaných, které odebírají jednotlivé služby, vyjádřeno v procentech

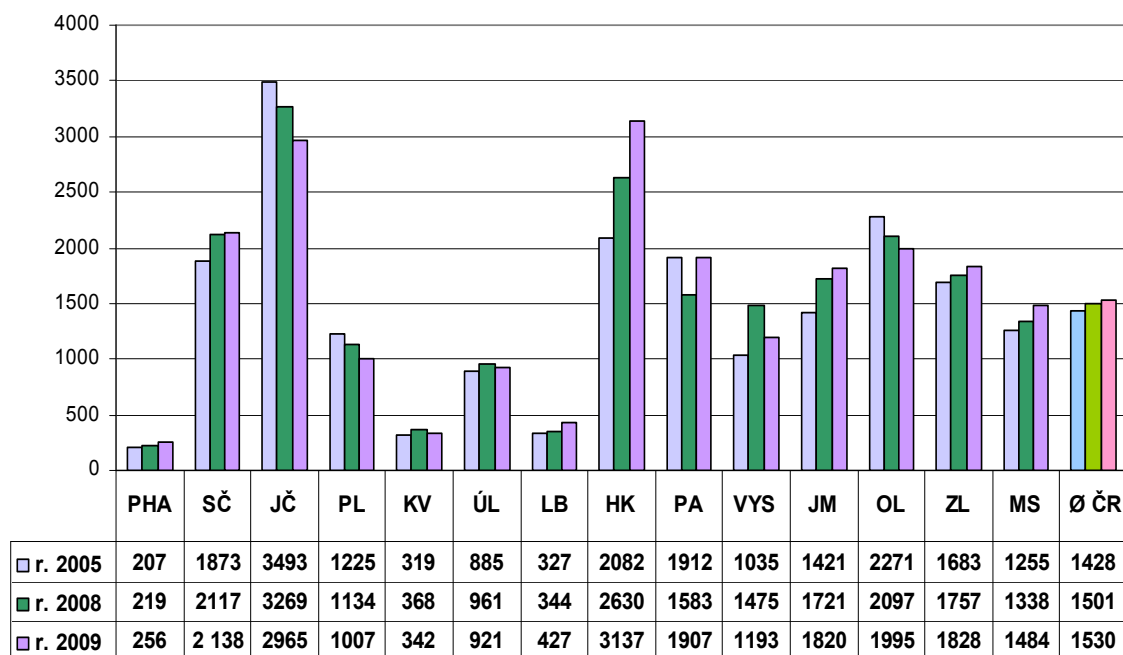
Poradenská a konzultační činnost

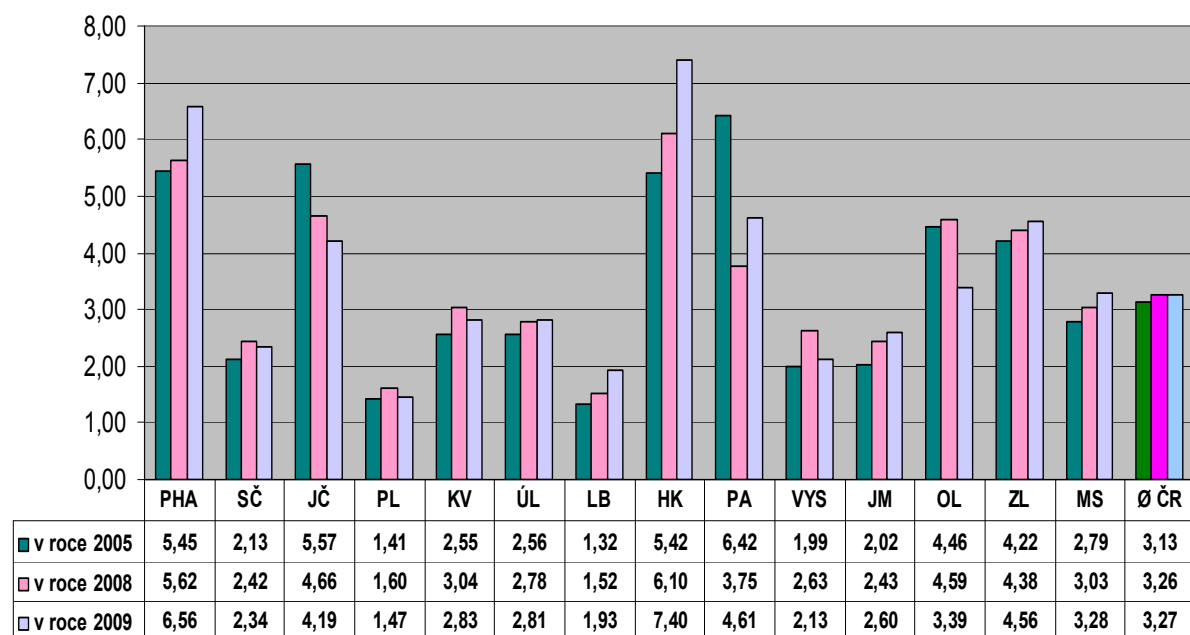
Průměrný počet konzultací a metodických návštěv na 1 obslouženou knihovnu v roce 2009

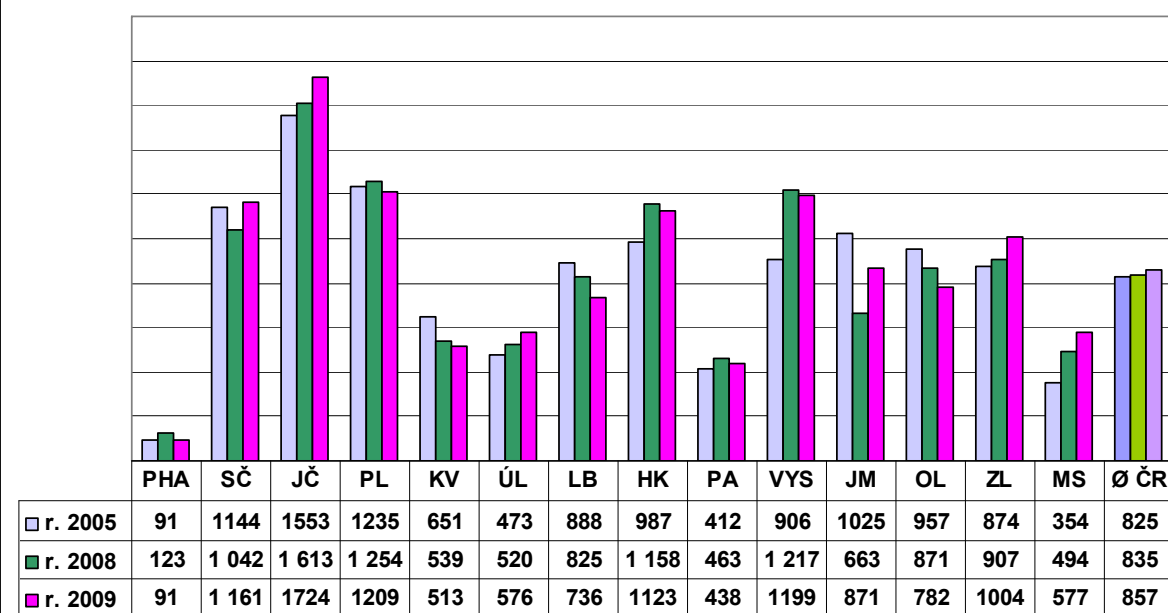
Počet konzultací v letech 2005, 2008 a 2009 v krajích ČR

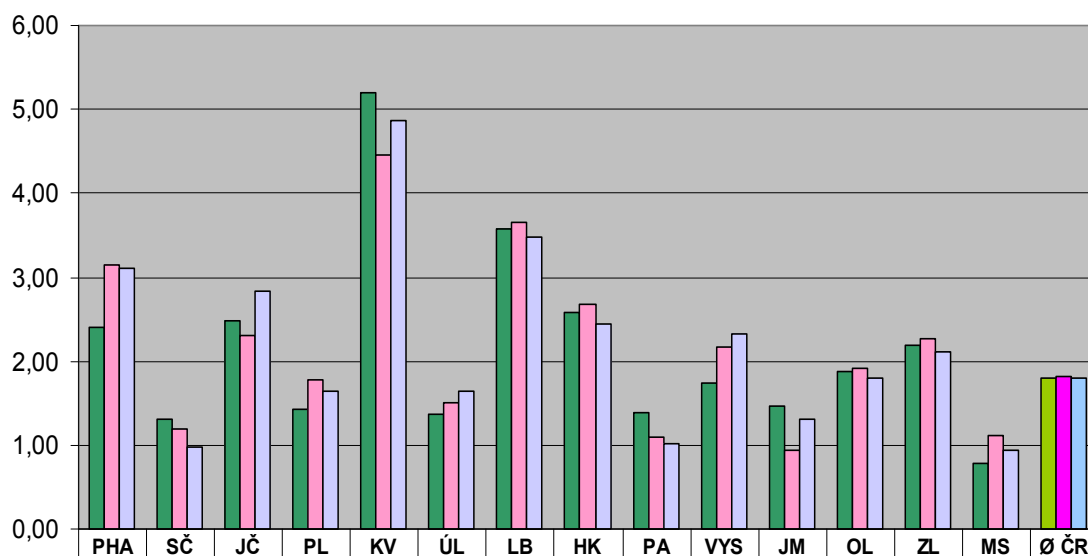
**Průměrný počet konzultací na 1 obsluženou knihovnu
v krajích ČR v letech 2005, 2008 a 2009**

**Počet metodických návštěv v roce 2005, 2008 a 2009
v krajích ČR**

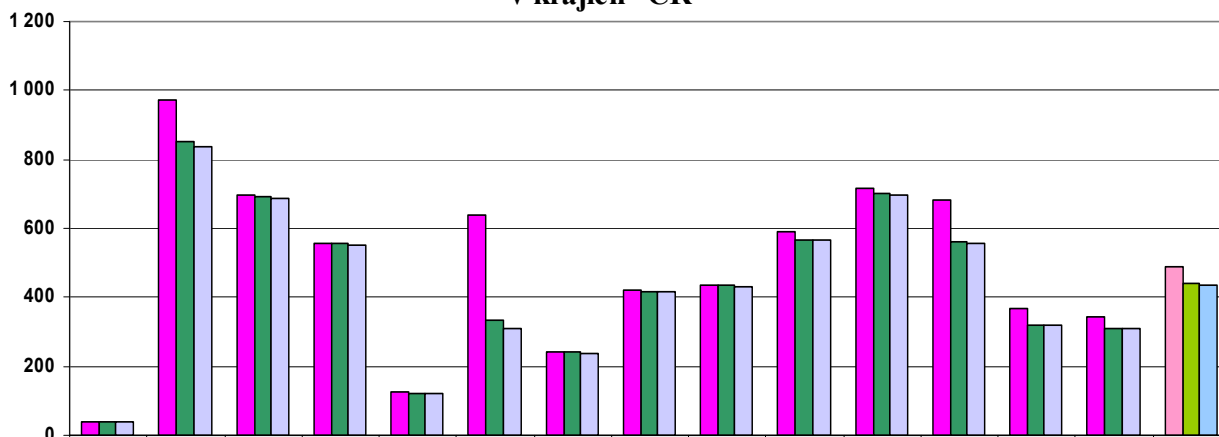
**Průměrný počet metod. návštěv v 1 obslužené knihovně
v letech 2005, 2008 a 2009 v krajích**

■ v roce 2005	2,39	1,30	2,48	1,42	5,21	1,37	3,58	2,57	1,38	1,74	1,46	1,88	2,19	0,79	1,81
■ v roce 2008	3,15	1,19	2,30	1,77	4,45	1,50	3,65	2,69	1,10	2,17	0,94	1,91	2,26	1,12	1,82
■ v roce 2009	3,10	0,97	2,84	1,64	4,87	1,63	3,48	2,44	1,03	2,32	1,30	1,80	2,10	0,94	1,80

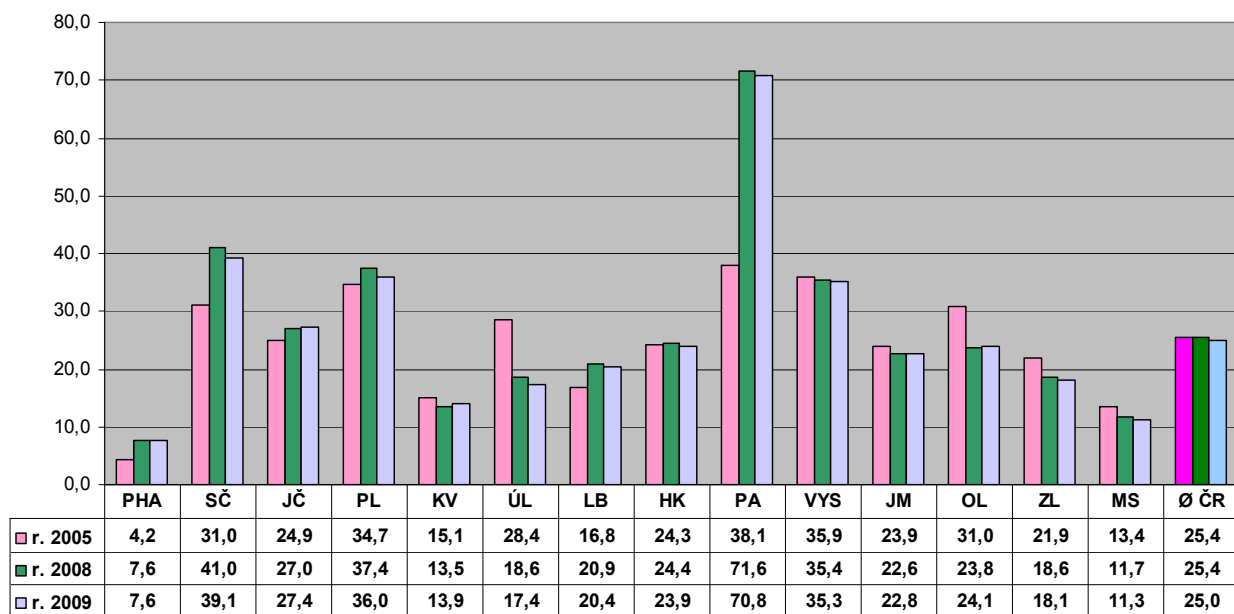
Statistika knihovnických činností

**Počet zpracovaných statistických výkazů v letech 2005, 2008 a 2009
v krajích ČR**

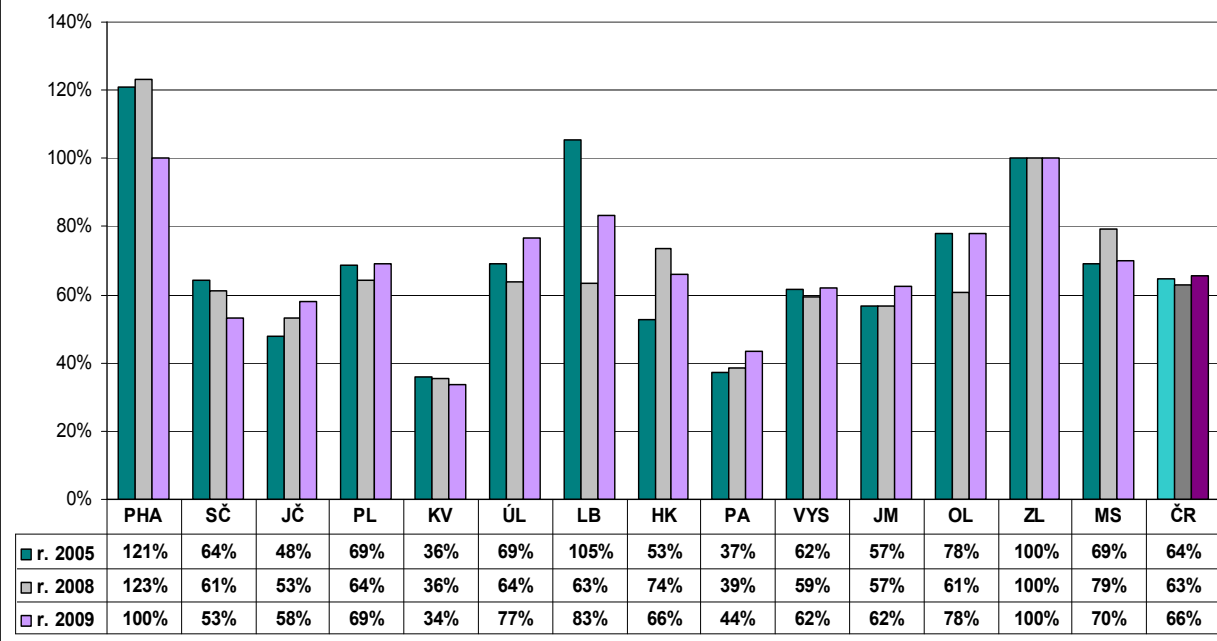
■ r. 2005	38	972	697	555	126	641	240	423	434	592	717	681	368	343	488
■ r. 2008	39	852	694	558	122	332	240	417	437	566	703	563	320	309	439
■ r. 2009	39	835	689	553	122	309	235	418	432	564	699	556	320	308	434

**Průměrný počet zpracovaných (uložených) statistických výzků
na 1 pracovníka RF v krajích v letech 2005, 2008 a 2009**

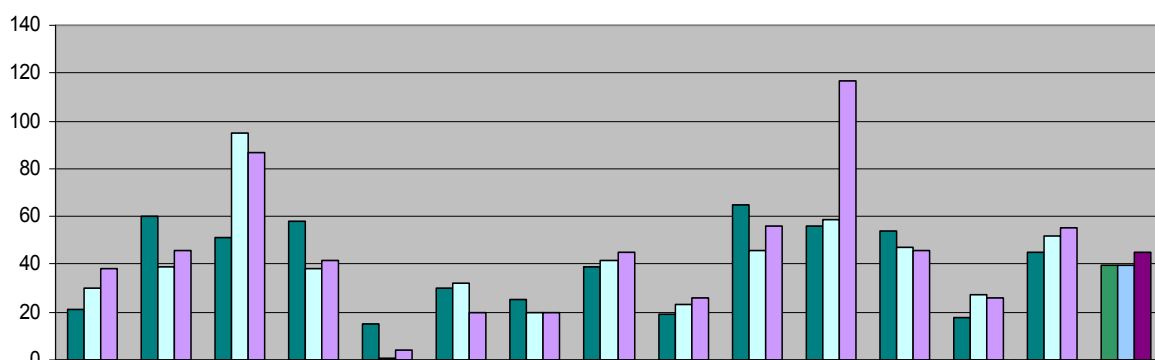
Vzdělávání knihovníků, semináře

Zájem obsluhovaných knihoven o vzdělávání RF v letech 2005, 2008 a 2009

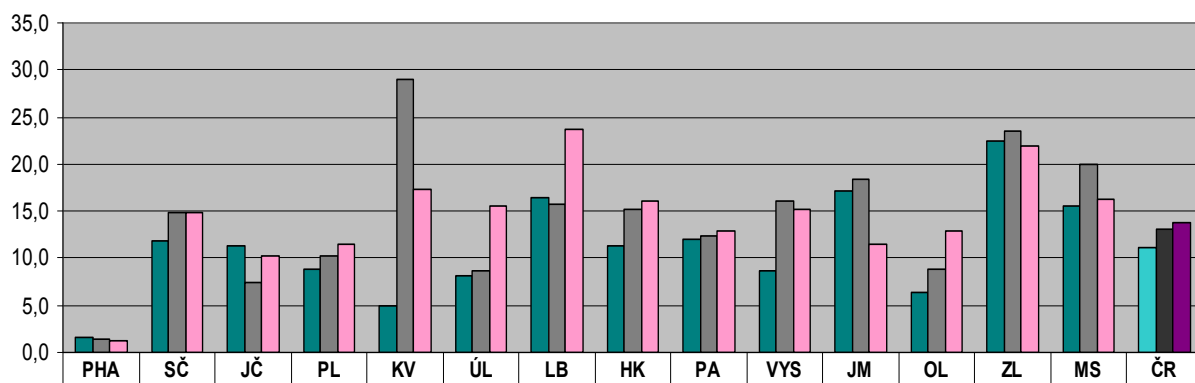
Zájem = procento obsluhovaných knihoven, které se zúčastnily v daném roce vzdělávacích akcí

Počet vzdělávacích akcí RF v krajích v letech 2005, 2008 a 2009

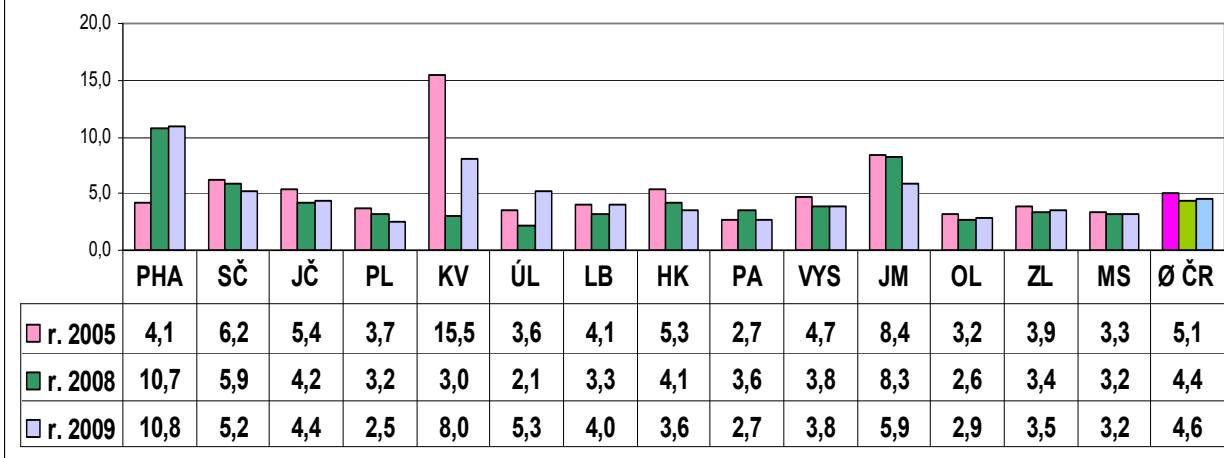
	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	Ø ČR
■ r. 2005	21	60	51	58	15	30	25	39	19	65	56	54	18	45	39,71
□ r. 2008	30	39	95	38	1	32	20	42	23	46	59	47	27	52	39,36
■ r. 2009	38	46	87	42	4	20	20	45	26	56	117	46	26	55	44,90

Průměrný počet účastníků na 1 vzdělávací akci RF v letech 2005, 2008 a 2009

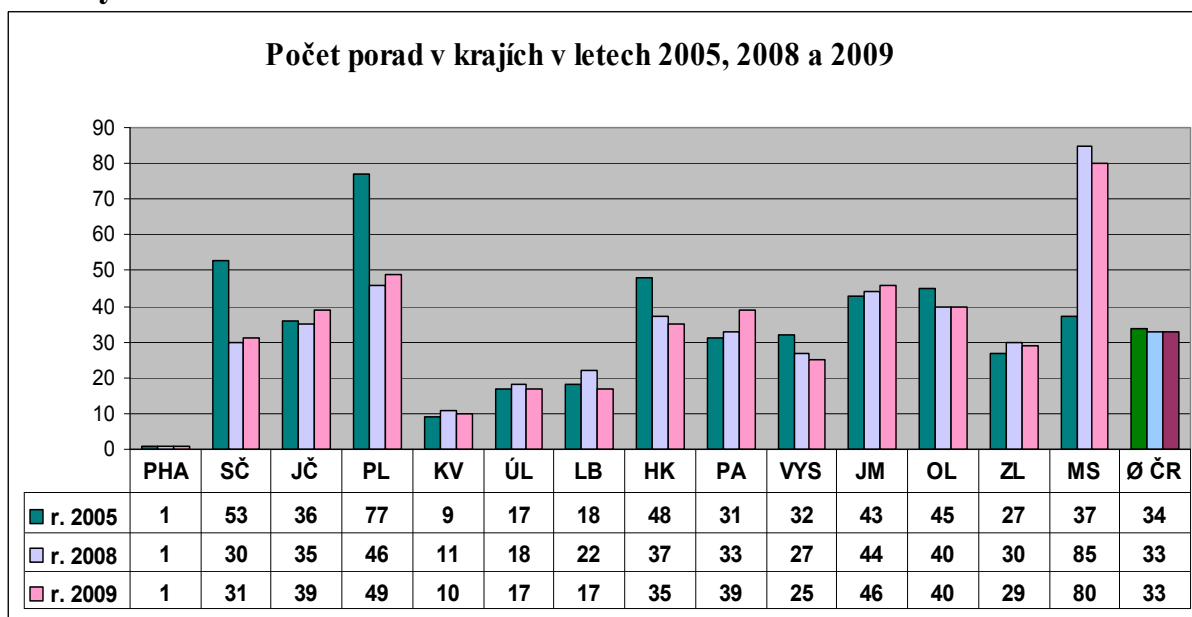

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS	ČR
■ r. 2005	1,7	11,9	11,2	8,8	5,0	8,1	16,4	11,3	12,0	8,7	17,1	6,4	22,5	15,6	11,1
■ r. 2008	1,4	14,8	7,5	10,2	29,0	8,6	15,7	15,1	12,3	16,2	18,4	8,8	23,5	20,0	13,0
■ r. 2009	1,2	14,8	10,2	11,5	17,3	15,6	23,7	16,1	12,9	15,1	11,4	12,8	22,0	16,3	13,7

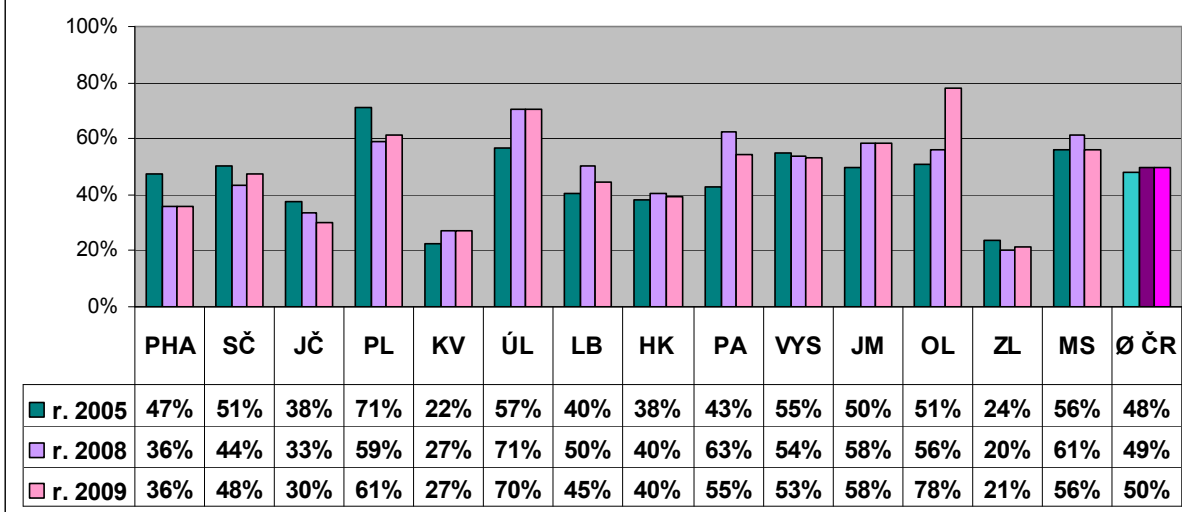
**Průměrná délka trvání 1 vzdělávací akce RF v hodinách
v letech 2005, 2008 a 2009**

Porady

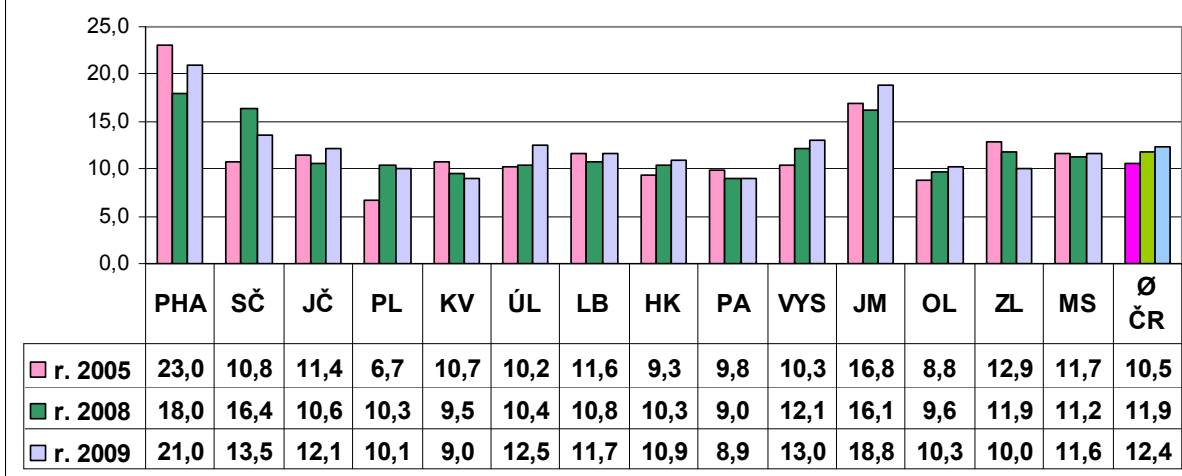

Účast knihoven na poradách v letech 2005, 2008 a 2009 (procento z obsluhovaných knihoven)

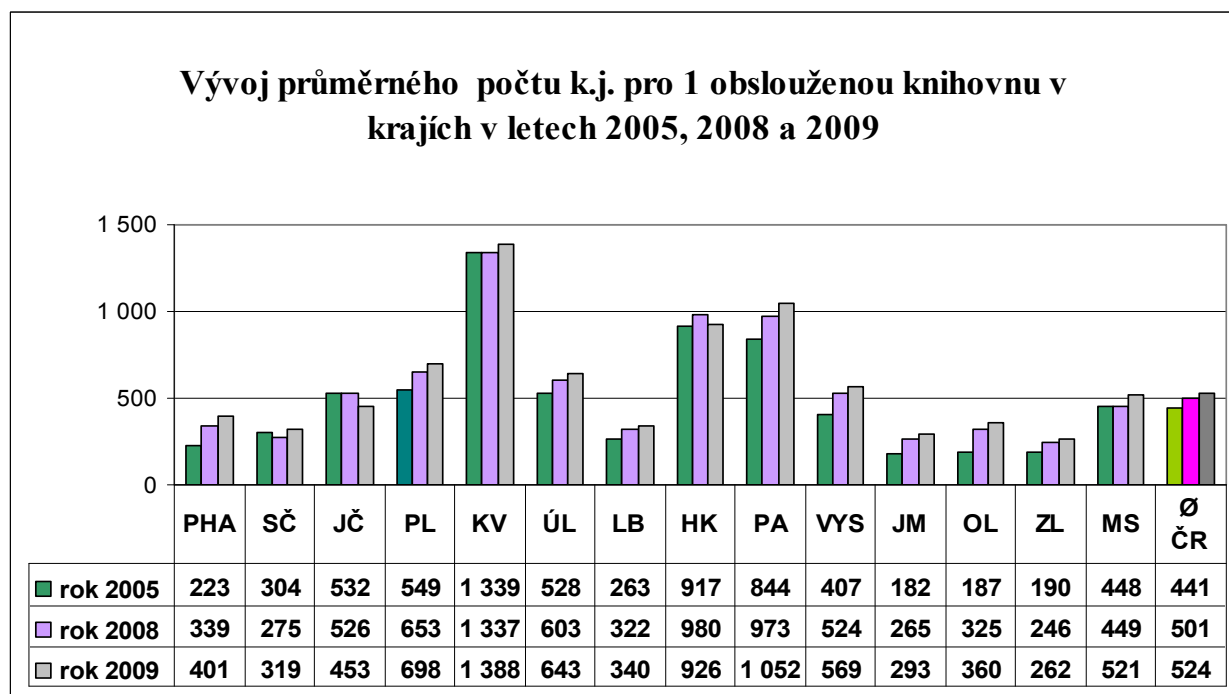
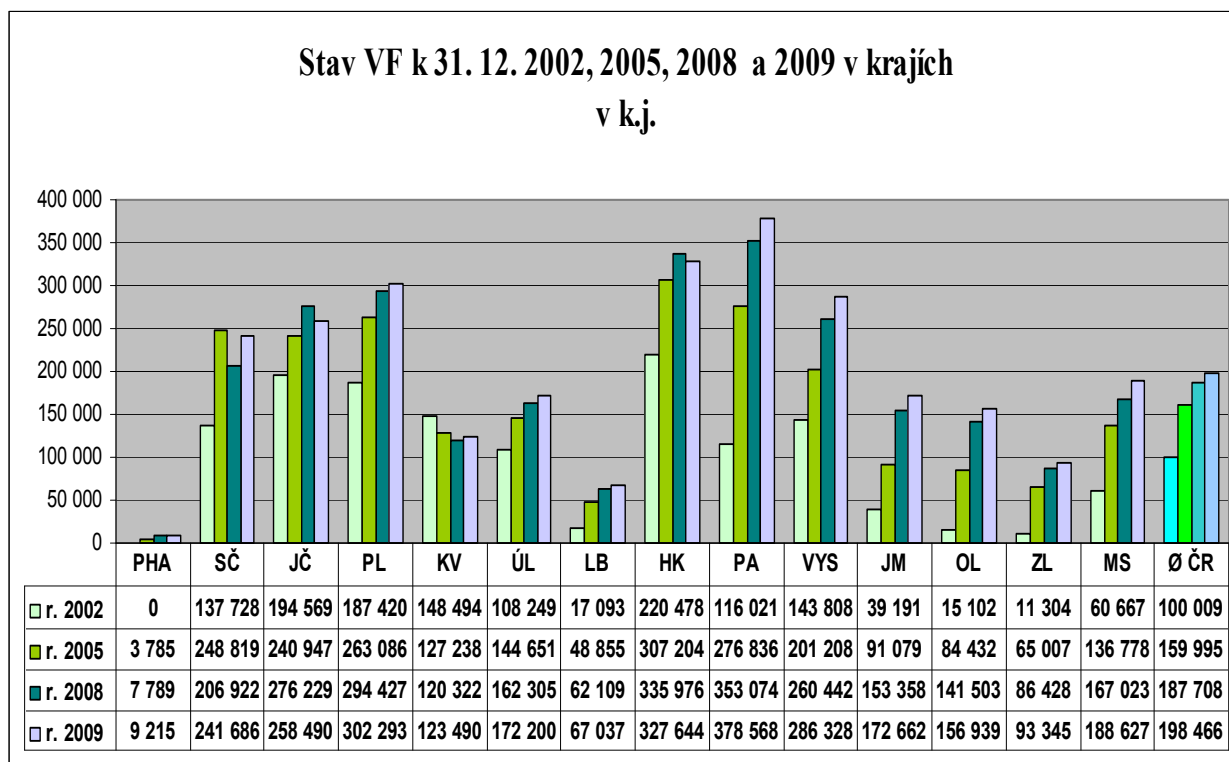

Účast zde = zájem

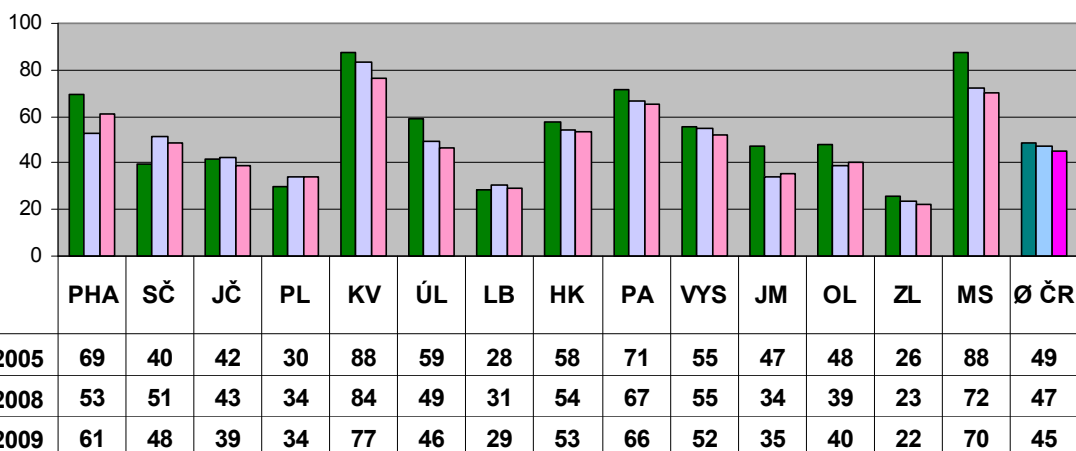
Průměrný počet účastníků jedné porady v krajích v letech 2005, 2008 a 2009

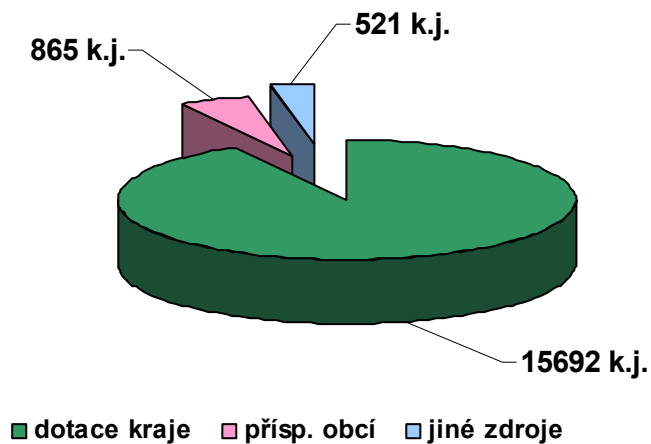
Stav a budování výměnných fondů

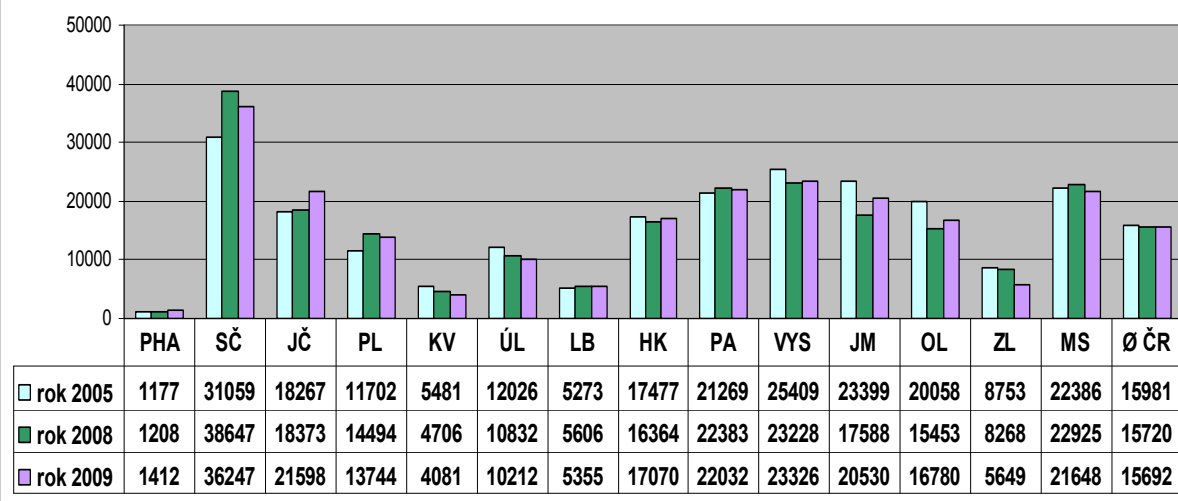
**Průměrný roční přírůstek VF v k.j. na 1 obsluženou knihovnu
v letech 2005, 2008 a 2009**

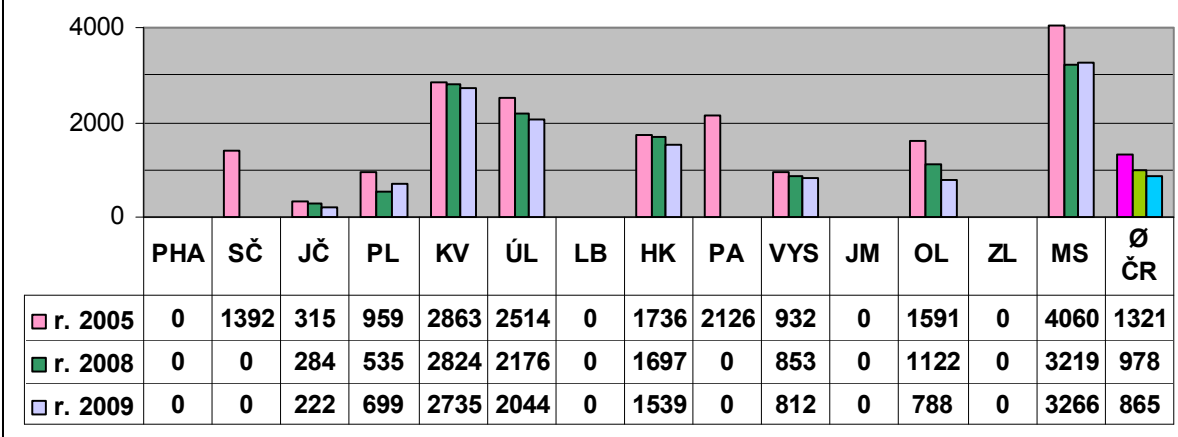
**Podíl zdrojů na velikosti ročního přírůstku VF v k.j.
v roce 2009**

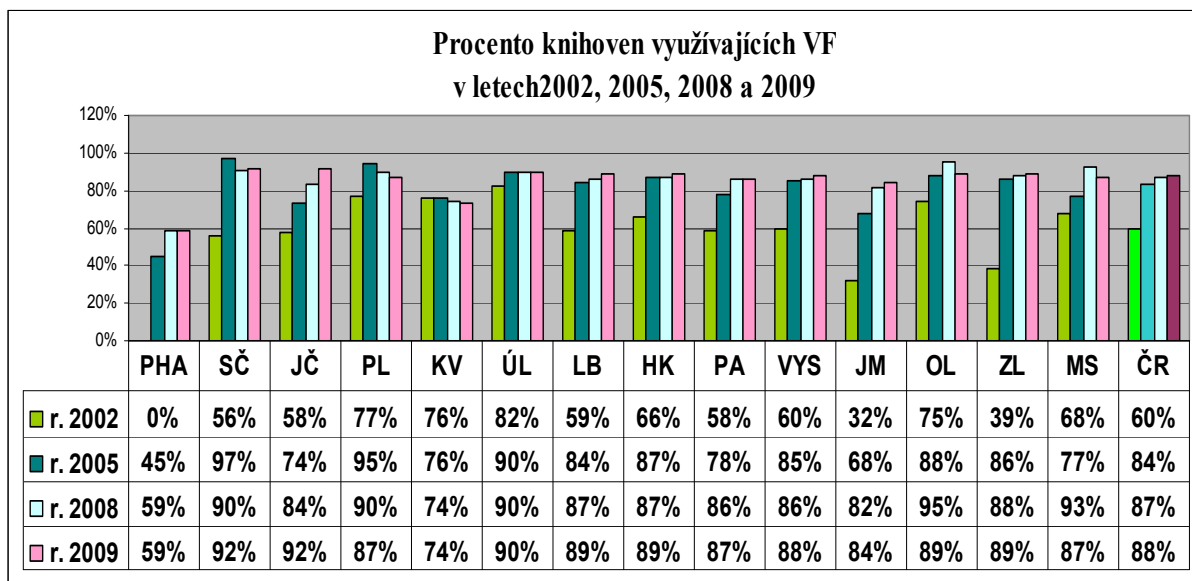
**Počet k.j. zakoupených z krajské dotace na RF
v letech 2005, 2008 a 2009**

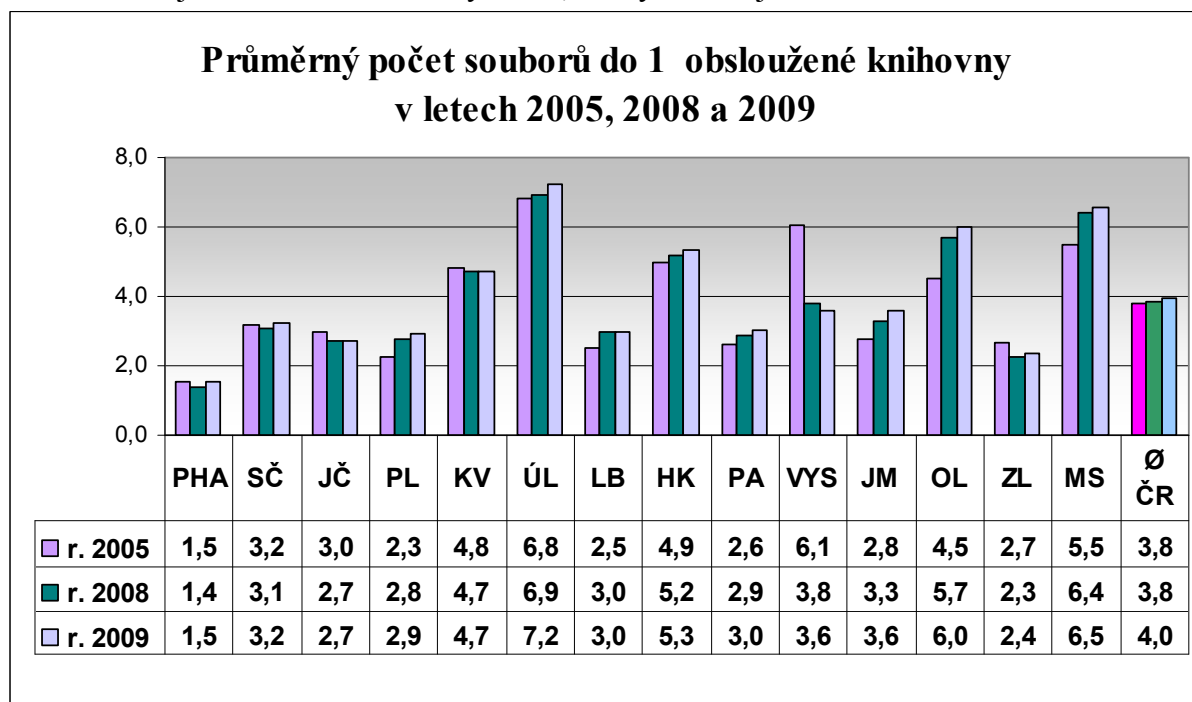
**Počet přírůstků VF zakoupených z finančních
příspěvků obcí v letech 2005, 2008 a 2009 (v k.j.)**

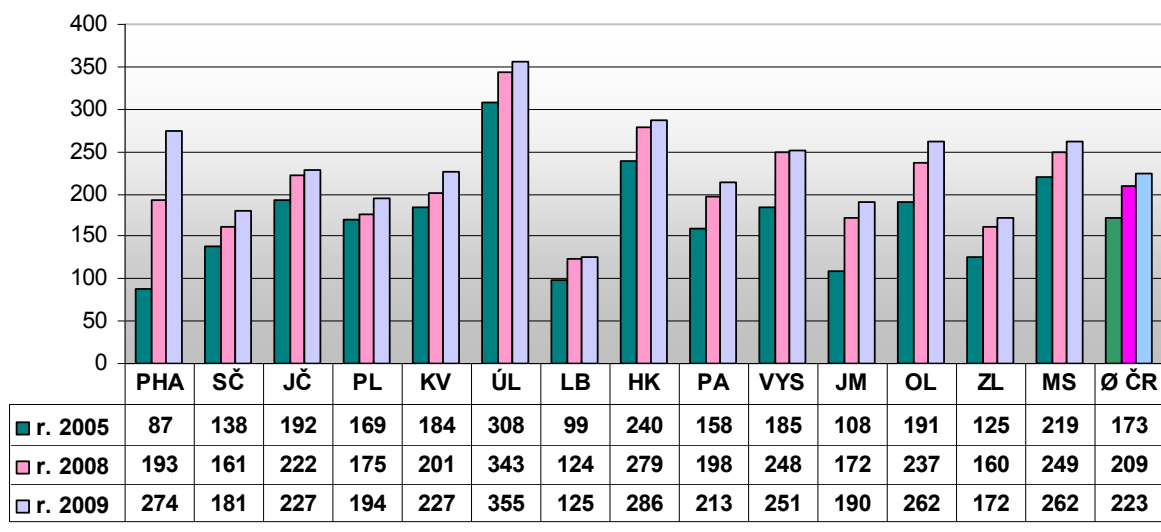
Soubory, cirkulace VF

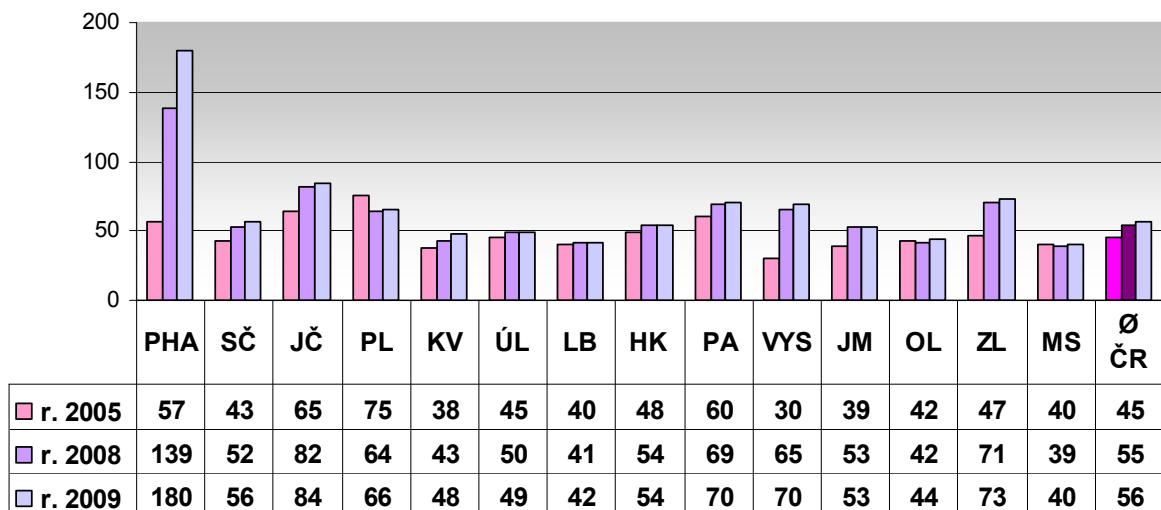
Standard určuje minimálně 2 soubory ročně, každý o 30 k. j.

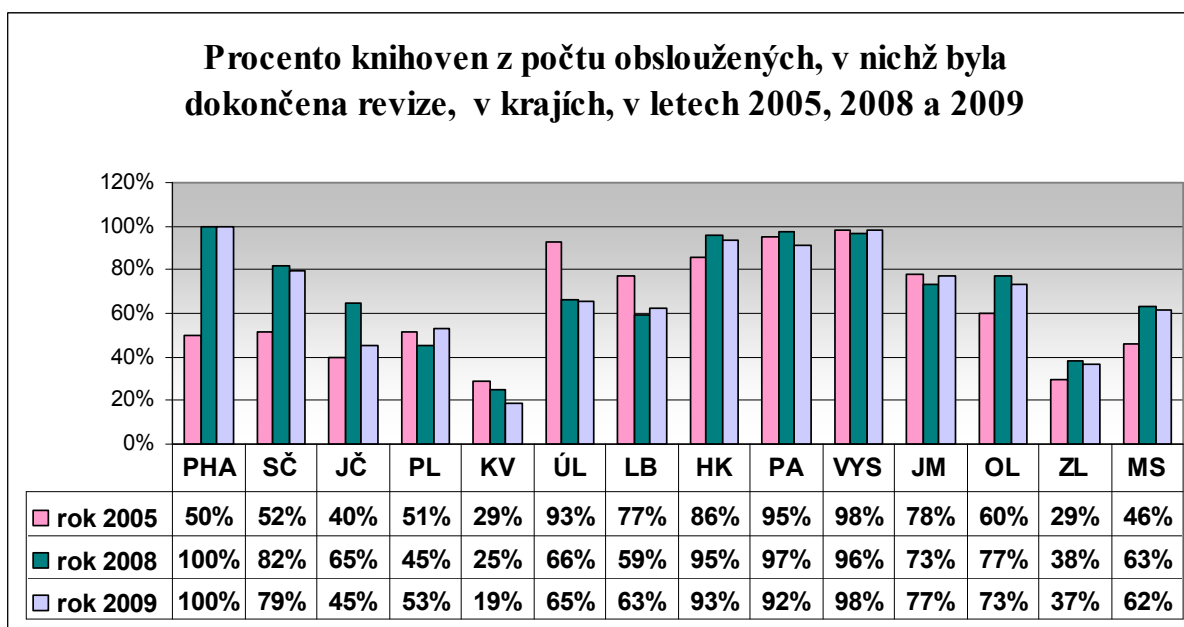
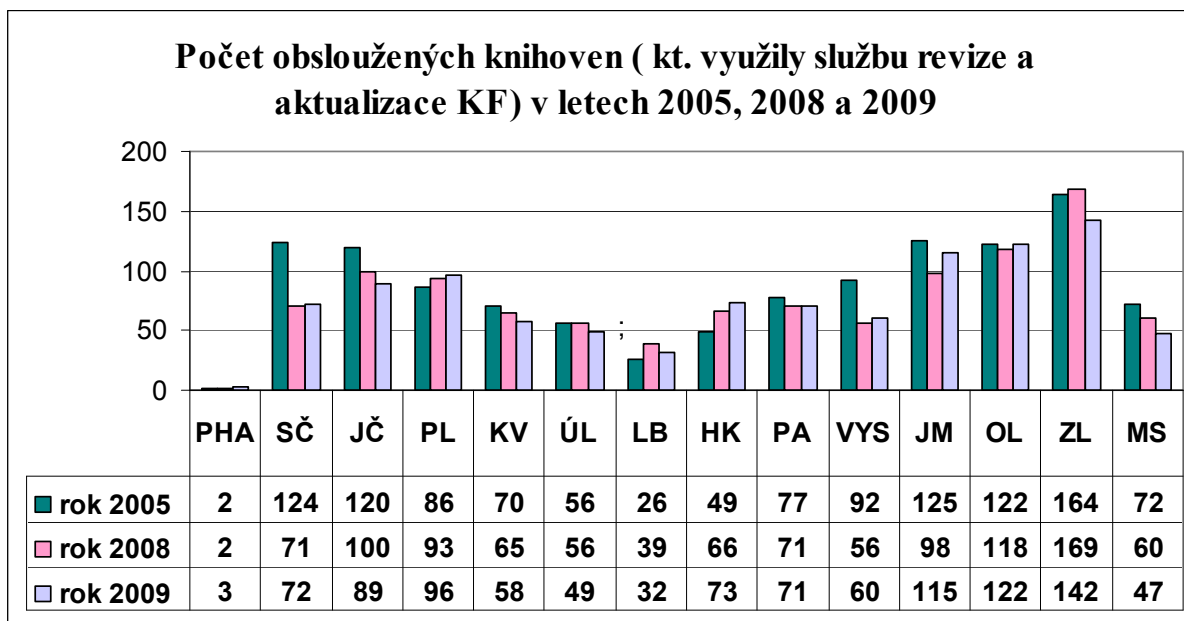
**Počet k.j. v souborech za rok do 1 obsloužené knihovny
v letech 2005, 2008 a 2009**

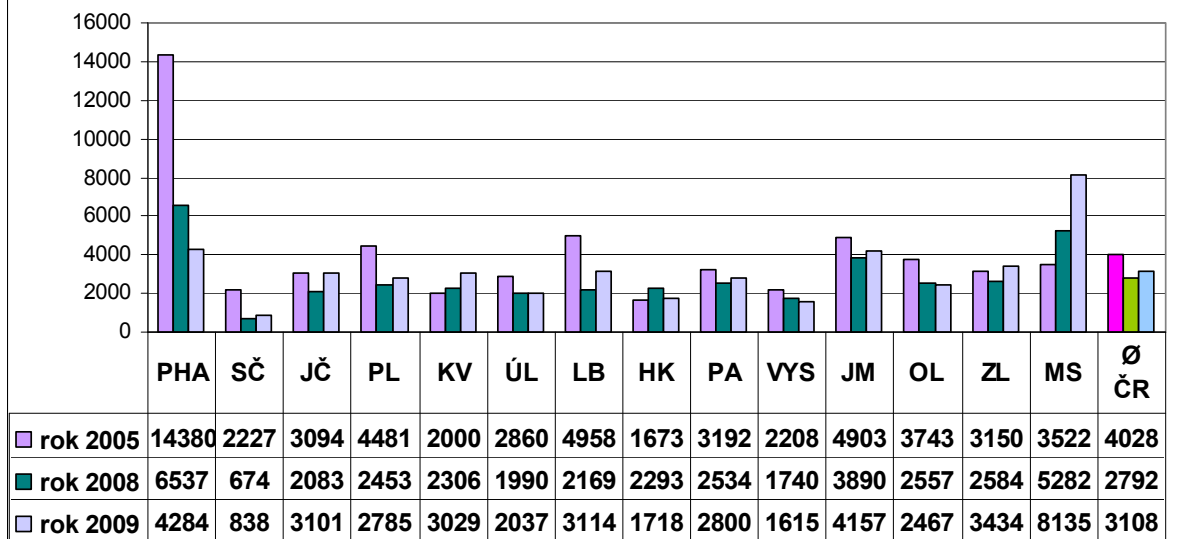
**Průměrná velikost 1 souboru v krajích
v letech 2005, 2008 a 2009 (v k.j.)**

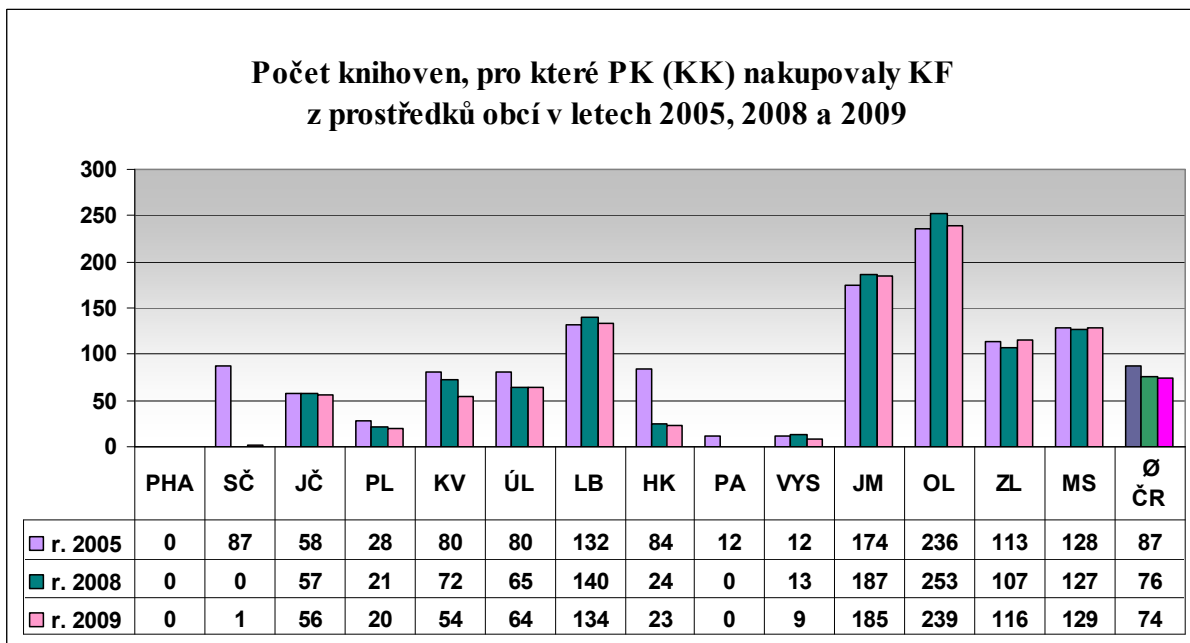
Pomoc při revizi a aktualizaci KF obsluhovaných knihoven

**Průměrná velikost 1 revidované knihovny (v k.j.)
v letech 2005, 2008 a 2009**

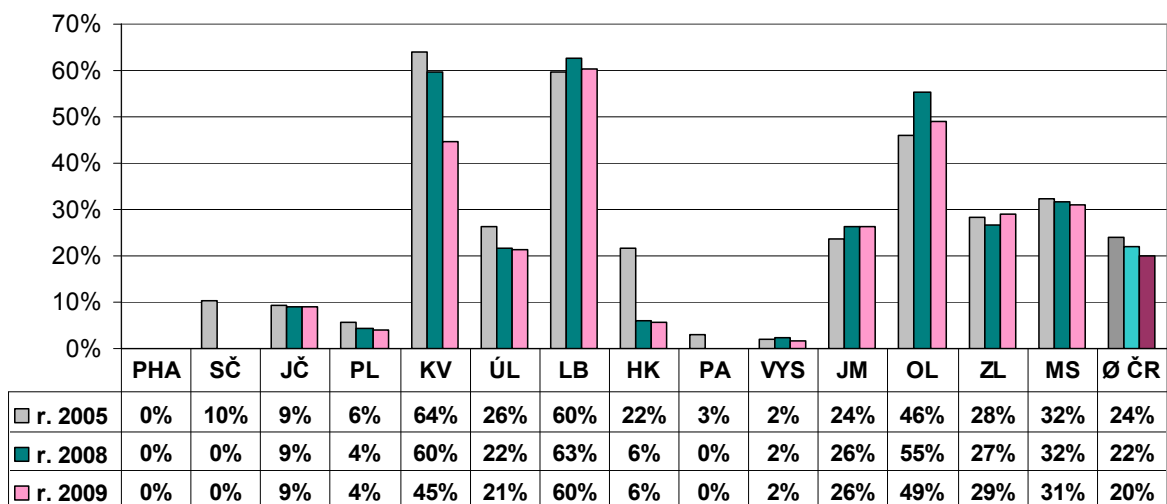

Nákup knihovních fondů z prostředků obcí (do vlastních fondů knihoven)

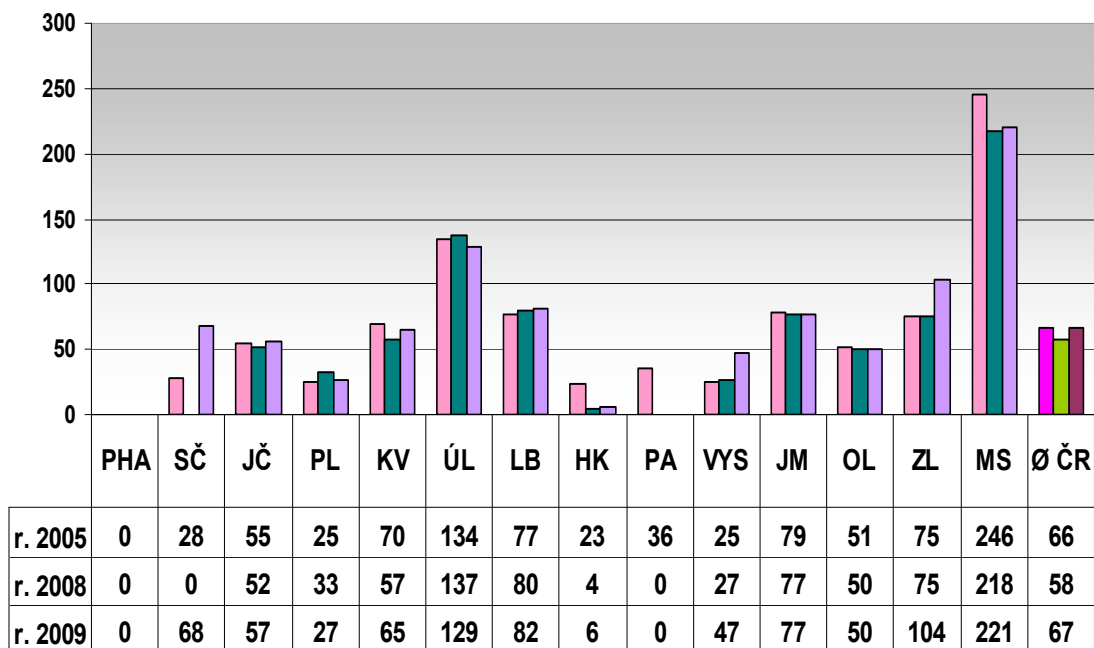

Vyjádřeno v procentech z počtu obsluhovaných knihoven

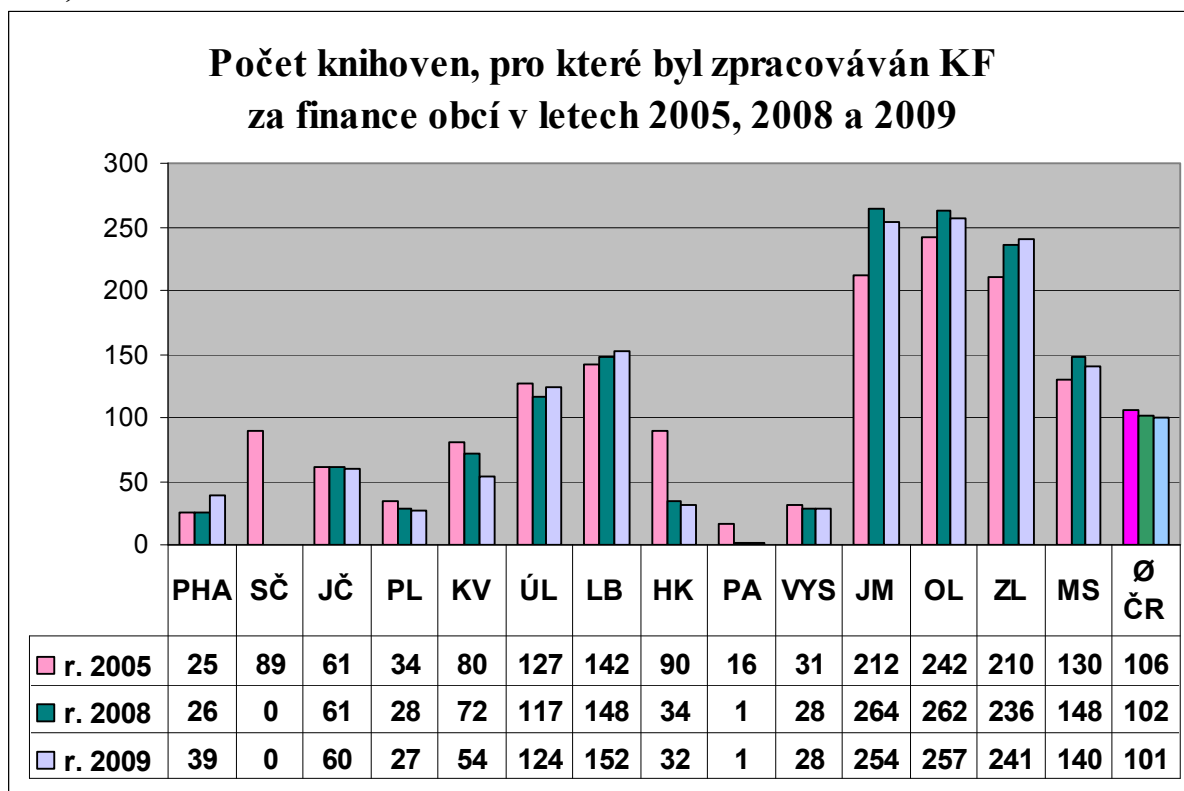
Procento obsluhovaných knihoven, jimž obce přispívají na vlastní KF 2005, 2008 a 2009 (a PK a KK jej nakupují)

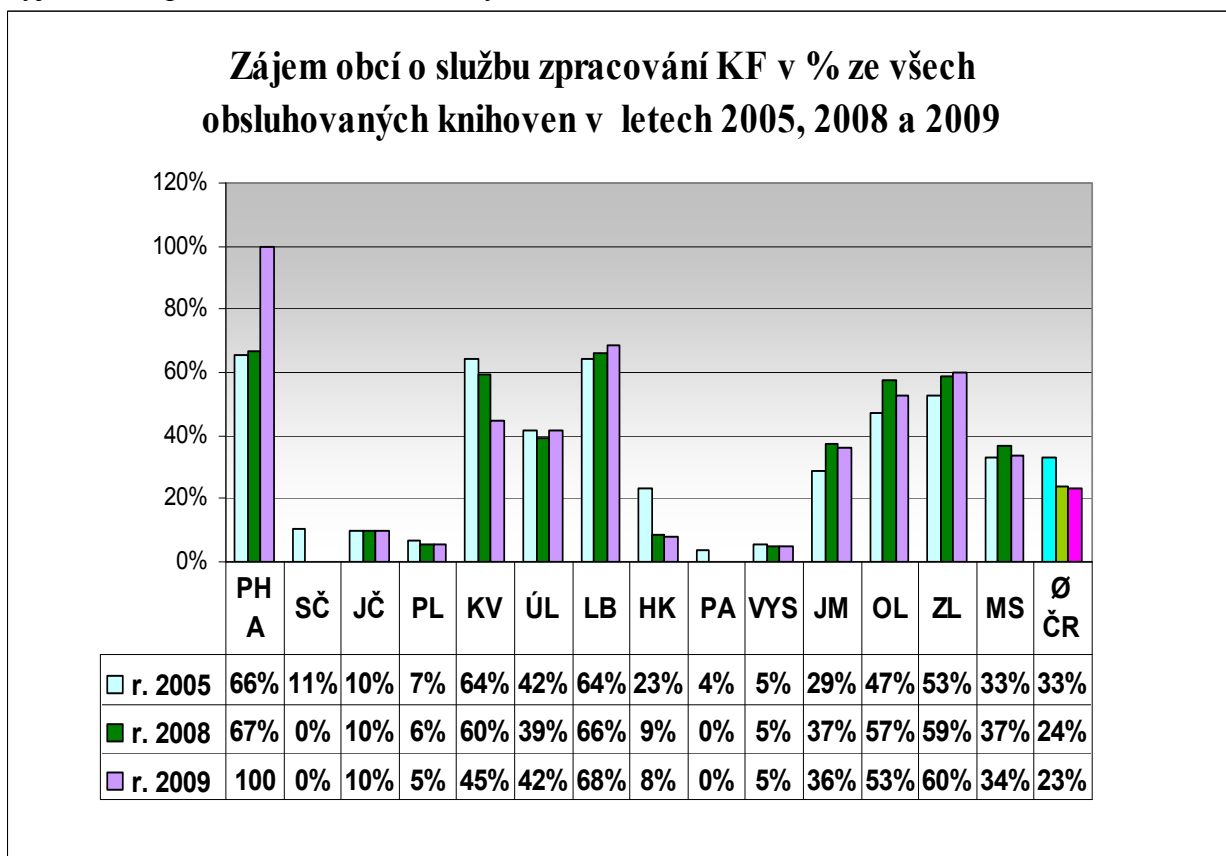
Průměrný počet zakoupených k.j. pro jednu obsluženou knihovnu v letech 2005, 2008 a 2009

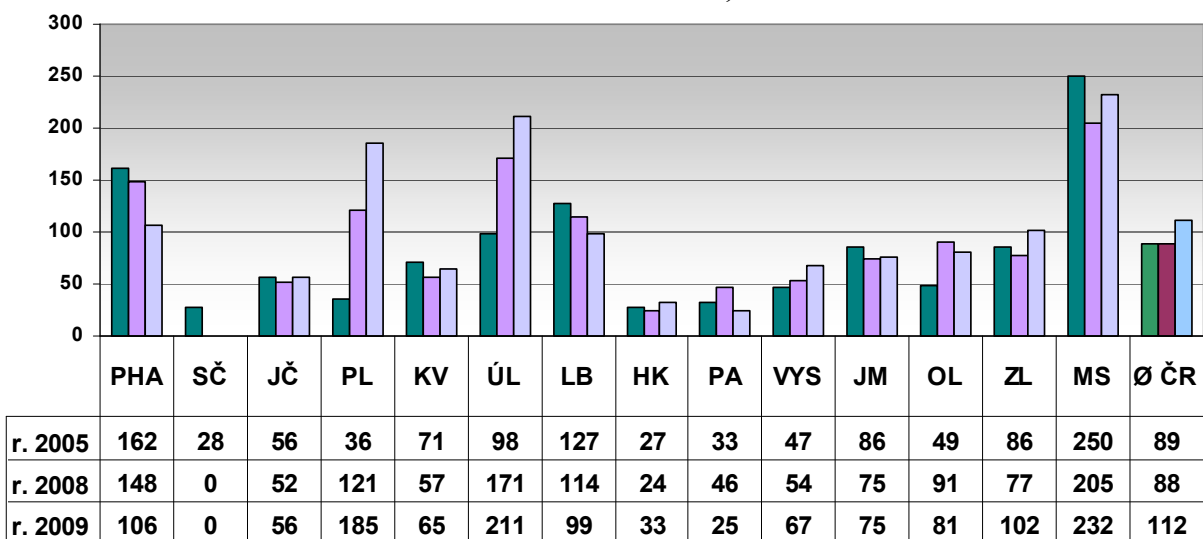
Zpracování knihovních fondů do vlastních fondů knihoven (z prostředků obcí)

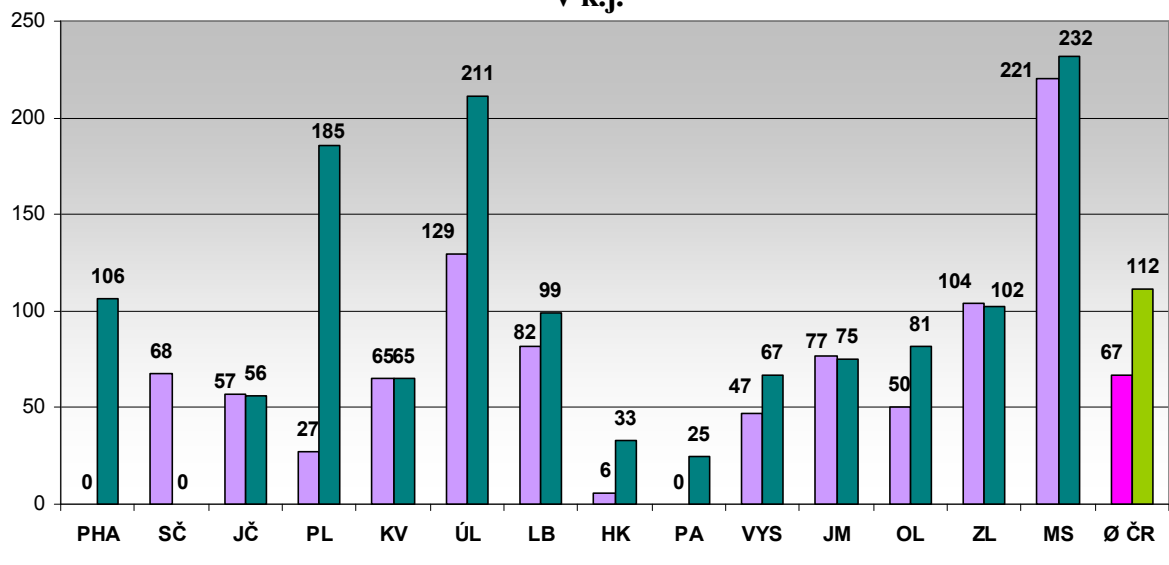
Vyjádřeno v procentech z obsluhovaných knihoven

**Průměrný počet zpracovaných k.j. pro 1 obsluženou knihovnu
do vlastního KF v letech 2005, 2008 a 2009**

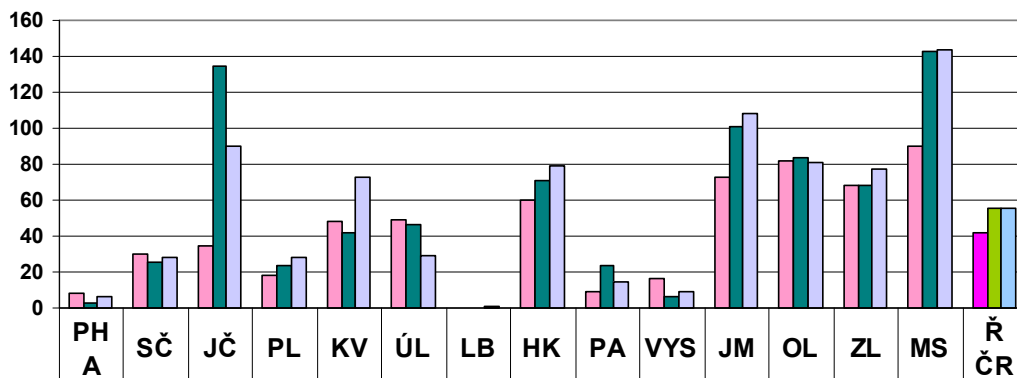

**Nákup a zpracování vlastních KF z prostředků obcí v roce 2009
v k.j.**

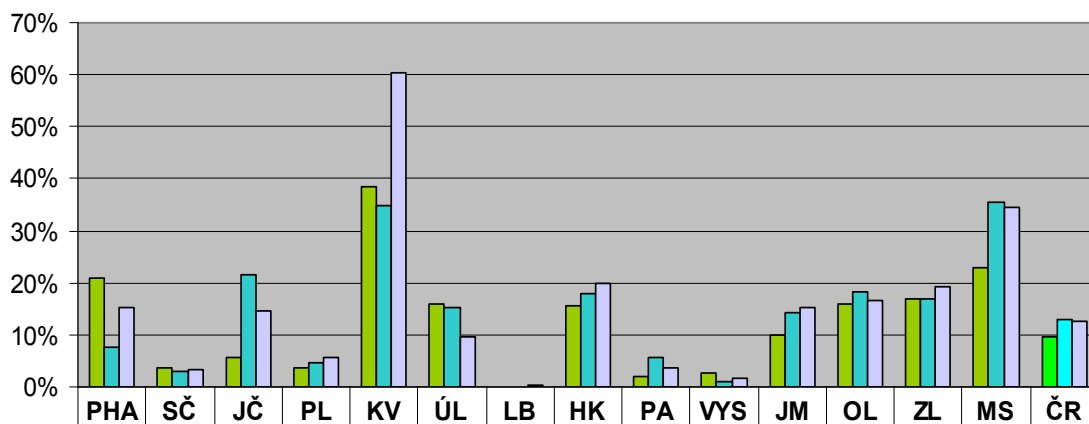
Servis VT

Servis výpočetní techniky počet obslužených knihoven v letech 2005, 2008 a 2009

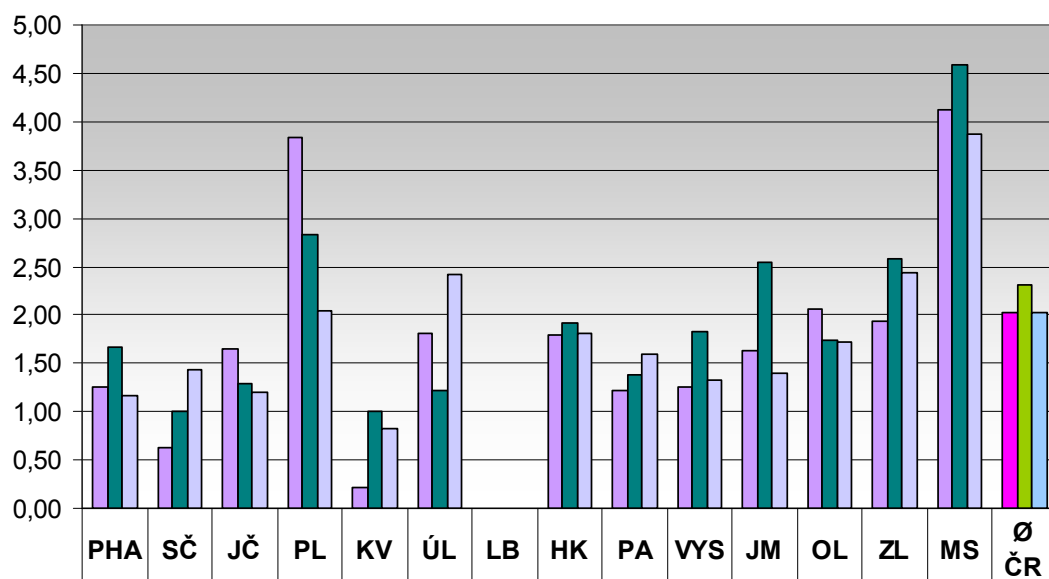
■ v roce 2005	8	30	35	18	48	49	0	60	9	16	73	82	68	90	42
■ v roce 2008	3	25	135	24	42	46	0	71	24	6	101	84	68	143	55
■ v roce 2009	6	28	90	28	73	29	1	79	15	9	108	81	77	144	55

Zájem knihoven o servis VT v % z celkového počtu obsluhovaných v letech 2005, 2008 a 2009

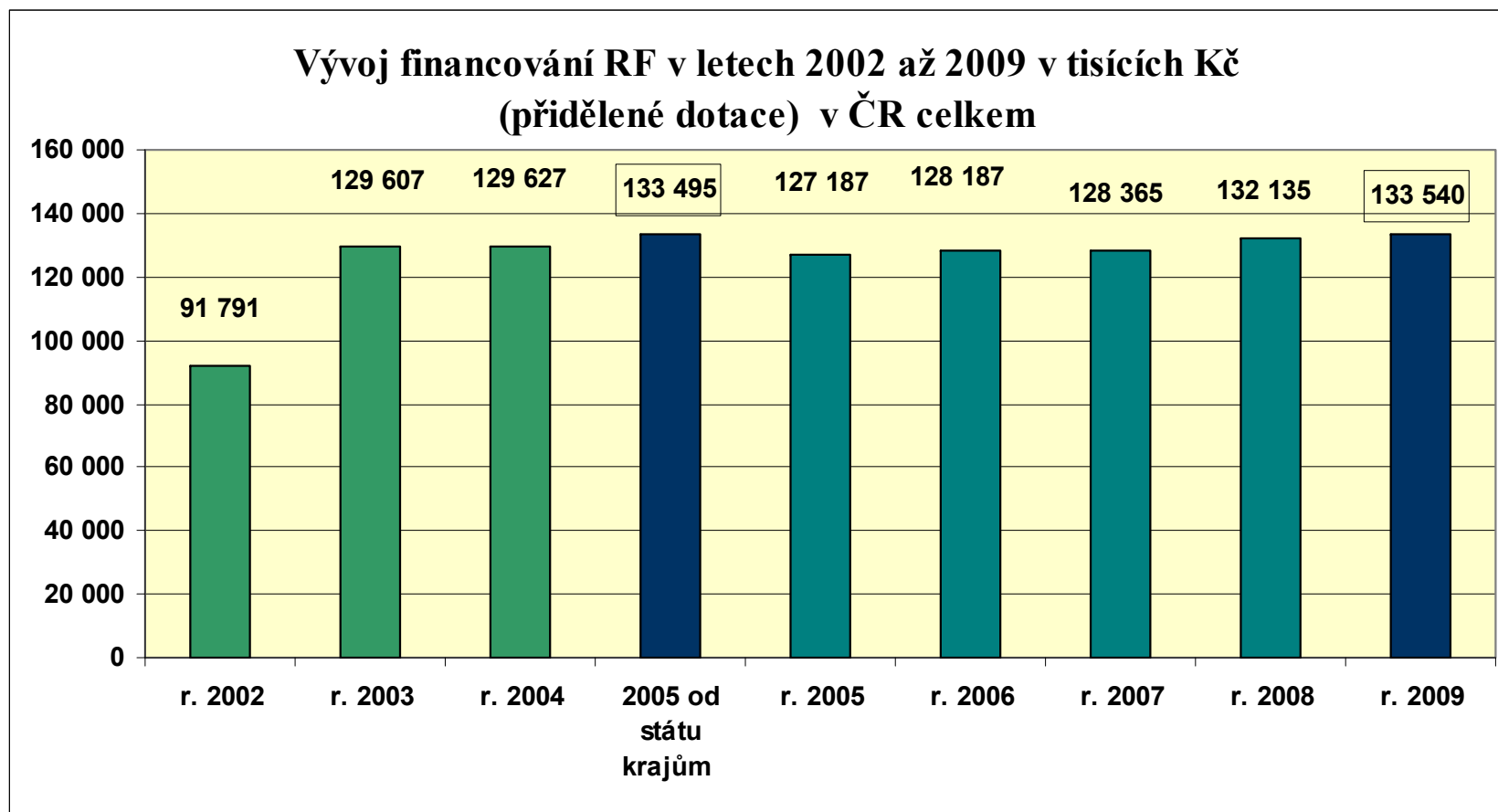

■ v roce 2005	21%	4%	6%	4%	38%	16%	0%	16%	2%	3%	10%	16%	17%	23%	10%
■ v roce 2008	8%	3%	21%	5%	35%	15%	0%	18%	6%	1%	14%	18%	17%	36%	13%
■ v roce 2009	15%	3%	14%	6%	60%	10%	0%	20%	4%	2%	15%	17%	19%	35%	13%

**Počet servisních akcí na 1 obslouženou knihovnu
v letech 2005, 2008 a 2009**

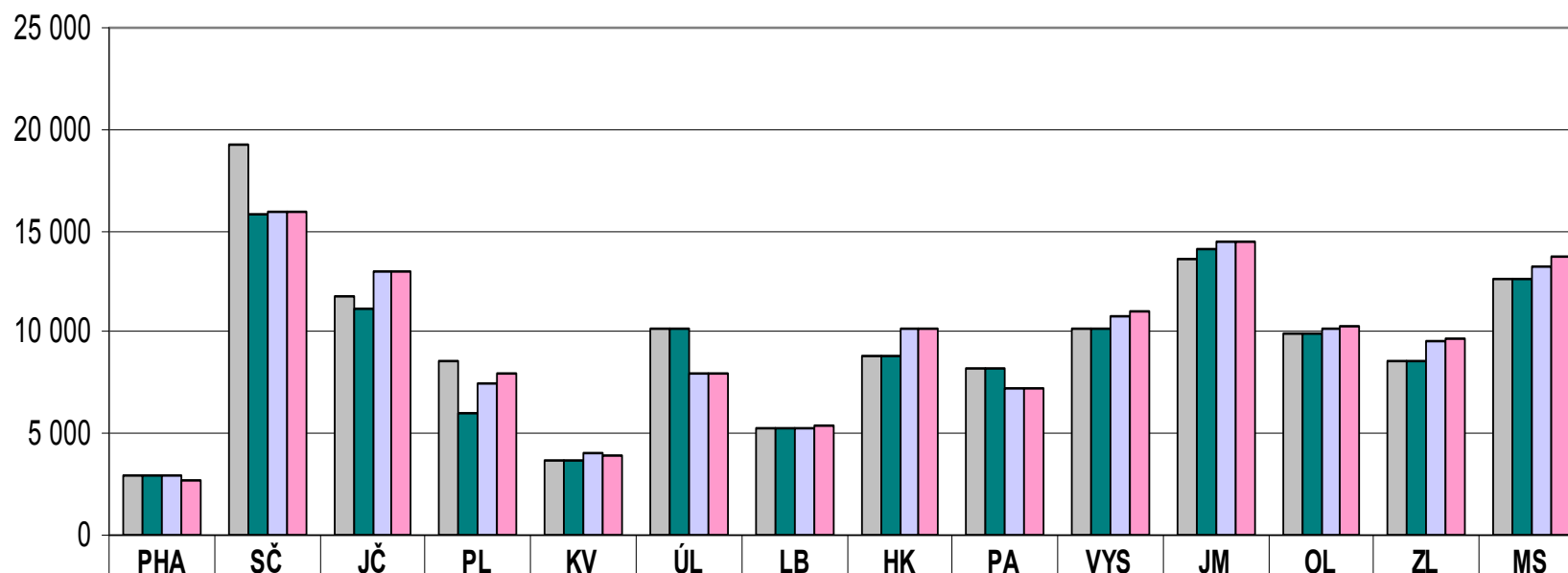

■ v roce 2005	1,25	0,63	1,66	3,83	0,21	1,82	0,00	1,80	1,22	1,25	1,63	2,06	1,94	4,12	2,02
■ v roce 2008	1,67	1,00	1,29	2,83	1,00	1,22	0,00	1,92	1,38	1,83	2,54	1,74	2,59	4,59	2,31
■ v roce 2009	1,17	1,43	1,20	2,04	0,82	2,41	0,00	1,81	1,60	1,33	1,40	1,73	2,44	3,87	2,03

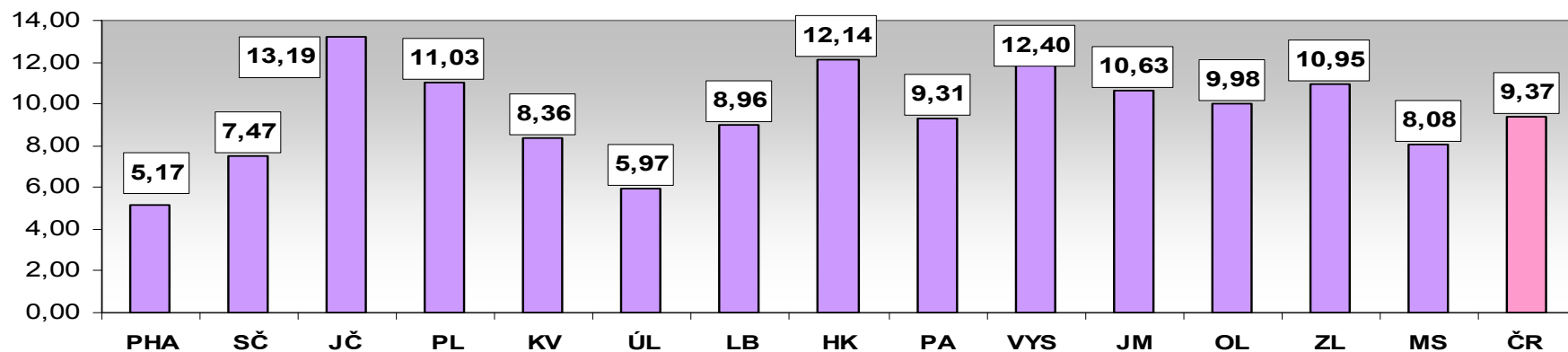
Přidělené dotace na RF od krajů v letech 2005, 2008 a 2009 (v tisících Kč)

(porovnáno s částkou převedenou ze státu)

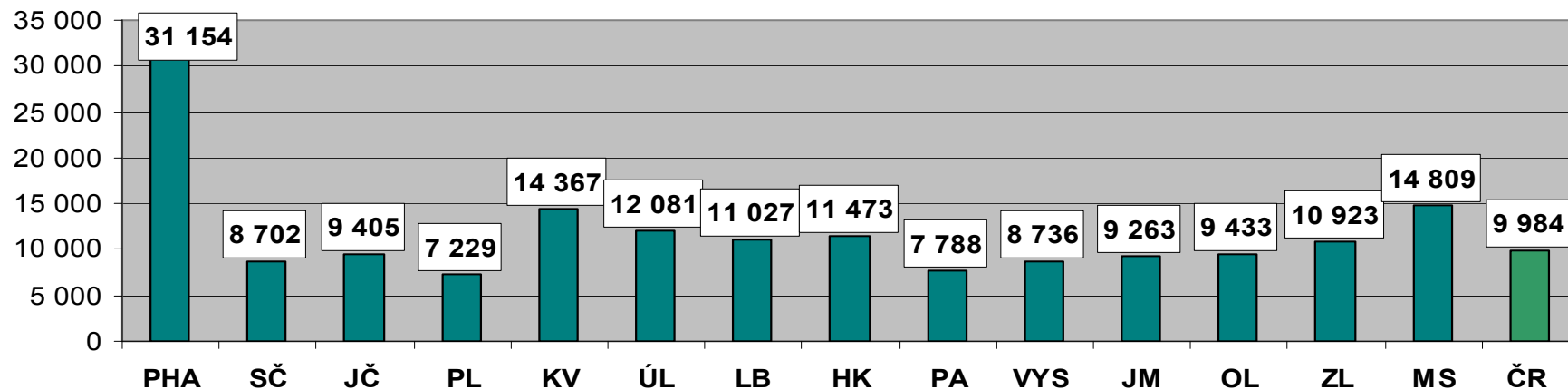

	PHA	SČ	JČ	PL	KV	ÚL	LB	HK	PA	VYS	JM	OL	ZL	MS
r. 2005 stát do krajů	2 881	19 283	11 773	8 583	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 196	13 598	9 877	8 550	12 612
r. 2005 kraje na RF	2 881	15 764	11 184	6 000	3 665	10 166	5 312	8 823	8 176	10 127	14 050	9 920	8 550	12 569
r. 2008	2 886	15 992	13 000	7 500	4 049	8 000	5 300	10 122	7 200	10 744	14 405	10 200	9 543	13 194
r. 2009	2 700	15 992	13 000	8 000	3 863	8 000	5 440	10 122	7 200	11 066	14 450	10 250	9 734	13 723

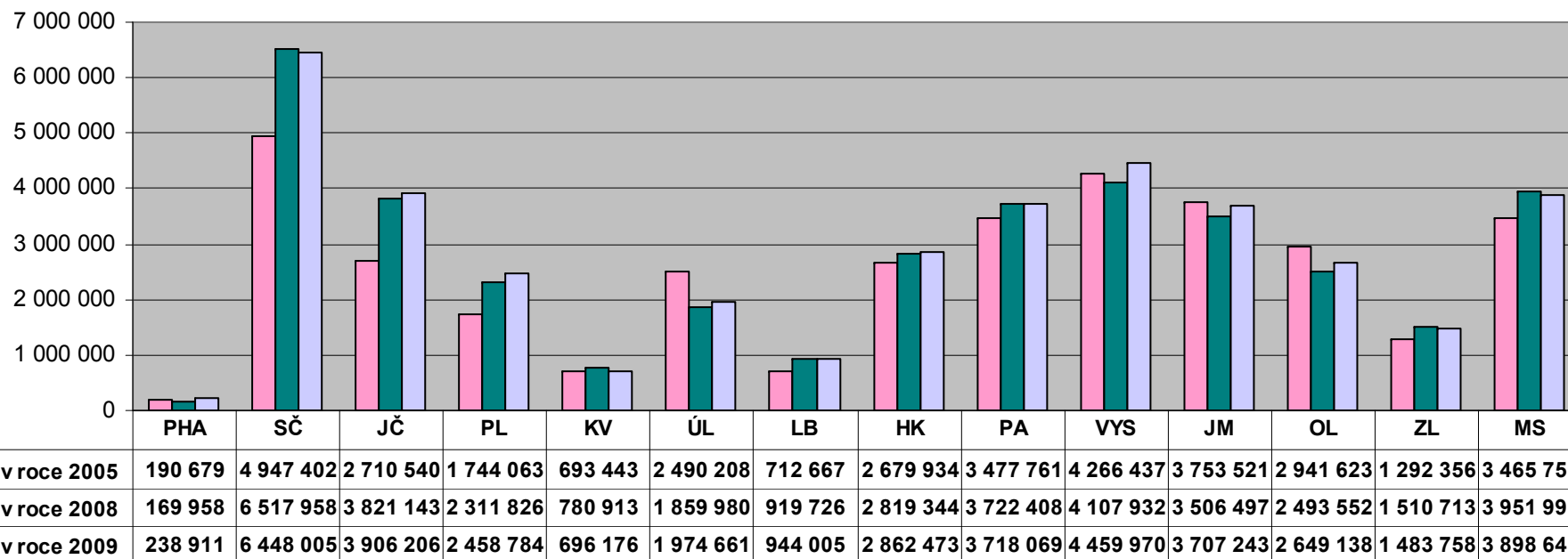
Částka na 1 obyvatele v roce 2009 v Kč
 (po odečtu obyv. kraj.měst, z 55% krajem přidělené částky)

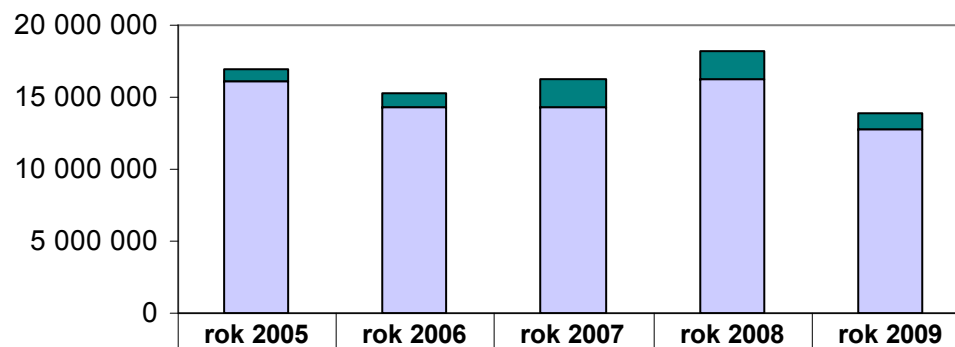
Částka na 1 obsluhovanou knihovnu v roce 2009 v Kč
 (z 45% krajem přidělené částky)

Náklady na nákup VF z dotací na RF v letech 2005, 2008 a 2009 v Kč

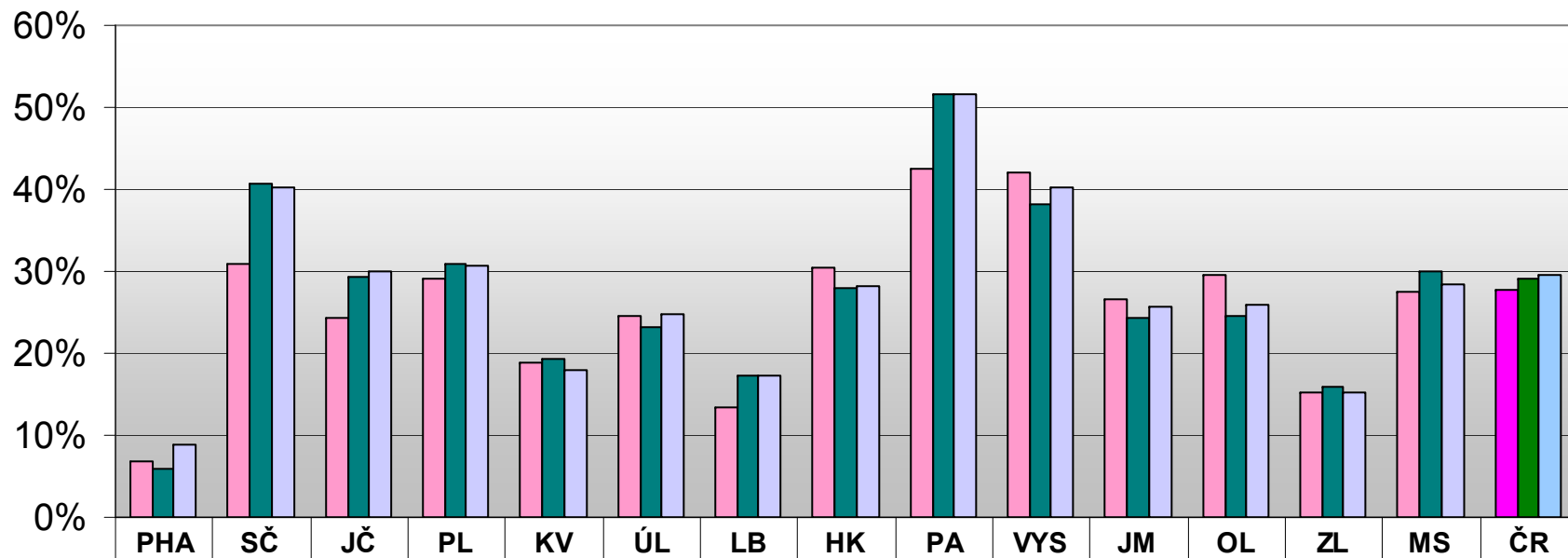

**Příspěvky obcí na nákup a zpracování vlastních KF
v letech 2005 až 2009 v Kč**

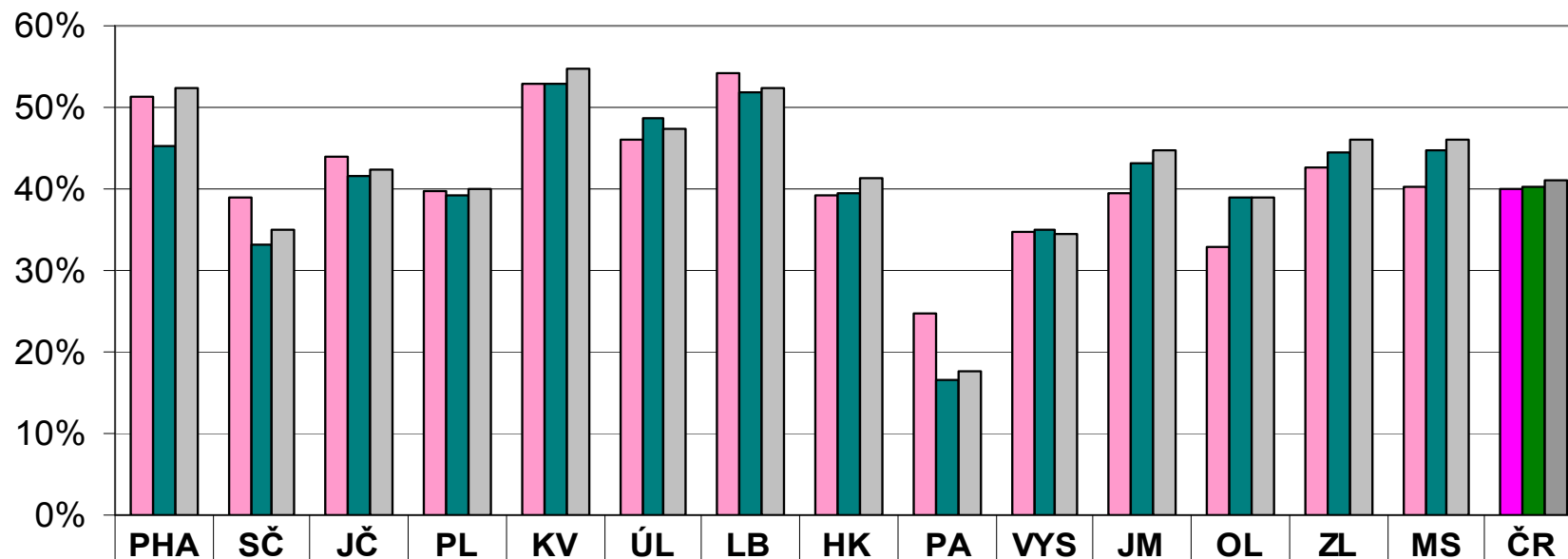
	rok 2005	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009
■ Na zpracování vlastního KF knihoven (z prostředků obcí)	828 694	967 187	2 017 115	2 048 162	1 042 279
□ Na nákup vlastního KF knihoven (z prostředků obcí)	16 079 013	14 313 663	14 247 961	16 195 776	12 836 448

**Částka na nákup VF z celkové krajské dotace
v letech 2005, 2008 a 2009 - vyjádřeno v %**

 v roce 2005	7%	31%	24%	29%	19%	24%	13%	30%	43%	42%	27%	30%	15%	28%	28%
 v roce 2008	6%	41%	29%	31%	19%	23%	17%	28%	52%	38%	24%	24%	16%	30%	29%
 v roce 2009	9%	40%	30%	31%	18%	25%	17%	28%	52%	40%	26%	26%	15%	28%	30%

**Mzdové náklady z celkové krajské dotace, vyjádřeno v %,
v letech 2005, 2008 a 2009**

v roce 2005	51%	39%	44%	40%	53%	46%	54%	39%	25%	35%	39%	33%	43%	40%	40%
v roce 2008	45%	33%	42%	39%	53%	49%	52%	39%	17%	35%	43%	39%	44%	45%	40%
v roce 2009	52%	35%	42%	40%	55%	47%	52%	41%	18%	34%	45%	39%	46%	46%	41%

Příspěvky obcí na nákup a zpracování vlastních KF v krajích v letech 2008 a 2009 v Kč

